



Uvodnik

Jurij Paljk

Kje so mladi?

“SO je začel svojo pot z mladim predsednikom - tridesetletnikom dr. Damjanom Paulinom. Začel je postavljati organizacijo na noge, ji dati obliko in dušo”, je med drugim povedal predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka na občnem zboru SSO-ja, ki je bil minul petek, 25. novembra, v Centru Bratuž v Gorici. Občni zbor je bil tudi slovesnost ob 35. obletnici ustanovitve Sveta slovenskih organizacij. In prav gornja misel govori o samem začetku delovanja Sveta slovenskih organizacij, ki je danes ena od dveh krovnih organizacij Slovencev v Italiji.

Zakaj sem se zaustavil prav pri tej misli dr. Draga Štoka, čigar celotni govor imate v Novem glasu na tretji strani? Predvsem zato, ker mi ni všeč vse preveč razširjeno in na tihem tudi sprejeto sprenevedanje pri nas in moral bi se, kot se večina kolegov, tudi sam zares sprenevedati, če ne bi na tem mestu jasno zapisal, da so na občnem zboru v Gorici manjkali prav mladi. Niti enega samega tridesetletnika ni bilo! Če pa je že kakšen slučajno le bil, naj mi oprostijo, ker sem ga zgrešil in mu prišel kako leto. Ta odsotnost mladih je delovala name in še na marsikoga, ki si tega ne upa javno povedati na glas, zelo moreče.

Problema mladih se zaveda tudi sam predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka, ki je v svojem predsedniškem govoru o njih dejal: “Nikdar v povojnem obdobju niso imeli mladi toliko problemov, kot jih ima njihova današnja generacija. Ekonomskim problemom ni videti konca, recesija preži na obzorju, prav tako brezposelnost in zbežanost. Bodimo mladim v teh težkih časih zraven, bodimo z njimi, iskreno in pošteno in jih ne izrabljajmo v svoje take ali drugačne namene. Jutri nam bodo gotovo hvaležni za naš objektivni pristop do njihovih hudih problemov”.

Ko sem razmišljal, kaj lahko o tem kroničnem pomanjkanju mladih v naših vrstah napišem, nisem prišel do nobenega pametnega sklepa, saj kot odgovorni urednik tednika Novi glas predobro vem, kako težko je sploh dobiti kakega mladega sodelavca, če mu ne moreš zagotoviti vsaj minimalnega honorarja za sodelovanje. Da bi komurkoli danes lahko omogočili zaposlitev, so pa sanje, ki si jih tudi pri Novem glasu ne moremo privoščiti več: recesija in rezanje javnih sredstev za naš tednik nam dobesedno strežejo po življenju, mladi pa imajo pravico in dolžnost, da iščejo svojo pot v življenje, in že leta ne obsojam nikogar več, ki rajši piše in dela za medije, kjer bolje plačujejo kot lahko (za zdaj še) mi.

Ko sem razmišljal o mladih in dejstvu, da jih ni več v naših vrstah, sem seveda pomislil tudi na to, da živimo v času, ko je pri nas, na Goriškem seveda, najbolj uspešno, najbolj številčno in najbolj aktivno Društvo slovenskih upokoencev, ki šteje okrog 500 članov. In tudi vsak cinični posmeš, da je to društvo uspešno zato, ker imajo pač upokoenci ob koncu meseca zagotovljen denar, ki ga mladi nimajo, je odveč: prazni sedeži v veliki dvorani Centra Bratuž, na katerih bi morali med občnim zborom SSO-ja sedeti mladi, so boleč dokaz, da tudi v naših vrstah ni prostora zanje in zato ne prihajajo niti poslušat več, kaj se (tudi o njih!) govori. Kot da bi nam s svojo namensko odmaknenostjo od naše, za življenje slovenske narodne skupnosti izjemno pomembne organiziranosti hoteli sporočiti tisto, kar je pred veliko leti zapisal že znani francoski pisatelj Andre Gide, ko je dejal: “Življenje je drugje!” In spet nam ne bo pomagala cinična pripomba, naj sami povedo, kje je življenje, da bomo tudi mi vedeli!

In novi deželni odbor Sveta slovenskih organizacij, ki bo v naslednjih dneh izvolil ali potrdil iz svojih vrst predsednika, se bo moral nujno začeti spraševati: “Kje so mladi? Zakaj jih ni v naših vrstah? Kakšno prihodnost sploh imamo, če mladih v naših vrstah?” O tem se bo moral spraševati pošteno, po možnosti tudi brez nepotrebnih in do mladih žaljivih visokodonečih floskul in tudi brez nepotrebnega, za prihodnost naše narodne skupnosti v Italiji izjemno škodljivega sprenevedanja!



Foto IG

Adventni čas

Simbolika adventnega venca

Čas duhovne priprave na Božič začenjamo s praznovanjem prve adventne nedelje, ki bo letos 27. novembra, in ga sklenemo v tednu po četrti adventni nedelji na sveti večer, 24. decembra. Za razliko od postnega časa, ki ga obhajamo kot pripravo na Veliko noč in traja štirideset dni, adventni čas ni omejen na točno število dni.

Z adventnim časom v katoliški Cerkvi začenjamo novo cerkveno leto in neposredno pripravo na Božič. Gospodovo rojstvo in prazniki, ki mu sledijo (Sv. trije kralji ali Obisk treh modrih, Jezusov krst ter Gospodovo darovanje v templju ali Svečnica), so priložnost za poglobitev vere. Veselje ob Novorojenem pomeni veselje ob novem življenju in lahko simbolično nagovarja tudi k radosti nad lastnim življenjem.

Simbolika rojstva in novega začetka je vtkana v potek celotnega cerkvenega leta. Dogodki ne pomenijo le spominjanja preteklih Božjih del v zgodovinski odločitvi (o čemer poroča Sveto pismo) in poti skozi galerijo svetnikov, ampak tudi aktualizacijo Božjih sporočil za sedanjí trenutek. Na večja praznovanja se kristjani pripravljamo v posebnih “pripravljalnih” časih (z adventnim časom na Božič, s postom na Veliko noč). K zunanji in materialni pripravi na cerkvene praznike sodi tudi duhovna priprava v osebni molitvi in duhovni poglobitvi, kar lahko vključuje prejem zakramenta sprave, razne odpovedi, post, dobra dela ali miloščino.

Latinska beseda adventus pomeni prihod. Poznamo dva Gospodova prihoda. Gospod je prvokrat na

svet prišel kot človek, rojen iz Device Marije, njegov drugi prihod pa pričakujemo na sodni dan. Kristjani verujemo v Gospodovo nevidno prihajanje v srca ljudi po delovanju Svetega Duha oziroma v skrivnostno Božjo navzočnost v srcu vsakega človeka, kar lahko razumemo in dojemamo samo v moči vere. Adventni čas ima dvojen značaj: je čas priprave na slovesno praznovanje Gospodovega rojstva, 25. decembra, hkrati pa je to čas, ko nas spominjanje usmerja k pričakovanju drugega Kristusovega prihoda ob koncu časov.

Znamenje zunanje priprave na Božič je adventni venec. V cerkvah in po domovih bodo pripravili adventne vence s štirimi svečami. Naraščanje luči simbolizira rast dobrega v življenju.

Razlaga simbolike adventnega venca

Adventni venec je iz rastlinja spleten venec s štirimi svečami, ki ponazarjajo štiri adventne nedelje. Kot okras in liturgični simbol adventnega časa, prevzet od germanskih narodov, se je v Sloveniji uveljavil v osemdesetih letih 20. stoletja. Večji venec s štirimi svečami visi ali je postavljen v cerkvah na vidnem mestu v prezbiteriju, vsako adventno nedeljo pa na njem prižgejo dodatno svečo. Liturgični adventni venec ima več simboličnih pomenov in razlag:

Okrogla oblika pomeni popolnost in večnost. Zimzelene veje govorijo o življenju, o Jezusu Kristusu, ki prihaja med nas. Simbolika vijolične barve predstavlja upanje, da bo tema premagana. Štiri sveče, ki so lahko samo v vijolični ali beli barvi, imajo posebno simboliko:

- predstavljajo štiri mejnike (stvarjenje, učlovečenje, odrešenje in konec sveta);
- predstavljajo štiri strani neba: sever, jug, vzhod in

zahod, kar govori o univerzalnosti Kristusovega učlovečenja za ves svet in vse ljudi;

- predstavljajo štiri letne čase, kar pomeni, da je bilo Kristusovo rojstvo pomembno ne samo za tisti zgodovinski čas, v katerem je živel na Zemlji, ampak je pomembno za vse čase in vsako dobo;

- predstavljajo človekovo življenje; (ob rojstvu) prižgana sveča je vsak trenutek manjša, kar govori o tem, da smo vedno bližje sklepu življenja, in nas spominja na tuzemsko minljivost.

Sveče prižgamo tako, da na prvo adventno nedeljo prižgemo prvo, na drugo adventno nedeljo poleg prve prižgemo tudi drugo – in tako naprej do četrte adventne nedelje, kar pomeni, da je v času, ko se bližamo rojstvu Jezusa Kristusa, v prostoru vedno

več svetlobe. V duhovnem smislu to pomeni, čim bližje smo Bogu, tem več je svetlobe tudi v naših življenjih. Adventni venci naj bi bili narejeni brez dodatnega okrasja in to z namenom, da pride do



izraza opisana simbolika.

Nekateri razlagalci štiri sveče in štiri adventne nedelje povezujejo tudi s štirimi obdobji zgodovine odrešenja: 1. od stvarjenja do Abrahama, 2. od Abrahama do judovskih kraljev, 3. od judovskih kraljev do babilonske sužnosti, 4. od babilonske sužnosti do Kristusovega rojstva.

Blagoslov adventnega venca

Duhovniki adventne vence blagoslovijo na prvo adventno nedeljo. Duhovniki se z blagoslovom, ki poudarja Božjo veličino in dobroto, obračajo na ljudi in ustvarjeni svet. Osnovna oblika blagoslovitve ima dva dela, ki sta oznanilo Božje besede in zahvala za Božjo pomoč. Drugi del z obredi in molitvami hvali Boga. Verniki prosijo za Božjo pomoč. Središče blagoslova je molitev.

SSO ima nov izvršni odbor



Deželni občni zbor Sveta slovenskih organizacij je potekal pod geslom Iz zdravih korenin v boljše čase



Ob 80-letnici smrti nadškofa Frančiška Borgie Sedeja Branitelj slovenstva v črni dobi fašistične diktature

In mož Ti boš, / na svojem mestu pravi mož!
(S. Gregorčič)

Ob 80-letnici smrti nadškofa Frančiška Borgie Sedeja

Osemdeset let je minilo od smrti goriškega nadškofa msgr. Frančiška Borgie Sedeja. Osemdeset let od slovenskega pogreba na Sveti Gori in še danes je spomin na to pomembno osebnost naše polpretekle zgodovine poln občudovanja in spoštovanja.

Ko je umrl 28. novembra 1931, je njegov zdravnik dr. Morpurgo izjavil, da je umrl, ker so ga duševno strli. Bil je globoko v svojem bistvu razočaran, ker ga je izdal tudi Vatikan, ki kljub prošnjam, naj pri italijanskih državnih oblasteh poseže proti stalnim napadom na slovenske duhovnike in vernike, tega ni storil, in ker ga je apostolski vizitator Luca Pasetto moralno prisilil, da se je odpovedal škofiji, ko mu je rekel, da je to želja papeža Pija XI. Sicer bolehni, a še odločni nadškof, se je takrat vdal, a pod pogojem, da bo njegov naslednik obvladal slovenščino in da bo enako pravičnim do italijanskih in slovenskih vernikov v škofiji. Za apostolskega administratorja pa so imenovali Giovannija Sirottija, za katerega je Sedej vedel, da bo zvesto izpolnjeval naročila fašističnih veljakov.

Željo, naj bo naslednik pravičen do slovenskega življa, so torej zatajili. Kaj drugega pa naj bi si želel človek, ki je v svojem prvem pastirskem pismu (datiran je na praznik sv. Alojzija, se pravi 21. junija 1906) vsem vernikom goriške nadškofije izrecno poudaril: "odslej sem zvezan na to škofijo do smrti. Njej posvetim vse svoje moči". Malo dalje pa je še izrecno poudaril naslednjo misel: "Tudi nočem delati komu krivice ali biti enostranski v katerem koli obziru; saj ste vsi brez razlike narodnosti, stanu in strank moji sinovi, moje ovčice. V katoliški Cerkvi ni, kakor pravi apostol narodov, ne Jud ne Grk, ne sluga ne slobodnik...". V tej skrbi za enakopraven odnos do vseh narodov, ki živijo v nadškofiji, je na primer leta 1917 zavrnil podpis Majniške deklaracije, ker je hotel biti kot pastir narodnostno mešane škofije nad "vsakim narodnostnim in političnim trenjem", kot je zapisal Rudolf Klinec. Prav tako je z isto utemeljitvijo odklonil podporo predlogu, ki so mu ga takoj po prvi svetovni vojni predstavili vodilni predstavniki Zbora svečnikov sv. Pavla, da bi v Vatikanu podprl zamisel, da bi se ustanovila posebna nadškofija s škofi pomočniki za vse Slovane, ki so se znašli na ozemljih, ki jih je po vojni zasedla Italija. Sedej je bil namreč po svoji vzgoji in prepričanju legalist, ki je verjel v vlogo pravične oblasti in je

verjel, da je mogoče na osnovi veljavnih zakonov in določil reševati konflikte, pa čeprav s fašističnimi veljaki in državnimi prefekti, s katerimi se je večkrat in tudi zelo ostro soočil, ko je prihajalo do fašističnih napadov in izgredov med slovenskimi misijoni ali pridigami in drugimi obredi v goriških in okoliških cerkvah.



Razmere so bile iz leta v leto bolj nevarne. Njegov odstop so zahtevali že leta 1918, ko ni hotel peti Te Deuma za italijansko zmago, nadalje leta 1921, ko so ga napadli v Ogleju in še vsaj nekajkrat. Po podpisu konkordata, februarja 1929, je pritisk sicer malo popustil, a že v naslednjih mesecih, zlasti pa po vrhu fašističnih federalov na Brionih decembra 1929, se je bronja proti slovenskim in hrvaškim duhovnikom še zaostrila, saj so fašistični veljaki ugotavljali, da so prav duhovniki največja ovira za izvedbo italijanskih nacionalnih interesov in načrtov. Tudi spomenica, ki jo je Zbor svečnikov sv. Pavla decembra leta 1930 naslovlil na svetega očeta, ni dosegla zaželenega učinka. V njej so zelo razčlenjeno in natančno poročali o razmerah in o preganjanju slovenščine in hrvaščine v cerkvah, predlagali so, naj posreduje, da bi se preganjanje nehalo, a brez uspeha.

Nadškof, ki je že leta 1928, ob začetku šolskega leta, odredil, naj se povsod uvede slovenski verouk v cerkvah, ker so šolske oblasti odredile, da v šolah verouk poučujejo učitelji in italijanščini, in so s tem nastale t. i. "farne šole", je zavestno zelo daljnovidno poskrbel še za nadgradnjo tega priporočila, ko je 14. julija 1931 poklical v Gorico svoja škofa sufragana, se pravi poreško-puljskega škofa Pederzollija in tržaško-koprškega škofa Fogarja, in skupaj so uskladjali odredbo, znamenite Normae, ali navodila dušnim pastirjem, ki jih msgr. Klinec v svojem delu o primorski duhovščini pod fašizmom označuje za pravi "zakonik manjšinskega prava" in s katerimi je Sedej dejansko zaščitil uporabo slovenskega jezika v bogoslužju, zlasti glede slovenskih pridig in verouka. Med drugim je tudi

odredil, da "v župnijah, kjer so verniki drugega jezika v zadostnem številu, to je vsaj 30 oseb, smejo zahtevati pridigo v lastnem jeziku". S tem je mislil na italijanske vernike, ki bi se znašli v slovenskih krajih.

Vatikan, ki je jeseni leta 1931 reševal hudi spor s fašistično Italijo zaradi vprašanja cerkvene avtonomije Katoliške akcije, je popustil Musoliniju in klonil njegovi zahtevi po "ureditvi goriškega problema", se pravi odstranitvi msgr. Sedeja, ki so ga imeli, in to povsem upravičeno, za najbolj trden zid v oviranju italijanske raznarodovalne politike.

Ko je nadškof in metropolit Sedej 23. oktobra 1931 klonil vizitatorju Pasettu, je bil star že 77 let in je škofijo vodil vse od 25. marca 1906. Doživel je prvo svetovno vojno, ko se je s semeniščem iz bombardirane Gorice umaknil v Štichno, po vrnitvi leta 1918 pa se je posvetil težki materialni in duhovni obnovi škofije,

ki je skoraj v celoti pokrivala prav področje Soške fronte in njenega neposrednega zaledja. Tudi v drugačnih pogojih bi ta obnova terjala neverjetne napore, v razmerah skrajnega fašističnega nasilja pa je to duhovno in materialno delo zahtevalo neverjetne napore, ki jih je lahko zmogla le izredno uravnotežena in modra osebnost, ki je svojo duhovno moč dnevno krepila z vztrajno molitvijo in meditacijo. S svojo odločnostjo in avtoriteto je, dokler je mogel, uspešno branil Cerkev in posredno naravne narodne in duhovne pravice svojih vernikov.

Lahko pa si predstavljamo, kako se je počutil v tistih novembrskih dneh, ko je izvedel za smrt komenskega dekana Nemca, ki je postal žrtev fašističnega nasilja, ker je otroke učil verouk v njihovi materinščini, ali kaj si je mislil, ko je izvedel, da je kar 46 duhovnikov, ki so se udeležili Nemčevega pogreba, priseglo, da bodo do smrti zvesto poučevali verouk in vzgajali otroke v slovenščini. Ni mogel pa vedeti, da bodo ti in še nekateri drugi primorski duhovniki le nekaj dni po Nemčevem pogrebu ponovili zaprisego na njegovem grobu na Sveti Gori, kjer še danes počiva in kjer sta se ga v soboto, 26. novembra, z darovanjem svete maše spomnila in se mu poklonila tudi njegov sedanji naslednik msgr. Dino De Antoni in koprski škof msgr. Metod Pirih.

Ko obujamo spomin na to veliko primorsko osebnost, naj z Gregorčičem, ki ga je dobro poznal in mu je ob umestitvi napisal priložnostno pesem, ponovimo:

"Mož vrli neomahno spelje k cilju, / v izberbi poti si sodnik je strog; / ne vda vabljenju se, ne vda nasilju, / ne moti hvalega in ne porog".

Marko Tavčar

Kocijančič in Gabrovec pri Franzu in Beltramejevi Šolam prevod italijanske ustave in deželnega statuta

Predsedstvo deželnega sveta FJK bo v sodelovanju z deželnim šolskim ravna-

Danielo Beltrame. "Ta načela so navsezadnje zaobjeta tudi v sami ustavi in v deželnem statutu,

skupnosti Slovencev, Furlanov in Nemcev", sta v pismu poudarila slovenska deželna svetnika

in še posebej poudarila dejstvo, da Slovenci razpolagamo tudi s šolami s slovenskim učnim jezikom. Zakaj je potem publikacija izključno v italijanščini? Kakšno je sporočilo o (ne) enakopravnosti različnih jezikov in kultur, ki so sestavni del naše deželne stvarnosti? Zaradi povedane ga deželna svetnika Gabrovec in Kocijančič zahtevata, naj predsedstvo deželnega sveta poskrbi za objavo in delitev za-



Igor Gabrovec in Igor Kocijančič (foto IG)

deželni svet je v prejšnjih letih sprejel tri zaščitne zakone, ki so namenjeni varstvu in promociji priznanih jezikovno-narodnih

deželni svet je v prejšnjih letih sprejel tri zaščitne zakone, ki so namenjeni varstvu in promociji priznanih jezikovno-narodnih

nimive publikacije tudi v treh manjšinskih jezikih – ali preprosto v poenoteni štirijezični inačici.

Deželni svetnik SSK Gabrovec zahteva Tondova pojasnila Sredstva iz zaščitnega zakona za protislovensko delovanje!

Deželna uprava naj preveri namembnost, verodostojnost in skladnost z zakonskimi postavkami vseh projektov, ki so deležni finančne podpore na podlagi 22. člena deželnega zakona za slovensko manjšino. Predlog izhaja iz interpelacije, ki jo je deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec predložil predsedniku dežele FJK Renzu Tondu v zvezi s porazdelitvijo sredstev, ki jo je pripravila komisarska uprava Gorske skupnosti Terskih in Nediških dolin ter Brd. Gabrovec se v svojem dopisu navezuje na izvod glasila "Naš duom". To je preteklega oktobra izdala Občina Srednje s finančno podpo-

ro, ki ji jo je dodelila omenjena Gorska skupnost na podlagi deželnega zakona za slovensko manjšino. Celotna vsebina glasila podpira protislovenska stališča in fantomatične teze, na podlagi katerih naj bi "nediščina" ne imela nobene vezi s slovenščino, avtohtoni prebivalci dolin v Benečiji pa nobene povezave s Slovenci. Enaka izhodišča navaja tudi srednjski župan Mauro Veneto v spremnem pismu, s katerim je glasilo poslal vsem načelnikom svetniških skupin na Deželi. Deželni svetnik zato sprašuje, kako je sploh mogoče, da so sredstva, ki so izrecno namenjena slovenski manjšini, nakazana za odkri-

to protislovensko delovanje. S svojo interpelacijo Gabrovec tudi poziva predsednika Dežele, naj poseže pri komisarju Gorske skupnosti, ki deli omenjena deželna sredstva zato, da se bodo pri tem strogo upoštevali zakonske postavke in nameni, ki so povsem jasni in torej ne dovoljujejo domišljavih interpretacij. Glede na to, da so nekatere občinske uprave tudi letos zaprosile za finančno podporo za projekte, ki so prav tako vprašljive in nepotrebne narave, kot so priprava italijansko-nediškega slovarja in nediške slovnice, bi bilo po Gabrovčevem mnenju treba zamrzniti oz. preklicati že odobrena sredstva.

Povejmo na glas

Bo kultura spet največja sirota?

Tako rekoč stara resnica je, da je v težkih časih na največjem udaru kultura. Pa ne samo to, tudi kadar časi niso hudi, se mora kultura krčevito boriti za pridobljeno mesto v družbi, čeprav ne manjka nenehnih visokodonečih zatrjevanj, kako je kot posebno dragoceni del človeka pomembna, nepogrešljiva in zato nujna. Ko pa se razmere zaostrijo in je treba varčevati, se to počne z drobižem, v našem primeru s kulturo, ki v povprečju premore reci in piši okrog dva odstotka državnega proračuna. Za ponazoritev velja navesti podatek, kaj se dogaja v Furlaniji Julijski krajini in prav gotovo še marsikje drugje. V prihodnjem letu naj bi se v primerjavi z letošnjim letom prispevki za kulturo zmanjšali za petino, pred dvema letoma so bili za tretjino višji od letošnjih, tako da bo, če se kaj ne spremeni, zmanjšanje med letoma 2009 in 2012 znašalo točno polovico. To je ogromen preskok, ki bo nedvomno hudo prizadelo marsikatero kulturno dejavnost in marsikatero med njimi popolnoma ohromil. Dosti boljše se na tem področju obnaša Slovenija, čeprav je zadnje čase tudi tu čutili nagib k varčevanju pri kulturi, pri čemer je upati, da posegi ne bodo tako drastični. Do sedaj je namreč Slovenija raven prispevkov za kulturo obdržala, težave pa so se pokazale pri dopolnitvi letošnjega proračuna, kar seveda pomeni krčenje. Vsako od družbenih področij naj bi od svojega nekaj žrtvovalo, toda kultura naj bi žrtvovala precej več, kar je sprožilo stanovske ugovore in odpore. Vsi nam-

reč vemo, kaj kultura za Slovenijo je, praktično ustavodajni akt in temelj narodne identitete. Jasno je, in to velja za vse nacionalne in državne prostore, da je kultura tista sestavina družbe in posameznika, ki se postavlja proti materialnemu človeku tako, da ga dela manj materialnega in s tem njemu samemu manj škodljivega. To je še posebej bistveno v času globalizacije, ki je neizbežna, vendar je od človeka odvisno, kakšna bo. Globalizacija kot takšna namreč v ničemer ne preprečuje solidarnosti, ki je ena od sestavov kultur, globalizacija sama po sebi še ne pomeni, da se je treba zanimati zgolj zase in kazati hrbet revnim in pomoči potrebnim. Globalizacija postane rušilna, kadar jo upravlja t. i. materialni človek, ki se odloča predvsem za materialne dobrine, je obrnjen zgolj vase in čim več teh dobrin ima, bolj je ogrožen v hipu, ko jih ne more imeti še več. Kultura pa pomaga misliti in živeti na drugačen način, in to je človeku le v dobro, in to vedno ter kjer koli. Iz vsega tega se izlušči vsekakor presenetljivo dejstvo, da manjšinska narodna skupnost ohranja do kulture popolnoma neokrnjen odnos, še več, pokaže se, da smo kot manjšinska skupnost najbolj dejavni prav v kulturi, ki je naš izraz, naša utemeljitev in naše življenje, in to tudi v teh časih, ko se večji prostori od nje zaradi krize umikajo. Na tak svoj odnos smo lahko upravičeno ponosni, saj se izreka za pot, ki je od sedanje materialne neskončno koristnejša.

Janez Povše

Občni zbor Sveta slovenskih organizacij

Iz zdravih korenin v nove čase!

Ob 35. obletnici obstoja je Svet slovenskih organizacij v petek, 25. novembra, imel občni zbor pod geslom *Iz zdravih korenin v nove čase*. V prisotnosti predstavnikov javnih uprav, zastopnikov organiziranega življenja slovenske narodne skupnosti v Italiji in sorodnih ustanov, ki so se zbrali v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, se je - po nekaj pesmih, ki jih je odpela Dekliška vokalna skupina Bodeča neža - predsednik dr. Drago Štoka v svojem govoru (ki ga objavljamo v celoti) zazrl v začetke krovne organizacije in prehojeno pot, da bi našel spodbud za sedanji kočljiv trenutek in nove čase, ki so pred nami.

Govor predsednika Draga Štoka
Drage članice, spoštovani gostje! V tem svojem poročilu ob koncu triletnega mandata bom skušal v strnjeni obliki izhajati iz jasnih stališč, ki si jih je SSO - Svet slovenskih organizacij zadal že ob svojem rojstvu pred 35 leti.

S spominom se bom vrnil v čas sredi 70. let, ko je zamisel o nastanku SSO, ki je sicer že nekaj časa bila v ospredju zanimanja raznih kulturnih, sportskih, socialnih, verskih, glasbenih akterjev, bila pravzaprav kar drzna ideja. Zakaj, se boste vprašali. Organiziranost društev in organizacij, katerih program je temeljil na vrednotah slovenstva, krščanstva in demokratične zavzetosti, je bila v tistem času nekam nepovezana. Odlično so delovala društva pod okriljem Zveze slovenske katoliške prosvete na Goriškem, Slovenske prosvete na Tržaškem, slovenske duhovščine, zbrane pod Matajurjem na Videmskem. A veliko delovanje je prevečkrat trpelo zaradi nepovezanosti ali nezadovoljivega sodelovanja.

Sredi 60. let pa je nastal nov trenutek v našem družbeno političnem svetu: nastala je dežela Furlanija Julijska krajina, kateri je leta 1963 rimski parlament dal poseben juridični in politični status tudi zaradi močne prisotnosti slovenske narodne skupnosti v njenih mejah. Po hudih težavah in celo razkolih v povojnem obdobju smo tako kot pripadniki slovenske narodne skupnosti s prvimi deželni svetom prvič zaživel v skupni družbeni politični enoti oz. stvarnosti vsi Slovenci, ki živimo in delamo nepretrgano vdolž meje od Milj do Trbiža. Začeli smo torej novo zgodovinsko obdobje. Pričakovali smo sicer, da bo dežela pristojna za reševanje vseh naših problemov, a to se ni zgodilo, ker je italijansko ustavno sodišče že v začetku delovanja naše dežele jasno pribilo s svojimi razsodbami, da je za reševanje problemov slovenske narodne skupnosti v Italiji kompetentna le osrednja rimska vlada.

Kot člani slovenske narodne skupnosti smo morali strniti svoje vrste, da ne bi nastali neka stvarnost posameznikov, ki deluje zase, nepovezano, morda tudi neprodno s tega stališča, zato je misel o skupni organizaciji Slovencev v Italiji, ki naj bi po svojem programu bila čim bližja vrednotam, ki so jih zagovarjale Zveze na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji, postajala iz dneva v dan bolj aktualna, zanimiva in iskreno zaželjena.

V tistih časih sem bil deželni svetovalec Slovenske skupnosti in

sem v to smer skupnega iskanja vložil kar nekaj svojih mladostnih naporov, ker sem se zavedal pomembnosti skupnega nastopanja in ker sem bil predvsem v kulturnem življenju kar nekam doma, saj sem bil kot študent aktiven v društvi Slovenske prosvete, Radijskega odra in revije Mladika!

Osebnostno sem poznal, dobro sodeloval z vrsto kulturnikov in s socialnimi dejavniki in prav z njimi smo tkali mrežo skupnega povezanega sodelovanja in aktivne dejavnosti na področjih, ki so nam bili blizu. Dr. Kazimir Humar na Goriškem, prof. Jože Peterlin na Tržaškem, beneški Čedermaci pod Matajurjem: Pasquale Gujón, Valentin Birtic, Emil Čenčič, Marij Lavrenčič - to so bila imena, katerih skupna želja je bila konkretna povezanost skupnega dela.

In tako je prišla jesen 1976 in z njo tudi prvi deželni občni zbor SSO - Sveta slovenskih organizacij.

Dežela Furlanija Julijska krajina je medtem začela razdeljevati svoje prve večje prispevke, predvsem za kulturne in socialne dejavnosti. Tako so naša društva v vsej povojni dobi prvič prišla do javnih prispevkov - oddahnili smo se. Iz katakomb prostovoljnega dela, iz katakomb izolacije in javnega nepriznanja smo začeli stopati na pot enakovrednosti in javnega priznanja ne s strani tedanje Jugoslavije, ampak tudi s strani dežele Furlanije Julijske krajine.

SSO je začel svojo pot z mladimi predsednikom - tridesetletnikom dr. Damjanom Paulinom. Začel je postavljati organizacijo na noge, ji dati obliko in dušo.



Njemu je za krmilom SSO sledila Marija Ferletič, ki je organizaciji dala duška predvsem na kulturnem področju, za njo pa je vodstvo prevzel Sergij Pahor, čigar predsednikovanje je sovpadalo s hudo krizo slovenskega bančništva in slovenskega dnevnika v Italiji, pa tudi s pripravo in izpeljavo Programske konference leta 2003, še prej pa z dokončnim izglasovanjem v italijanskem parlamentu zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. Bili so časi velikih problemov, težkih izbir, delikatnih situacij, ki jih je SSO sam ali v družbi s SKGZ znal tudi dobro rešiti ali se vsaj z njimi dobro soočiti. Nastala pa je slovenska država, ki smo si jo Slovenci stoletja želeli, in lahko rečem, da smo člani in somišljeniki SSO za rojstvo matične države veliko prispevali v vseh ozirih.

Danes se dela SSO velika krivica, ko se z raznih strani, predvsem s strani predstavnikov druge krovne organizacije, očita, da je pozar

bila na sklepe Programske konference oz. še slabše: da noče SSO sklopov te konference več izvajati, in ker krivijo razni avtorji pisem uredništvu PD sedanji Izvršni odbor naše organizacije, da se v tej zadevi ne premakne, naj mi bo dovoljeno zelo na kratko reči le tole.

Ponovno sem prebral Zaključni dokument Programske konference SKGZ-SSO, ki je bil 28. novembra 2003 podpisan od obeh predsednikov v Narodnem domu v Trstu, zato mirne duše lahko rečem, da je večino konkretnih predlogov, ki so izšli s te konference, SSO sam ali skupaj z drugo krovno organizacijo tudi uresničil ali pa vsaj šel na pot konkretne realizacije.

Moram se dlje ustaviti pri tem uresničevanju, ker se pač SSO-ju dela huda krivica, ko se ga obtožuje, da noče izvajati sklepov Programske konference.

Ne bom se dotaknil splošnih načel Programske konference, s katerimi se vsi strinjamo. Govoril bom le o konkretnih zadevah. Citiram npr. tale sklep omenjene konference:

"Manjšina potrebuje organiziranost in zastopanost, da bo mogla udeležiti zastavljene načrte, ki bodo sad dogovorov in skupnega hotenja. Vse bolj se torej kaže potreba po Skupnem predstavništvu, ki naj bo sinteza pluralne manjšinske stvarnosti". Sinteza torej naše pluralistične stvarnosti. Ta zaključek nam veleva, da gremo tudi na skupno politično pot, da bomo sami iz svoje sredi-

da ju ne smemo niti za trenutek spregledati. Dati jima moramo tisto veljavo in težo, ki jo omenjeni dve mednarodni pogodbi pred vsem svetom imata. Na nas je, da določila v mednarodnih dogovorih stalno omenjamo, se nanje sklicujemo, moralno silimo Italijo, da jih povsem in točno izpolnjuje. Če bi se tako ravnalo, bi danes ne bilo strahu v nas, ali nam bo Rim dal 2.500.000 evrov, ampak bi se o tem lahko že izrekla evropska sodišča.

Problemi, ki so nakazani v Programski konferenci, kot so odprtje dvojezičnih okenc, izpopolnitev slovenskega šolskega sistema, dvojezična nižja srednja šola v Benečiji, ustanovitev Gospodarskega foruma, ki naj bližje spremlja naše splošne gospodarske probleme, ohranitev in razvoj ozemlja, socialno skrbstvo, športno organiziranost, kulturno področje, pozornost javnim občilom, slovensko televizijo na celotnem narodno mešanem območju FJK, njeno vidljivost in slišnost slovenskega radia - vse te probleme je SSO sam ali skupno s SKGZ obdelal, jih stalno spremljal in v veliki večini tudi konkretiziral. Tu mislim tudi na kulturno središče v Špetru, na utečeno sodelovanje ne samo med SSO in SKGZ, ampak tudi med ostalimi našimi, predvsem kulturnimi društvi in organizacijami. Zato je stalen očitek SSO, da noče iti na pot uresničevanja programskih smernic omenjene konference, dejansko iz trte izvit in povsem krivičen.

Da ne bo kakih nesporazumov, pa moram poudariti, da SSO nikakor ne more izvajati tistih sklepov Programske konference, ki so bili dani na sklepnem simpoziju v Gorici dne 8. novembra 2003, v katerih je izražena želja po odpravi t. i. dvojnikov v naši organiziranosti. Tu pa se naše poti zares razhajajo: kje so ti dvojniki, kdo bo razsodil, ali gre za dvojnike ali le za dopolnilno zdravo delovanje na določenem območju? Ko se je začelo tudi točno naštevati, kdo so ti dvojniki in kako jih je treba odpravi-

ti, potem pa se je zares zaiskrilo v naši sredi. V neki oddaji na ljubljanskem radiu sem nekega popoldneva poslušal tudi tale vzklík: "Ne gre samo za dvojnike, tudi trojnikov je nič koliko!" In ko so se stvari izostrile, so tudi ti dvojniki in želja po njihovi odpravi prišli na dan, in to so bili in so še, vsaj tako se zdi, Dom in Novi Matajur, Glasbena šola Emil Komel in Glasbena matica, založniške hiše in še kaj zraven.

Pa je res tako? So to res dvojniki? Ali so to organizacije izraz naše konkretne volje biti in delati na terenu? Naj se naš občni zbor dokončno izjavi o teh dvojnikih, ki naj bi jih bilo treba čimprej in



DVS Bodeča neža

za vedno odpraviti. Živimo v demokratični družbi in tudi o teh zadevah se moramo izjaviti. Oprostite, nisem mislil na našem občnem zboru tako na dolgo o tem govoriti, a napadi, ki jih je SSO v zvezi s tem doživljal kar nekaj časa, so me prisilili v to in upam, da boste razumeli mojo željo, da pridemo do jasnih sklepov v zvezi s tem.

Še ena stvar mi boleče leži na srcu. Silovita reakcija uredništva Primorskega dnevnika in nekaterih predstavnikov SKGZ na naš dokument o nujnosti pluralizacije edinega slovenskega dnev-

ni v Italiji. SSO se je do danes na vseh nivojih, tako v Italiji kot v Sloveniji, iskreno in dosledno zavzemal za prispevke za Primorski dnevnik. Celo pri predsedniku italijanske republike Giorgio Napolitanu in predsedniku slovenske države Danilu Türku sva s predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem govorila o tem.

Naša želja, da se PD poda na pot zrele, poštene pluralizacije, je bila tudi s tega vidika umestna. V zameno pa taka reakcija, kot je ni bilo že dolgo na našem zamejskem prizorišču. No, dobro! Ne bomo si več drznili predlagati takih legitimnih korakov v novo smer, v iskanje skupnih pluralnih stališč. Bomo pač pasivno spremljali rast in vsestranski razvoj pluralnosti tudi v PD. Bomo videli, kaj nam bo potem čas prinesel lepega in dobrega. Pa bo tako prav za naš splošni razvoj? Tudi SSO, meni in celotnemu Izvršnemu odboru ni prav, da se poudarjajo samo določeni vidiki

našega življenja v negativni luči, tudi v napadalnem slogu, ne vidimo pa pozitivne stvari, ki so se medtem tudi z velikim trudom dogodile. Pomislil samo na obisk treh obmejnih predsednikov držav v našem tržaškem Narodnem domu 13. julija 2010. Kaj ni zasluga tudi SSO, da je do tega obiska prišlo? Pa koncert še istega večera na

trgu Zedinjenja v Trstu? Zakaj tako malo poudarjamo dejstvo, da sta dve krovni organizaciji kot referenčni organizaciji kodificirani v posebnem deželnem zakonu? In veliki napor, ki smo jih mi vložili v Benečijo, v povrnitev naših zgodovinskih imovin, mislim na narodne domove v naši lasti. Pa pomislimo na ugodno rešitev krize, ki je grozila našemu SSG, ki je bilo skoro pred razpadom in nato na skupen evroprojek JEZIKLINGUA, na ustanovitev Gospodarskega foruma itd.

/ dalje na str. 16

Pred državnoborskiimi volitvami 2011

Pismo slovenskih škofov

Slovenski škofje želimo pred bližnjimi državnoborskiimi volitvami najprej poudariti, da so volitve najbolj pomemben trenutek v življenju demokratične družbe. Dejansko gre za edino priložnost, ko državljani neposredno odločamo o svoji prihodnosti. Zato sta udeležba na volitvah ter odgovorna in premišljena izbira pravih kandidatov pomembna moralna dolžnost, ki izvira iz naše soodgovornosti za gmetno in duhovno blaginjo vseh prebivalcev Slovenije. Vse verujoče rojake in vse druge državljane pozivamo, naj se volitev zanesljivo udeležijo in preudarno volijo. Glas vsakega je enako pomemben in enako potreben. Volitev zato ne smemo lahkomišelnost opustiti in se odpovedati dostojanstvu svobodnega državljanca, ki zna del odgovornosti za širšo skupnost sprejeti tudi nase. Zadnji koncil jasno naroča: "Vsi državljani naj se torej zavedajo pravice, ki je hkrati dolžnost, da uporabijo pri volitvah svojo svobodo v prid skupne blaginje" (CS 75,1).

Od zadnjih državnoborskih volitev so se razmere v Sloveniji močno spremenile in poslabšale. Smo globoko v gospodarski in moralni krizi. Tudi zato je zelo pomembno, da skrbno pretehtamo svojo odločitev in damo svoj glas tisti politični stranki, od katere lahko pričakujemo, da bo spoštovala in uveljavljala temeljne vrednote in ključna izhodišča za našo boljše prihodnost. To je najprej pravna država, ki bo dosledno uveljavljala načelo pravičnosti in poštenja ter ustvarjala pogoje trdnega gospodarskega razvoja z novimi delovnimi mesti in pravično porazdelitvijo dobrin. Potrebujemo demokratično državo, ki bo spoštovala življenje in človekovo dostojanstvo, ki bo varovala družino, posvečala dolžno pozornost vzgoji mladine za vrednote, na katerih temelji pošteno in srečno življenje, ter skrbela za solidarnost z ljudmi v stiski in preizkušnji ter za zdravo okolje.

Kot katoličani pa bomo pozorni tudi na to, da bomo izvolili poslance, ki priznavajo pomembnost krščanskih vrednot v družbi in so v svojem okolju dokazali, da so vredni našega zaupanja. Tudi tukaj velja Jezusova beseda: "Po njih sadovih jih boste spoznali" (Mt 7,16).

Na koncu ne moremo mimo znanih in vedno veljavni besed svetniškega škofa bl. Antona Martina Slomška: "Se enkrat vam rečem: volite modro, izvolite dobro; kakor si boste sami postlali, tako boste ležali".

Kristjani, družba in politika

Ponovni vstop kristjanov v politično življenje

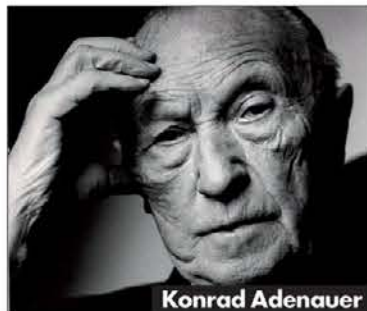
Leta 1989, to je v nepozabnem času, polnem upanja, pričakovanj in odločnih dejanj, sem se udeležil ustanovnega sestanka območnega odbora Krščanske demokratske zveze v Kopru. Poln zanosa sem po tem dogodku objavil v medijih, med ostalim, tudi te misli:

“S tem dejanjem se po več kot štirih desetletjih političnega pregnanstva slovenski kristjani spet vračajo na politično prizorišče. Obdobje, ko so si tolmačenje njihovih interesov prilaščali vsakršni samozvani botri, je tako dokončno za nami. Politična zrelost in polnoletnost pač nikoli ni bila in tudi nikdar ne more biti privilegij ene same stranke, ene same opcije. Ta utvara je dokončno padla, kot je tudi padla trhla zgradba samooklicanega najnaprednejšega sistema. Vsaka politika namreč stoji ali pade na zakoniku dejanj. In naša je padla med drugim tudi zato, ker ni bila sposobna ustvariti izenačenih možnosti življenja za vse državljane. Trdovratna obramba teze, da je ZK sama na sebi nekaj boljšega in s tem tudi zaslužena vozovnica za prvi razred, je tej stranki počasi in zanesljivo skopala grob. Vera se namreč ob marksističnem in drugih družbenih nazorih potrjuje kot ena najvitalnejših življenjskih koncepcij, ki je kot taka velika potencialna etična in civilizacijska energija. Politika, ki se ni sposobna povzpeti do tega spoznanja in potiska do potencialno energijo na družbeni rob, je lahko samo pritlehna in kratkega diha. Prepričan sem, da kristjanom ne bo težko najti svojega pravega mesta v političnem življenju slovenske družbe. Svoji zrelostni politični izpit so več kot opravili že s tem, da so svoj večdesetletni politični geto prenašali z vsem človeškim dostojanstvom. Zato mora v tem tako prelomnem in zgodovinskem obdobju, kot sem to nekje lepo prebral, sleherni pisatelj odložiti pero, kmet svoj plug in delavec stroj ter se spoprijeti s politiko, ker jo bodo sicer, tako kot dolej, krojili drugi po svoji meri in svojih interesih. Pregnatni moramo iz krščanskih in drugih vrst strah pred političnim delovanjem, da pomagamo odpraviti okvare, ki so jih na celih generacijah pustila desetletja boljše vizije. Ustvariti moramo sistem, ki bo preprečeval sleherni monopol kristjanov”.

Monopole pa moramo preprečevati, med ostalim, tudi zaradi spoznanja, da je sprijenost z dolžino vladanja in velikostjo družbene moči neke družbene skupine. In petnajst let netransparentnega vladanja v tranziciji na skoraj pol stoletja samovoljnega upravljanja družbe v prejšnjem režimu je bilo več kot dovolj, da je pri samooklicani slovenski levici začelo zaudarjati po korupciji na vseh straneh.

Slovenija na novem razpotju
V razplet političnih dogodkov v

prvih dveh desetletjih tranzicije se ne mislim spuščati kot tudi ne v politične poraze, ki jih je v tem obdobju doživljala krščanska opcija. Življenje namreč teče naprej



Konrad Adenauer

in objokovanje preteklosti ničemur ne koristi. Slovenija je na novi prelomnici, zato se je treba organizirati in vse znanje in energije usmeriti v prihodnost, tako kot l. 1989, ter se odločno in samozavestno pogrnati v boj za sooblikovanje slovenske družbe, z vero vase, v svoje ideale, v lastno pamet in lastne moči. Začenši z udeležbo na volitvah in z izvolitvijo predstavnikov, ki nudijo jamstvo, da bomo zaustavili sedanji gospodarski, moralni in politični razkroj družbe in vrnili ljudem upanje.

Pisatelj Boris Pahor je v svoji veliki in trajni zavzetosti za slovensko občestvo obžaloval, “da smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni izgubili zgodovinsko priložnost za uresničitev neponovljive slovenske izvirnosti, da bi namreč iz novonastalih družbenih sprememb ustvarili novo vstajenje, ki bi črpalo ideje in moč iz sožitja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij ..., in ki bi tako lahko bilo v srcu Evrope z gled edinstvenega družbenega in hkrati kulturnega koncepta oz. projekta”. V nasprotju s tem je pri nas ena opcija pregnala drugo v katakombe in sama objestno zagospodarila nad družbo do njenega poslednjega pod-sistema. Ni bilo več pravega nadzora nad njo, ni bilo družbenih zavor.

Voz je tako pol stoletja veselo drvel v napačno smer, ker ga ni imel kdo ustaviti, dokler se ni stvar sesula sama vase s posledicami, ki jih občutimo in jih bomo občutili še desetletja. Zahodni svet pa se je tej nesreči ognil po zaslugi svoje zlahatne konservativnosti, krščanske etike in globoko zakoreninjene pluralnosti. Ker te vizije nismo zmogli ustvariti doslej, lahko to še vedno uresničimo v prihodnosti. Družbene opcije namreč, ki ji ni bilo treba odgovarjati za nobena njena zla dela, ne za propad države in družbenega eksperimenta, ne za množične medvojnne in povojne poboje, ne za neizmerno trpljenje, ki ga je povzročila različno mislečim, ne za zgodovinski rop družbenega premoženja v tranziciji, nima moralne pravice, da bi



Alcide De Gasperi



Robert Schuman

še naprej brez nadzora potiskala slovensko družbo v neznanost, in ji tega tudi ne smemo dovoliti.

Družbena ustvarjalnost kristjanov

Naj za začetek povzamem nekaj kratkih misli predsednice Nove Slovenije ge. Ljudmile Novak, ko je ob neki priložnosti opozorila, da so bili tvorca sodobne, demokratične, združujoče se in na človekovih pravicah temelječe Evrope prav iz vrst krščansko-demokratskih strank, kot npr. Adenauer, De Gasperi, Monnet, Schuman idr. Ti so v času, ko je komunizem širil in polnil svoje grozljive gulage, začeli graditi mostove med sprtimi državami in narodi.

In ker prihajam iz Slovenske Istre, naj spomnim prisotne na izjemen prispevek, ki so ga dali v zadnjih nekaj desetletjih slovenski družbi kristjani na Primorskem. Naj začnem z Družino, ki je začela izhajati že v začetku 50. let v goriški administraturi in je počasi postala eden najbolj branih časopisov v Sloveniji. Revija Ognjišče je v režiji skupnice obetavnih in odločnih mladih duhovnikov, kljub vsakršnim šikanam oblasti, začela izhajati v Postojni na Veliko noč leta 1965 kot skromen verski listič, razmnožen na ciklostil, da bi v zadnjih letih prejšnjega sistema dosegla magično številko 100.000 izvodov. Opogumljeni z uspehom revije so ustvarili tudi založbo Ognjišče, ki je v času velike lakote po drugačni duhovni hrani izdajala knjige tudi v nakladah 20.000 do 30.000 izvodov. Po osamosvojitvi so pobudniki navedenih projektov zaprosili tudi za radijske frekvence in tako se je začel oglašati tudi radio Ognjišče, najprej iz improviziranega studia pod cerkvijo Sv.



Jean Monnet

Marka v Kopru, nato pa iz Ljubljane, s polnim, 24-urnim programom od prvega dne naprej, in v glavnem ob finančni podpori njegovih prek 17.000 prijateljev. Tako so ti medijski in knjižni projekti obogatili ne samo slovensko Cerkev, ampak tudi širšo družbo, in prispevali pomemben delež k njeni pluralizaciji. Velik in izjemen dosežek primorskih kristjanov je tudi ustanovitev Škofijske gimnazije v Vipavi, ki je v nekaj desetletjih, zlasti po nastanku slovenske države, tudi s prispevki okrog 40.000 primorskih vernikov, prerasla iz Malega semenišča s peščico gojencev v novo izobraževalno središče in duhovno žarišče škofije z več sto dijaki in dijakinjami in različnimi smermi študija in nam daje danes nove generacije krščanskih izobraženec. Da ne omenjam posebej dosežkov primorskih kristjanov pri reševanju življenjskih stisk zasvojenec, razvejene karitativne in drugih dejavnosti.

Torej, več kot prepričljivi dokazi, kaj krščanski genij zna in zmore. Treba jih je samo posnemati, tudi na političnem in drugih področjih. Družba je kot odprta njiva, ki kliče k obdelavi in setvi. Zato naj pisatelji odložijo pero, kmetje svoje pluge in delavci stroje in se spopadejo tudi s politiko, ker jim jo bodo sicer, tako kot dolej, krojili drugi po svoji meri in svojih interesih.

Milan Gregorič

Vera nas povzdigne nad vsakdanjost

Razkrivanje vrednot

Čisto slučajno sem v mestu srečal nekdanjo sošolko, ki živi na drugem koncu države. Ko me je zagledala, je takoj vzkliknila: “Vzela sem si čas in prišla nazaj v to mesto, kjer je tekla moja mladost. Hodim po ulicah in obujam spomine. Nekaj pa sem zapazila, česar v moji mladosti ni bilo. Ko smo opravili kakšen težji izpit, ali nam je kakšna šolska naloga šla bolje, kot smo mislili, smo se šli v cerkev zahvalit. Veš kam gredo danes mladi ob takšni priložnosti?” “Ne, kam? jo vprašam”; “žurat in se napijejo ...” Pred kratkim me je presenetila izpoved mlade družine: “Midva, mož in žena, verjameva, da, če bova povezana kot zakonca, če bova gojila najin odnos zmeraj, v sreči in preprih, v preizkušnjah ter v sencah

obupa, lahko napor obrodi sad in vsej družini prinese pomlad. Čutiva, da bi bili brez vere naši družinski odnosi prazni. Vera nam daje moč in upanje, da vztrajamo v dobrem. Ocenjujemo, da se imava rada vedno bolj, da se vedno bolj poznavata in sprejemava. Taka, kakršna sva, sva otrokom ogledalo in želiva biti čim boljše ogledalo ljubezni. Kot oče in mati se ne moreva skriti ne pred Bogom in tudi pred otroki se ne da. Ostaja edino resnica. In s to držo misijonariva najprej med otroki in tudi v svetu... Na prvem mestu pa je skrb za to, da bodo naši odnosi še bolj ljubeči. Za poročni obred sva si izbrala Jezusovo navodilo, naj se ljubimo med seboj, ker bodo po tem ljudje spoznali, da smo njegovi učenci. In z molitvijo in prizadevanjem ni nič nemogoče”.

Dva dogodka, ki se povsem razlikujeta. V prvem vidimo, da Boga sploh ne rabijo, v drugem pa, kako jima je – zakonca namreč – Bog pomemben in tudi potreben. Zakonca sta odkrila, česar mladi v tem primeru niso, da ju vera povzdigne nad vsakdanjost. Osvobajta ju nemira tega življenja in ju vodi ne samo v onstranski, ampak tudi v tostranski kraj miru, da lahko kljubujeta življenjskim preizkušnjam. Ob teh dveh primerih lahko pridemo tudi do naslednjega spoznanja. Ni pomembno, koliko znanja kdo ima o Bogu. Pomembnejše je, ali je zanj Bog resničen. Bog, ki ga doživljamo kot skrivnost, je za nas resničnejši, kot če bi ga videli ali otipali. Za to spoznanje pa je danes marsikdo prikrajšan.

Ambrož Kodolja

Iz daljne Ugande Tople besede Danila Lisjaka

Dober večer, uredništvo Novega glasa!
Ja, pri nas je večer. No, najprej dobra novica, da sem srečno prispel na cilj. Da se je medtem zaradi močnega deževja podrl zid enega skladišča, zidanega z blatnimi bloki in da bo v četrtek končana obnova. Generator v okvari so prepeljali na varno in tudi drugo. Na gradbišču v novem misijonu so me na notranjem dvorišču pričakale lepe cvetlice, ki sem jih posejal pred odhodom. Vse je seveda v plevalu zaradi bujne vegetacije. Zelo vesel sem bil tudi na nedeljo Kristusa Kralja ob 6-urnem programu veselja, da se je duhovnik po 70 dneh končno vrnil. In veliko je upanje, da se kmalu vrne še drugi. Oktobra je Škof v najini odsotnosti pobirmal okrog 250 mladih. Ni bilo kakšne velike priprave.

Pomembna je 'festa'! No, med 23-letno vojno si niso mogli privoščiti tega luksusa in hočejo sedaj nadoknaditi. Vsi protokoli so takoj narejeni, če rečeš, da bo praznik. Za nedeljske maše niso tako urni...
Ponovno se zahvaljujem vsem dobrotnikom z Goriškega, ki ste namenili tudi gmotni dar za naš novi misijon. Veliko je anonimnih. Naj bo vse to zapisano v Knjigi življenja. Goriški misijonar se na uredništvu Novega glasa počuti kot doma. Je že res, da imamo isto poslanstvo na različnih koncih sveta, pa tudi skupni jezik, naklonjenost in medsebojna pomoč pridejo vedno do izraza ob mojem obisku domovine. Letos sem bil še posebej vesel srečanja s slovenskimi duhovniki v goriškem zamejstvu v Zavodu Sv. Družine v začetku novembra. Res sem hvaležen Bogu za po-

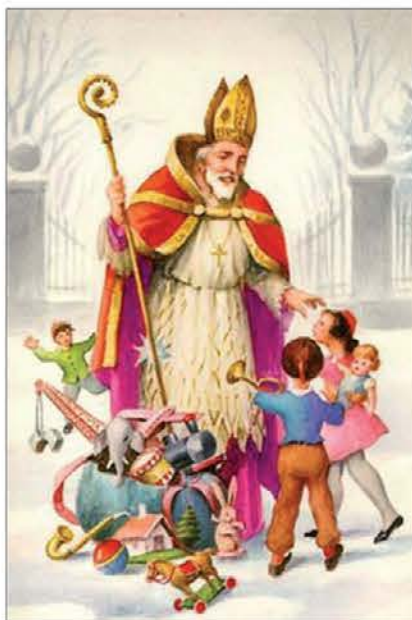


srednike toliko darov, duhovnih in gmotnih, naših vernikov v zamejstvu in spremljanju moje misijonske poti. Bratski memento, dragi sobratje v pastorali! Ob kaki drugi priložnosti še kakšno vristica. Hitim urejevati duhovni program vse tja do novega leta. Zbogom!
Hvaležni Danilo iz Ugande.

Spomini na nekdanja darila sv. Miklavža Bomboni v obliki srca

Bliža se sv. Miklavž. Zame je to še vedno praznik, ker mi prikljče pred oči spomine iz otroštva, ko smo dobili od none v Prvačini zajetno vrečo bombonov, čeprav po vseh 'političnih' pravilih, tudi v naši družini, tega dne ne bi smeli praznovati, saj naša družina ni bila verna, zlasti nono v Prvačini pa je bil prepričan komunist, ampak tisti 'ruski', starega kova, čeprav ni bil slab človek – bil je pošten. Doma pač ni dovolil verskega udejstvovanja, zlasti svoji materi, čeprav je bila pobožna furlanska Slovenka. Naša nona pa tudi ni bila več versko dejavna, čeprav je bila doma iz Dornberka, pa najbrž ne le zgolj zaradi prej omenjenih oteževalnih okoliščin. Vendar očitno določene navade ostanejo. Skrite v nekem kotičku srca nato privrejo na dan ob določenih dnevih, skupaj z zaprašenimi, a lepimi spomini. Tisti bomboni so za nas seveda imeli posebno vrednost, ker so bili drugačni od naših – sklepam, da jih je prinesla teta iz Italije. Vedel sem le, da je te bombone prinesel Miklavž, za vsebino tega praznovanja pa nisem vedel (kr-

st sem ne nazadnje prejel pri skotraj osmih letih). Lepo je bilo, ko enkrat v letu nismo jedli običajnih, čeprav legendarnih, Mlinotestovih 'gu-gu' bombonov (tudi te je imela nona vedno na za-



logi), ampak italijanske, ki so bili boljši že zato, ker so prihajali iz, vsaj za nas otroke, 'obljubljene dežele', od koder je kdaj pršlo tudi kako 'kinder' jajce, ki je

popestrilo tudi naš čokoladni meni, na katerem je bila sicer le čokolada 'gorenjka', tudi zato, ker je bila cenejša od Kraševce čokolade. Seveda smo dobili 'le' pol tablice čokolade, kadar nam jo je mama dala. Kako so se nam iskriale oči, ko je šla s tem namenom proti tisti omari, ki je bila pri balkonskih vratih poleg hladilnika, v našem novogoriškem stanovanju, kjer je bila tudi čokolada, poleg kruha, na vrhnji polici pa še zdravila in podobne reči. Že v naših časih je torej bilo precej manj izbire za sladkosnedne malčke kot danes, da ne govorimo, kako malo teh dobrot so imeli naši starši, stari starši... Pa je prišla samostojna Slovenija, z gospodarsko rastjo se je večala tudi sladka ponudba. Danes je na policah na desetine znamk in vrst čokolade, bombonov in podobnih stvari, a zdi se mi, da je – nasprotno – vse manj srečnih otroških oči ob Miklavžu. Zdi se mi, da zlasti zato, ker je za Miklavževimi – pa tudi drugimi - darili vse manj srca. Otroci še vedno radi jedo bombone, a znajo tudi ugovotiviti (vsaj dokler so še otroci), kaj se skriva za njimi. Takoj opazijo, če je na dlani, poleg bombonov, tudi darovalčevo srce.

Andrej Vončina



INSIEME
AI SACERDOTI
www.offertesacerdoti.it

DUHOVNIKI POMAGAJO VSEM. POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

Vsak dan škofijski duhovniki oznanjajo evangelij med ljudmi po župnijah ter nudijo ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

DAR ZA NAŠE DUHOVNIKE. PODPORA MNOGIM KORISTI VSEM.

Darujete lahko na 4 načine:

- z nakazilom na poštni tekoči račun st. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši škofiji.

Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani www.offertesacerdoti.it

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska škofovska konferenca



Cerkve sv. Ignacija v Gorici / Pogrebna sv. maša

Na svidenje v nebesih, dragi prof. Andrej Bratuž!

Medtem ko je v torek, 22. novembra, jesensko sonce obzarjalo pročelje cerkve sv. Ignacija na goriškem Travniku, je v njej množica ljudi, sorodnikov, znancev in prijateljev, nekdanjih kolegov iz šolskih, časnikarskih in političnih krogov (med drugim sta bila prisotna Silvester Gaberšček z ministrstva za kulturo RS in goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu), ne samo iz Goriške, ampak tudi Tržaške in Slovenije in še od kod, pri pogrebnih sv. maši, ki jo je vodil msgr. Oskar Simčič, škofijski vikar za Slovence, za vedno jemala slovo od prof. Andreja Bratuža, ki je nenadoma, samo nekaj dni pred svojim 75. rojstnim dnem, zapustil to 'solzno dolino' na svojem domu v soboto, 19. novembra. Od tega sveta, katerega

grenkobe je okusil že kot dojenček, ko so mu fašisti ubili očeta, skladatelja Lojzeta Bratuža, in kasneje, ko so mučili in zaprli njegovo mater, pesnico Ljubko Šorli, se je ločil prav na dan prvega večera 53. revije pevskih zborov Cecilijanka, katere se je udeleževal vsako leto. Od njega smo se poslovili na sam god sv. Cecilije, zavetnice cerkvenega petja, ki jo je pokojni Andrej Bratuž vsako nedeljo in ob praznikih nad pet desetletij častil z orgljanjem pri slovenski sv. maši v travniški cerkvi, tudi v nedeljo pred smrtjo. Pri pogrebnem obredu so v slovo zadonele prav tiste orgle, na katere je ob koncu prazničnih maš tako rad zaigral del kake znane skladbe. Tokrat je nanje igral prof. David Bandelj, pevci iz raznih goriških zborov pod vodstvom

Bogdana Kralja pa so krsto, ki jo je ob vohodu sprejel gospod Marijan Markežič, do pred oltarja spremljali s pesmijo *O srečni dom nad zvezdami*. Ob msgr. Simčiču so somaševali msgr. Cvetko Žbogar, dekan Karel Bolčina, Marijan Markežič, Jože Markuža, Ambrož Kodelja, pater David s Kostanjevice, Vinko Paljk, Aleš Rupnik, Mitja Bregant, Renzo Boscarol. Prisoten je bil tudi travniški župnik Adelchi Cabas. Pred samo sv. daritvijo, pri kateri so pomenljive prošnje prebrali predstavniki naših kulturnih ustanov, je nameril nekaj toplih besed blagemu pokojniku v spomin goriški nadškof msgr. Dino De Antoni.



Foto DPD

Andrej, na svidenje v nebesih"! Pokojnikova dobrosrčnost, blagost in razdajanje za cerkev in slovensko skupnost so veli tudi iz občutenih misli homilije msgr. dr. Oskarja Simčiča. Ko žalostno zapoje zvon in se poslavljamo od drage osebe, odide z njo tudi del našega življenja, je dejal dr. Simčič. To seveda na poseben način občutijo sorodniki, a tudi

nikakršnega sovraštva. Prav to je v svojem sožalju, prebranjem na žalni seji, podčrtal nekdanji goriški prefekt De Lorenzo, je med drugim povedal msgr. Simčič. Naglasil je tudi Andrejevo poznanje francoščine, ki mu je omogočilo približe odkriti razmišljanja velikih francoskih mislecev, na katere je bil še posebno navezan. Stiki s francoskim svetom so Andreju podarili tudi prijateljstvo s poznejšim kardinalom Ambrožičem. In prav po Andrejevi zaslugi je Ambrožič spoznal živahno slovensko kulturno realnost goriških Slovencev. Nazadnje se je msgr. Simčič zausstavil pri veliki Andrejevi ljubezni do glasbe. On, ki je bil včasih bolj sramežljiv in redkobeseden, je tako rad izpovedoval svoja čustva v pogovoru z zlahtnim glasbilo, orglami. Njim je zaupal vsa svoja občutja, pa tudi hrepenenje po večnosti, neskončnosti.

Po pogrebnih molitvah in proš-

jah, ki jih je izrekel dekan Karel Bolčina, je na koro zadonela pesem *V nebesih sem doma*, ki nas čustveno vabi v naš večni dom nad zvezdami. Medtem ko je krsta ubrala pot za upepelitev, se je v travniški cerkvi vila dolga vrsta ljudi, ki so šli izraziti sožalje in bližino prof. Lojzki Bratuž ob skeleči bolečini zaradi izgube ljubljenega brata.

Jesensko sonce je sijalo tudi v soboto, 26. novembra, ko se je ožji krog domačih in prijateljev na goriškem glavnem pokopališču udeležil pokopa žare s posmrtnimi ostanke prof. Andreja Bratuža in se strnil okrog žalujoče sestre Lojzke, ki jo je nenadna bratova smrt močno prizadela. Odslej čaka na večno vstajenje v grobu, v katerem pod nagrobnikom, umetniškim delom Toneta Kralja, počivata oče Lojze Bratuž, ki je umrl l. 1937, in mati Ljubka Šorli, ki je odšla od nas l. 1993. Žalni obred je opravil g. Marijan Markežič. Pokojniku v zadnje slovo pa so zapeli člani moške pevске skupine Akord iz Podgore. Najprej se je med cipresami zaslišala pomenljiva pesem *Slovenec sem*, kar je celo življenje in z vsem svojim delom jasno in neomajno izpričeval prof. Andrej Bratuž. Ob koncu pa so splavale do nebesnih dalj, kjer verjamemo, da se sedaj blaženo smehlja prof. Andrej Bratuž v družbi dragih staršev, ganljive, melanholične note Kragulčkov, katerih glasbo je tako tankočutno zložil prof. Lojze Bratuž.

Iva Koršič

Visok jubilej Hilarije Markič Faganel



Pred dnevi je v družinskem krogu praznovala pomemben življenjski jubilej gospa Hilarija Markič Faganel. Gospa Hilarija se je rodila leta 1921 v Vrtojbi pri Gorici. Imela je bogato življenje, saj je bila tudi aleksandrinka skupaj z mamo Veroniko. Gospa Veronika Vodopivec se je v Egipt odpravila leta 1927 in doma pustila moža, hčerko in sinčka. Mami se je Hilarija pridružila še ne petnajstletna leta 1935. Najprej sta delali v Aleksandriji pri družini Rolo, nato pa sta službo našli pri sestrični kralja Faruka v Kairu. Tam je gospa Hilarija postala

spremljevalka princeze Nichle, ki je bila njenih let, in mladi dekleti sta se lepo razumeli. Dvakrat do trikrat letno je Farukova družina odhajala na počitnice v Evropo (poleti v Pariz, pozimi pa na smučanje v San Gervais v francoskih Alpah) in s seboj vzela tudi Veroniko in njeno hčerko Hilarijo. Domov se je Hilarija vrnila že leta 1938 in se kasneje poročila s Francem Faganelom. V zakonu se jima je rodil sin Robert, ki je znan goriški slikar, kot sta znana likovna umetnika tudi Robertova sinova David in Marko. Gospe Hilariji iskrene čestitke tudi v imenu uredništva Novega glasa!



Foto DPD

Ob izrazu globokega sočutvovanja z Andrejevo sestro prof. Lojzko in sorodniki, pa tudi z vso slovensko skupnostjo ob tej boleči izgubi, se je prof. Andreju zahvalil za vse, kar je pomembnega storil v svojem življenju za Slovence, pa tudi na splošno za Gorico. Za vse mu je hvaležna tudi goriška nadškofija, saj je s svojim časnikarskim delom in šolskim poučevanjem ščitil in širil krščanske vrednote. Največja zahvala je šla seveda Bogu, ki nam ga je dal. Njemu ga je nadškof De Antoni spet izročil in mu namenil zadnji pozdrav z besedami "prof.

vsi tisti, ki so poznali in cenili pokojnika ter njegovo delo. Življenjska pot Andreja Bratuža je bila zelo bogata, saj je trajne sledi zapustil na šolski, publicistični in kulturni ravni, kar so lahko spoznali vsi, ki so se udeležili žalne seje v spomin nanj. Prav iz teh spominov se je izrisala podoba pokojnega Andreja, čigar dijaki morda šele sedaj spoznavajo vse tiste drobce življenjske moštosti, ki jim jih je posređeval ob razlagi velikih filozofov. Čeprav je njegova družina okusila vso krutost fašistične diktature in kljub prestani tragediji ni kovala v srcu

ZAHVALA

Iz srca se zahvaljujem prav vsem, ki so sočustvovali in izrazili sožalje ob izgubi mojega dragega brata ANDREJA, posebno govornikom na žalni seji, pevskemu zboru Lojze Bratuž, g. nadškofu za tople besede, častiti duhovščini, posebno g. Simčiču, združenim pevcem in organistu za cerkveni obred, g. Markežiču za pogrebne molitve in pevski skupini Akord. Zahvaljujem se za neštete izraze sožalja in vse tolažilne besede, ki so mi v tem težkem trenutku izredno dragocene.

LOJZKA BRATUŽ s sorodniki

Kratki

Pokrajinski svet SSK za Goriško je izvolil svoje predstavnike

V torek, 16.11.2011, je zasedal novi pokrajinski svet SSK za Goriško in izvolil nove pokrajinske organe stranke. Pokrajinski predsednik in pokrajinski tajnik sta Silvan Primožič in Julijan Čavdek. Ostali člani tajništva so: Mirjan Likar, Matevž Čotar, Hadrijan Corsi, Edi Keber, David Grinovero, Mara Černic, Marilka Koršič, Božidar Tabaj, Jurij Klanjšček, Bernard Špacapan, Marjan Drufovka, Marko Jarc, Kristijan Tommasi. Na tajništvo so vedno vabljeni tudi: predsedniki rajonskih svetov Walter Bandelj, Mario Brescia in Lovrenc Peršolja ter števerjanska županija Franca Padovan.

Goriški upokojenci so martinovali v Hrvaški Istri

Tudi za letošnje praznovanje sv. Martina se je prijavilo veliko število članov društva goriških upokojencev. V soboto, 5. novembra, so se že zgodaj odpeljali v hrvaško Istro, v okolico mesteca Buje, v deželo nasadov oljčnega olja, tartufov in refoška. Med vožnjo s tremi avtobusi jih je zelo prijazno spremljala lepa jesenska narava, ki se bohota z drevesi in grmički v čudovitih rdečerumenkastih in svetlorjavih barvah, med katerimi kraljuje kraški ruj. V vasi Plovanija pri Bujah so izletniki vstopili v predelovalnico tartufov, ki dobro uspevajo na tistem ugodnem gozdnem področju. V kraju Krasica so bili deležni ogleda predelave novega oljčnega olja, ki so ga pokusili in tudi kupili. Izletnikom so tam pripravili dobro zakusko. Potem so nadaljevali pot v vas Levade, kjer je potekal zelo zanimiv sejem tartufov. Na številnih stojnicah je bilo na razpolago kupcem veliko različnih dobrot, od sira, medu, krožnikov posebne hrane z naribanim tartufom do več vrst vina in seveda tartufov. Za tri evre si dobil kozarec za pokušnjo raznih vin in si lahko marsikaj kupil. Blizu sejma je bil na travniku ob natančni razlagi prikaz iskanja tartufov s pomočjo psa. Kot zanimivost lahko povemo, da najbolj znana področja tartufov v Evropi so v Hrvaški, Italiji v okolici Firenc in v Franciji. Kasneje je skoraj 150 izletnikov imelo v restavraciji Lovac blizu Buj primerno Martinovo kosilo. Ob prijetni glasbi in petju je potekalo živahno druženje z bogatim srečelovom. (ed)

Prejeli smo

Profesorju Andreju Bratužu v spomin

Spoštovani, v imenu zadnje generacije goriškega učiteljskega, ki jih je gospod profesor Andrej Bratuž poučeval, in v imenu Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica, katerega predseduje, naj prejmejo draga profesorica Lojzka in ostalo sorodstvo iskreno sožalje. Ko so mi v soboto, 19. novembra, povedali novico o nenadni smrti dragega profesorja, sem obstal in v hipu sem se spomnil na tista lepa leta višje srednje šole na goriškem učiteljski, takrat že petletnem eksperimentalnem pedagoškem liceju, ko sem se kot mlad podeželski fant prvič srečal z mestom in s predstavniki slovenske narodne skupnosti, med katere je seveda spadal tudi profesor Andrej Bratuž. Seveda je bil že sam priimek za moje pojme velika čast, da sem ga imel za profesorja, saj sem kot deček rad poslušal dedovo pripovedovanje o tragični usodi njegovega očeta Lojzeta Bratuža. Doma še hranimo podobico o njegovi smrti kot svetinjo. Zato sem na prof. Bratuža gledal s povsem drugačnimi očmi kot na ostale profesorje.

Poučeval je vzgojne vede in filozofijo do upokojitve. Njegova predavanja so bila posebna. Nikoli ni sledil učbeniku; kot izhodišče predavanj je raje imel cele kuje knjig filozofov, ki jih je prinašal v šolo in iz njih prebiral odlomke. Že sam način, kako je tiste že neštetokrat prebrane knjige listal, kot bi odpiral skrinjo zakladov, je bilo nekaj posebnega. Mi pa smo bili že generacija tistih, ki so spremljali razvoj računalništva... Večkrat se ob raznih srečanjih nekdanji dijaki radi spominjamo nanj, kako je z majhnim svinčnikom zapisoval ocene v svoj ravno tako mali osebnik, ali pa, kako je rad citiral latinske reke in pregovore: *Quot capita tot sententiae* ali *Est modus in rebus ipd*. Ostal pa nam bo v spominu kot razmišljujoča, tiha in spoštljiva oseba, ki je vse svoje življenje darovala znanju in pedagoškemu delu.

Ko je prvič zbolel, prav pred upokojitvijo, smo ga dijaki razreda obiskali v bolnišnici. Žarel je od veselja, ko nas je zagledal. Verjetno ni pričakoval, da ga bodo ti "moderni" dijaki obiskali in mu izročili tudi zahvalno pismo. Bili smo res malce navihani, a za nas

je tudi po končanem učiteljskem profesor Bratuž ostal vedno naš dragi profesor, ki ga bomo ohranili v trajnem spominu. V tistih zadnjih letih učiteljskega sem tudi začel svoje javno delovanje in pisal prve članke v *Katoliški glas*, kasneje *Novi glas*. Tako me je prof. Bratuž vedno bodril, naj kar pišem in pošljem kaj za "Glas". Večkrat sem mu sam nesel članek kar na Placuto, saj mailov nismo še poznali. Vedno je rad spraševal, kako je tam v Doberdolu ali na Krasu. Vsakič, ko sva se srečala, sva si z nasmehom stisnila roko. Seveda sva se redno srečevala na koncertih, predavanjih ali na Goriški Mohorjevi družbi. Pred leti je od mene zahteval, naj ga ne vikam, a vse zaman. Taka je bila pač pri nas vzgoja, in da bi profesorja celo tikal, ni bilo pod nobenimi pogoji. Še pred nekaj meseci mi je rekel, da mi ne bo dal roke, če

ga bom vikal. Seveda sem mu potem rekel ti, a po pravici povedano, mi je bilo nerodno. Kot predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica pa bi se mu rad zahvalil v imenu prejšnjega in sedanega odbora, saj je pustil za seboj praznino. Bil je glasbenik, predvsem cerkveni glasbenik; organist in skladatelj. V cerkvi svetega Ignacija na domačem Travniku je rad orglal skupaj s sestro prof. Lojzko ob nedeljskih slovenskih mašah in užival ob igranju preludijev. Sodeloval je pri vseh pobudah Združenja in mu stal ob strani v vseh letih, od njegovega nastanka dalje. Za vse, kar si dobrega naredil za našo narodno skupnost, za cerkveno glasbo, za kulturo in šolstvo, naj te Bog sprejme v naročje in naj te zaziba v melodijah večnosti.

Tvoj dijak Dario Bertinazzi

Državno sožalje ob smrti prof. Bratuža

Ob nenadni, nepričakovani in boleči izgubi brata, prijatelja, sodelavca in rojaka Andreja Bratuža sporočam izraze svoje prizadetosti in izrekam njegovi sestri, cenjeni gospe Lojzki Bratuž, goriški pokrajinski organizaciji stranke Slovenska skupnost, katere prvi predsednik je bil, sodelavcem časopisa *Novi glas*, ki ga je pomagal ustanoviti, urejati in voditi, in vsem slovenskim

rojakom na Goriškem svoje iskreno sožalje. Naj poleg očeta, enega največjih sinov slovenske Goriške in slovenskega mučenika Lojzeta Bratuža, in poleg matere, pesnice Ljubke Šorli Bratuž, počiva v miru! Slava mu!

Rudi Merljak
Sekretar / vodja sektorja
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

“Rokovanje kultur” ob 30-letnici Kulturnega doma v Gorici “Tridesetletnico slavimo, za stoletnico živimo!”

Tako je vzkliknil ob koncu osrednje prireditve Robert Cotič, ljubiteljski gledališki igralec, ki je prebral zbrane poezije in izseke literarnih besedil Enise Bukvič, Laure Grusovin, Miroslava Košute, Marina Zanetija in Cirila Zlobca na osrednji prireditvi ob 30-letnici Kulturnega doma v Gorici. Slovesni večer z naslovom Rokovanje kultur ... La cultura in una stretta di mano ... Culture in t' une strette di mano ..., je bil v nedeljo, 27. novembra, v veliki dvorani tega kulturnega hrama, ki je ob odprtju l. 1981 predstavljal “nov preporod za goriške Slovence, novo dobo našega kulturnega življenja, ki se je kruto prekinilo na t. i. kristalno noč 4. novembra l. 1926, ko so gorele knjige pred goriškim Trgovskim domom”. Tako je dejal in v svojem govoru večkrat ponovil slavnostni govornik Boris Peric, predsednik upravnega odbora Kulturnega doma. Poudaril je, da je bil ta kulturni hram v začetku bolj zazrt v slovensko stvarnost goriškega mesta, s časom pa je ubral pravo smer: postati kulturno središče avtohtonih kultur našega mesta. Odprl je vrata tudi kulturam priseljencev z italijanskega juga in tudi iz drugih držav, ki so se v zadnjih letih v naše mesto priselili v iskanju boljše življenja. Kulturni dom je postal prostor, v katerem se soočajo različne kulture, hkrati pa ostal tudi simbol slovenske prisotnosti v Gorici. Danes je KD ena izmed kulturnih ustanov v Gorici, ki s svojo odprtostjo želijo odražati duha, kakršen je nekoč vel v našem mestu, v katerem so se enakopravno prepletale kulture na našem ozemlju prisotnih narodnih skupnosti, je dejal Peric. Kulturni dom predstavlja nekaj novega, saj se je razširil in postal središče različnosti. In prav zato, da bi poudarili to multikulturno resničnost tega goriškega hrama, so prireditelji izbrali omenjeni trijezični naslov. To čudovito predstavlja tudi velika slika Silvestra Komele v zgornjem atriju KD, na kateri se prepletajo različne barve in nosijo simboliko našega mesta, razpetega med več kultur, katerih glasnik je prav Kulturni dom, začetnik novega pojmovanja sobivanja različnih kultur in narodnosti, je še poudaril Boris Peric. Da je to res, je pritrtil v svojem pozdravu tudi goriški župan Ettore Romoli, ki je rekel, da je KD prešel od neke bolj zaprte dobe obrambe in širjenja slovenske kulture v neko bolj odprto miselnost sprejemanja novih kulturnih realnosti. “Prihodnost je sku-

paj in skupaj jo moramo živeti”, je sklenil svoj nagovor župan Romoli. Na oder je stopil tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu akademik dr. Boštjan Žekš. Podčrtal je pomembnost tridesetletnice, “saj se v treh desetletjih marsikaj zgodilo”, je dejal in pristavil, da je “Kulturni dom v dobri formi, zato verjamem, da se bo še kaj zgodilo, saj opravlja poslanstvo sožitja, povezuje ljudi raznih narodnosti, pa tudi Gorico in Novo Gorico in ... povezuje Slovence med seboj, kar je težje”, je več kot s kančkom ironije podčrtal minister Žekš. Tudi za predsednika goriške pokrajine Giorgia Gherghetto je zelo pomembna ta odprtost Kulturnega doma; pred tridesetimi leti je le malokdo zagovarjal multikulturnost, sedaj je postala realnost. Prav zaradi poslanstva, ki ga opravlja Kulturni dom, je Gherghetta Borisu Pericu izročil plaketo goriške pokrajine z napisom: “Qui parte il futuro di Gorizia”. Za besedo je prosil še Vito Dalo', predsednik društva Altre espressivita', ki se ukvarja s kulturnimi dejavnostmi za ljudi s posebnimi potrebami. Zahvalil se je za podporo, ki daje KD njihovemu delu. Mlada, sproščena

Feri, Elsa Martin, Tatjana Mihelj, Alice Pozzetto, Bojan Kovic in Manuel Soban so ob spremljavi



Karolina Černič in Boris Peric (foto JMP)



Skupina nastopajočih pevcev (foto JMP)

na napovedovalka Karolina Černič je prebrala čestitke Boruta Pahorja, predsednika vlade RS v odstopu. Tudi on je naglasil veliko poslanstvo KD pri vzpostavljanju dialoga med različnimi kulturami. Ko se je končal ta govorni del, je na odru vendarle zagospodovala glasba s svojim zimzelenim žarom brez pregrad. Pevci Martina

peli (pevke s še posebno občutenim poudarkom in lepo oblikovanimi glasovi) trinajst pesmi, v katerih so se prepletali slovenščina, italijanščina, furlanščina, hrvaščina, pa tudi angleščina. Zadnja je bila namreč na vrsti Imagine legendarnega Johna Lennona. Med udeleženci prireditve, ki so popolnoma zasedli veliko dvorano

no KD, je bilo kar nekaj osebnosti iz družbeno-kulturnih in političnih krogov. Poleg že omenjenih so bili med drugimi: goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu, novogoriški župan Matej Arčon, predsednik SKGZ Rudi Pavšič, predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj, generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan, deželni svetnik Roberto Antonaz, deželni svetnik Igor Kocijančič, župani iz Doberdoba Paolo Vizintin, Sovodenj Alenka Florenin, Števerjana Franka Padovan, pa še iz Koprivnega in Krmina, poslanec v DZ RS Mirko Brulc, član Državnega sveta RS Zoltan Jan in predstavniki kulturnih, športnih in šolskih uprav. Poseben pozdrav je šel prisotnemu pesniku Cirilu Zlobcu. Dve uri trajajočo prireditev, med katero so se na platnu v ozadju prikazovali odrezki iz časopisov ob postavitvi temeljnega kamna za KD in odprtja l. 1981, utrinki s prireditve in izseki razstavljenih likovnih del priložnostne razstave, sta si zamislila Peter Gergolet in Valter Silvilotti, scensko opremo, drobne luči, viseče na različni višini, pa Andrea Pahor in Vanja Hoban. Vse, tudi zakulisne delavce je koordiniral ravnatelj KD Igor Komel, ki že od odprtja dalje spretno vodi to hišo kulture v Gorici.

V spodnji dvorani so ob klepetu, čestitkah, izmenjavi vtisov udeleženci prireditve nazdravili tej ustanovi in njenemu poslanstvu. Na robu tega poročila še kratka pripomba ob grenki misli na sprenevanje nedeljskih govorcev: pred letom 1981 za goriške Slovence ni bila kulturna puščoba, saj so že l. 1962 predali namenu Katoliški dom na drevoredu 20. septembra, za tiste čase prav lepo, funkcionalno dvorano z več kot tristo sedeži, ki so jo Slovenci zgradili s prostovoljnimi prispevki domačih ljudi in z velikodušnimi darovi dobrotnikov-rojakov iz tujine, predvsem Amerike. Prihodnje leto, l. 2012, bo Kulturni center Lojze Bratuž, kakor se je po obnovi l. 1996 preimenoval Katoliški dom, praznoval 50-letnico odprtja! V tej dvorani se je dogajalo veliko raznolikih stvari. V njej so s svojimi predstavami nastopali tudi Slovensko gledališče iz Trsta, ljubljanska Opera in Drama in druga slovenska gledališča. Vrstili so se predavanja, pevski in glasbeni nastopi, koncerti, srečanja z znanimi osebnostmi, družabni večeri za mlade... Katoliški dom je bil vselej odprt tudi za Italijane, ki so ga uporabljali za kongrese, srečanja itd. Toliko v vednost mlajšim rodovom!

Iva Koršič

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v Hotelu Ai Pini v Pineti pri Gradežu v sredo, 28. decembra, z začetkom ob 15. uri. Vpisujejo po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 3471042156 (Rozina F.). Obvezno na račun 20 evrov.
KRUT vabi v petek, 13. decembra, na kuharsko delavnico z naslovom “Zdravi, sladki in slani namazi”. Delavnico bo vodil univ. dip. inž. živilske tehnologije g. Matjaž Kološa in se bo odvijala od 17.30 do 20.30 ure na goriškem sedežu krožka KRUT -korzo Verdi 51/int. Potrebna je predhodna prijava tel. 0481 530927 in e-mail: krut.go@tiscali.it ali na tel. 040 360072 in e-mail: krut.ts@tiscali.it.
Iščem delo hišne pomočnice -likanje, čiščenje v dopoldanskem času. Sem mlajša gospa z izkušnjami pri takem delu. Kličite zvečer na tel. 00386 40307088.
Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386-40-700111.

Darovi

Ob smrti dragega Andreja Bratuža darujejo sorodniki Ivan, Tatjana, Anda, Klara in Majda 100 evrov za MePZ Lojze Bratuž iz Gorice.
Ob nenadnem slovesu spoštovanega prof. Andreja Bratuža darujeta Štefka Ambrožič 100 evrov in družina Brunnschweiler 100 evrov za Škofjisko gimnazijo v Vipavi.
V spomin na prijatelja Andreja daruje S. K. 50 evrov za Karitas.
V spomin na pok. Andreja

Bratuža darujejo druž. Šuligoj, Primožič in Blažič za SCGV Emil Komel 150 evrov in za MePZ Lojze Bratuž 150 evrov.
Za misijonarja Pedra Opeko: druž. Mazora 200 evrov.

Cestitke

Na regijskem pevskem tekmovanju v Postojni je mešani pevski zbor “F. B. Sedej” iz Števerjana prejel srebrno priznanje. Za uspešen dosežek čestita zboru in zborovodkinji Aleksandri Pertot Zveza slovenske katoliške prosvete.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 2.12.2011 do 7.12.2011)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 2. decembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Nedelja, 4. decembra** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijskem narečju. **Ponedeljek, 5. decembra** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila. **Torek, 6. decembra** (oddaja odpade zaradi prenosa hokejske tekme). **Sreda, 7. decembra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pričevanje Alberta Svetine IV. del - Izbor melodij.

Nadškofija Gorica sporoča

Iz dnevnika nadškofa De Antonija

V nedeljo, 4. decembra, bo msgr. De Antoni ob 10.30 v Škocjanu ob Soči blagoslovil kapelo Božjega usmiljenja; ob 15.30 se bo v duhovniški skupnosti v Gorici srečal z ločenimi zakonci. V četrtek, 8.12., bo ob 10.30 v župniji sv. Ane v Gorici podelil zakrament sv. birme. V soboto, 10.12., bo ob 20.30 pri kapucinih vodil molitveno bdenje škofijske Karitas, ki jo bodo oblikovala laična združenja.

Pastoralni koledar

Nedelja, 4.12., ob 15. uri v Semeniški ulici: duhovno srečanje za izredne delilce obhajila, bralce beril, tiste, ki skrbijo za čiščenje in okraševanje cerkve, v pripravi na liturgično leto in cerkveno zborovanje Oglej 2. Ponedeljek, 5.12., ob 20.30 v središču San Michele (ul. Mercato 1) v Červinjanu: teološki tečaj “Biti kristjan danes - Osnove teologije”, vodi prof. Franco Gismano. Torek, 6.12., ob 20.30 v centru Stella Matutina: Paolo Lorenzon o drugi Mojzesovi knjigi za višješolsko mladino.



Doberdob in Sovodnje
www.bccdos.it

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje prireja srečanje s člani na temo “Zadružna banka danes”.

Vabljeni v torek, 6. decembra 2011 ob 20. uri v sejno dvorano Banke v Sovodnjah.

Na praznik Brezmadežne

Mala Cecilijanka 2011

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica že skoraj štirideset let prireja revijo Mala Cecilijanka. Na njej nastopajo otroški in mladinski zbori z Goriškega pa tudi gostje iz Benečije, Tržaške in Slovenije. Skupno se vsako leto zvršča na odru okrog 350-400 mladih pevcev in pevke.

Tudi letošnja prireditev bo potekala na praznik Brezmadežne, v četrtek, 8. decembra, v Kultur-



nem centru Lojze Bratuž v Gorici. Zaradi velikega števila prijavljenih zborov bo tudi tokrat potekala v dveh delih: prvi se bo pričel ob 15.30, drugi pa ob 18. uri. Predstavilo se bo 19 skupin od Plešivega do Trsta in gost iz Slovenije. Nastopili bodo: OPZ osnovne šole Josip Abram-Pevma - vodi Marta Ferletič, Otroško-mladinska pevška skupina Igo Gruden - vodi Mirko Ferlan, Mladinski pevski zbor Emil Komel - vodi Damijana Čevdek Jug, OPZ Emil Komel - vodi Damijana Čevdek Jug, OPZ Kraški cvet - vodi sestra Karmen Koren, OPZ Opatje selo - vodi Pavel

Pahor, OPZ osnovne šole iz Romjana - vodi Lucija Lavrenčič Terpin, Mladinski pevski zbor Rupa-Peč - vodi Zulejka Devetak, OPZ Rupa-Peč - vodi Zulejka Devetak, Mali OPZ F. B. Sedej - vodi Stefania Beretta, OPZ F. B. Sedej - vodi Liza Terčič, OPZ KD Sovodnje-mali - vodi Jana Drasič, OPZ KD Sovodnje - vodi Jana Drasič, Otroški cerkveni pevski zbor Štandrež - vodi Lucrezia Bogaro, OPZ Štmaver - vodi Lara Ferri, OPZ mali Veseljaki - vodi Mateja Černič, OPZ Veseljaki - vodi Lucija Lavrenčič Terpin, OPZ Vrh Sv. Mihaela - vodi Karen Ulian in OPZ osnovne šole Ludvika Zorzuta-Bračan - vodi Michela De Castro. Očitno je, da bo zelo pester pevski popoldan. Vabimo vas, da se ga udeležite.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

prireja predstavitev

ZBIRKE STARIH IN NOVIH UGANK domačinke Ivanke Jermol Zavadlav

Avtorico in publikacijo bo predstavila Majda Zavadlav

Sodeluje Otroški župnijski zbor Štandrež

Štandrež, 8. decembra 2011, ob 11. uri (po sv. maši)
v župnijski dvorani Anton Gregorčič

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Jubilej provansalskega Slovenca

Profesor Ezio Martin devetdesetletnik

V piemontskem Pinerolu je 7. novembra 2011 dopolnil 90 let naš prijatelj Ezio Martin, prevajalec in pisatelj, predvsem pa zlahkni Slovenec po srčni odločitvi v vojnem letu 1943 in poroki z Marijo Kuštrin s Kneže. Ezia Martina, poznejšega profesorja italijanščine in francoščine, italijansko izobraženega zavednega člana provansalske skupnosti v Piemontu, je zajel misterij slovenstva tistega januarkega dne leta 1943, ko se je kot povratnik z ruske fronte, vojaško prestavljen na Bukovo na Cerkljansko, v rodno okolje pisatelja Franceta Bevka nad Baško Grapo, prvič v živo srečal z domačini, slovenskimi ljudmi in sčasoma postal eden izmed njih! Njegova dramatična življenjska zgodba je prepričljivo in slikovito prikazana v filmu Priča – Temuen (= provansalsko), ki ga je slovenska Televizija posnela v Baški Grapi, Gorici in Pinerolu skupaj s filmsko skupino "Produkcija Janez Pirc" leta 2004; prvič je bil predvajan 9. aprila 2005. Film na TV programu "film meseca" je bil deležen odlične pohvale, žal pa je sprožil tudi nekaj neprijazne in krivične polemike zaradi Martinovega vojaškega služenja v Baški

Grapi od pozne jeseni 1943 do pomladi 1945, ko se je, zavedajoč se, da ni nič kriv, prostovoljno predal novim partizanskim oblastem, komaj ušel smrti in preživel nekaj težkih mesecev življenja



Ezio Martin ob snemanju filma leta 2004

v zloglasnem ujetniškem taborišču v Borovnici. In prav Borovnica '45 je naslov njegove izredno zanimive in ganljive spominsko pripovedne knjige, ki je po zaslugi društva Concordia et Pax v

italijanščini izšla leta 2007 in še vedno čaka na slovenski prevod. Knjiga je pravzaprav Martinov dnevnik (pisan v osebni Giannijski Barrali, Barral pa je deklisni priimek Eziove matere), ki je izšel v slovenskem prevodu že pred mnogimi leti v Zalivu, znameniti tržaški reviji Borisa Pahorja, sicer tudi Martinovega prijatelja. Zaliv zaradi svojih vsebin in sodelavcev ni bil zanimiv le za literarne bralce, ampak je kar močno razburkal totalitarno ozračje, ki je tista leta še vladalo nad deželo Slovencev. In zanimiva je usodnost Martinovega srečavanja s slovenskimi ljudmi: prevajalec Franceta Bevka (mladinske povesti, Mrak za rešetkami,...), Prežihovega Voranca (Dobrodob) in drugih je postal tudi prevajalec Borisa Pahorja. Profesor Ezio Martin je kot upokojenec v Pinerolu namreč prevedel tudi Nekropolo Borisa Pahorja in za prevod prejel nagrado Srečka Kosovela v Ronkah. Prevedel je torej prav tisto Pahorjevo delo, ki je prek Pariza in Italije prišlo v zavest sodobnega Evropejca. V dokumentarnem igranem filmu Priča-Temuen (scenarist je bil

Tomaž Lenar, režiser pa Klemen Dvornik) protagonist Ezio Martin izpove svojo veliko ljubezen do slovenskega naroda v iskreno zamišljeni spravi in čistem humanizmu. Tisti še ne 22-letni alpinisti sottotenente, provansalske krvi, ki je, že poznavalec ruskega jezika, nagovoril domačina in mu dejal "Po govoru ste Slovani", in dobil kleni odgovor "Ne samo 'Slavi', mi smo Slovenci", je bil presenečen in zadet. Neka neznaniska usoda ga je prešinila. Blikskovito je napredoval v slovensčini, čez nekaj tednov je v častniški opravi pri maši bukovškega gospoda Hvale na koru z domačini-Slovinci že pel Marijine pesmi iz cerkvene pesmarice Vinka Vodopivca! In še vznemirljiva slučajnost: skoraj na istem mestu, kjer je Ezio Martin srečal prvega pravega Slovenca, sta se 18 let pred tem srečala tedaj 21-letni Srečko Kosovel in prav tako mlada domačinka, njegova literarna prijateljica Fanica Obidova ... Njegovo obširno in nadvse pomembno delo, ki ga je opravil s prevodi mnogih vrednih del slovenske književnosti v italijanščino, bi zahtevalo primerne predstavitve. Slovenija je Ezio Martinu dolžna globoko zahvalo, ker je svojo ljubezen in svoje znanje naklonil svoji izvoljeni novi domovini. Žal, kakega večjega javnega priznanja s slovenske strani še ni bil deležen. Naj pa prek Novega glasa prejme naša srčna voščila za častitljivi jubilej; naj ga varuje angel Slovenije in naj ga Bog živi!

Tomaž Pavšič

Miren / Poklon P. Siflerju in I. Kacinu

Oče in sin združena ob kraljici glasbil

Znano je, da ima glasba posebno moč. V župnijski cerkvi sv. Jurija v Mirnu je v soboto, 26. novembra, na poseben način združila očeta in sina, ki se nista nikdar srečala. Koncert, ki sta ga organizirala KD Stanko Vuk Miren-Orehovlje in župnija Miren, je bil posvečen 100-letnici rojstva ameriškega rojaka, pianista, organista, zborovodje in skladatelja Paula J. Siflerja, v zakristiji pa je Pokrajinski arhiv Nova Gorica pripravil bogato in lepo urejeno dokumentarno razstavo, ki pripoveduje o njem in njegovem očetu Ivanu Kacinu, znanem primorskem izdelovalcu orgel, harmonijev in pianinov, organistu in zborovodji. Po uvodnem pozdravu domačina Andreja Budina je na Kacinove orgle na koru šest Siflerjevih del izvedel mirenski rojak Gregor Klančič, sicer organist v ljubljanski stolnici, član Slovenskega komornega zbora in vodja

zbora Consortium Musicum. Na sporedu so bile: *Improvisation on a Joyful song, The Lord of All (Adom Olm) iz Three Preludes on Hebrews Hymns, Četrta slovenska rapsodija, Meditation on Amazing Grace, The despair and agony of Dachau*, ki velja za skladateljevo najpomembnejše delo, in *Toccata on Ein feste Burg*. Mili in blagoslavni, pa tudi gromki in rohneči toni izpod izkušenih prstov odličnega organista so pripovedovali zgodbo o Slovincu, ki ga je življenjska pot rosno mladega odpeljala iz Polhovca Gradca v ZDA, kjer je v visoki starosti umrl pred 10 leti, vedno pa je bil ponosen na svoje korenine.



Gregor Klančič ob Kacinovih orglah



Dorica Makuc

Nežne in obenem močne mirenske orgle so se "potepale" po širokih umetniških obzorjih plodovitega skladatelja, ki se je kot glasbenik uveljavil v Chicagu, New Yorku in Kaliforniji, pa tudi po intimnih duhovnih globinah človeka, ki se je v drugi polovici prejšnjega stoletja rad vračal na Goriško in v rodno domovino, kjer si je želel obiskati in igrati na večino očetovih "kraljic glasbil".

"Zelo pozno, pa vendar neizmerno lepo in pomembno je bilo pred 30 leti moje srečanje z bratom Paulom", je po koncertu ganjena povedala znana pri-

morska novinarka Dorica Makuc. Srčno se je zahvalila vsem, ki so omogočili ta poklon bratu in očetu. Prva svetovna vojna - je dejala - je izničila in opustošila podobno sončne Goriške, "begunci pa se niso ustrašili". Ob skromnih domovih so si zaželeli tudi duhovnega hrama; cerkve so bile porušene, počasi so gradili nove, ki so kmalu postale "edino zatočišče in obramba materinega slovenskega jezika". Njen oče je s pomočjo orglarskih izvedencev in solkanskih mizarskih strokovnjakov na Goriškem naredil nekaj čez 30 orgel (v Kromberku, Opatjem selu, Dornberku, Zagraju, Avčah, Kanalu, Gabrjah, Ločniku, Mirnu, Biljah, na Kostanjevici itd.). Če je prišlo do mirenskega večera, je dodala, gre zasluga tudi Marku Vuku, ki se je razveselil ameriškega skladatelja slovenskega rodu, "postala sta velika prijatelja". / DD

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Uspavanka

Spanček, zaspanček,
črni možič,
hodi ponoči,
nima nožič.

Tiho se duri,
okna odpro,
v zibelko leže,
zatisne oko.

Lunica ziblje,
aja, aj, aj,
spanček se smeje,
aja, aj, aj!

Vida Jeraj (1875 - 1932)

Ko se na koledarju zasmeje mrzli december, ob dolgih večerih priplavajo na površje otroški spomini. Vsaj jaz takrat vse bolj začu-



tim otroka v sebi, oluščim se vsakdanjosti, potopim se v branje otroške knjige v Mohorjevi koledarski zbirki. Berem jo z očmi odrasle osebe, a obenem gledam v njej z otroškimi očmi očarljive barvne ilustracije, čutim jo z otroškim srcem. Mislim, da se v adventnem in božičnem času marsikdo poistoveti s svojim otroštvom. Tedaj privrejo na dan pozabljene

Ilustracija Stefana Turka v knjigi Pravljice za bele zimске dni Helene Jovanovič

pesmi, uspavanka in izštevanka. Večina pesnikov se je poskusila tudi v kovanju verzov za otroke. Prav tako tudi pesnice, katerih imena so širšemu krogu bralcev zvečine manj znana. Če brskaš po spletnih

straneh, kaj kmalu ugotoviš, da tudi sodobno opremljene mamice in tehnološko izobražene nonice iščejo, zbirajo pesmi in jih posredujejo drugim. Kaže, da tudi sodobni otročiči radi zaspajo ob tradicionalnih uspavankah.

Ena takih sodi v pesniški opus Vide Jeraj, ki je bila po poklicu učiteljica vse do svoje poroke z violinistom Karlom Jerajem leta 1901. Kot je bilo tedaj v navadi, ženska v tem poklicu ni smela biti poročena. Vida Jeraj (rodila se je kot Frančiška Volk na Bledu), je bila nadarjena, glasbeno izobražena, ustvarjala je v času, ko so se oglašali znameniti pesniki kot Aškerc, Murn in Župančič.

Njene otroške pesmi so zbrane v zbirki s spevnim naslovom *Iz Ljubljane čez poljane (1921)*. Uspavanka ne potrebuje odvečnih besed, išče pa babice, mamice, očke in dedke, njihovo roko, toplo besedo, večerni nasmeh. Lahko noč, otroci!

Kratke

Mladi Tiepolo do 4. decembra v Vidmu

Razstava z naslovom *Il giovane Tiepolo. La scoperta della luce*, ki jo v videmskem grajskem objektu prirejajo mestni muzeji, bo na ogled do 4. decembra. Obiskovalci se bodo lahko do takrat zazrli



v veličino 33 velikih slik in risb, ki izhajajo iz prestižnih javnih in zasebnih mednarodnih zbirk. Postavitve želi namreč preko pomenljivih primerkov osvetliti mladinsko ustvarjalno obdobje velikega umetnika, to je čas pred njegovim bivanjem v Vidmu leta 1726. Kot je poudarjeno v naslovu, zbrana dela temeljito kažejo na razvoj in prehod od t. i. slikanja v luči na podlagi točno določenih osvetlitvenih virov znotraj naslikanega kadra do posebnega upodabljanja z lučjo, ko se predmeti kažejo s pomočjo osvetlitvene energije materije same. Poleg slik so na ogled še skice in risbe akademskega značaja, pa tudi pripravljalne študije za kasnejša večja dela. Razstava je odprta od torika do nedelje: od 10.30 do 19. ure, od 1. do 4. decembra pa od 10.30 do 17. ure.

50 Mladikinih let / Razstava ob 50-letnici tržaške založbe Mladika

Maja leta 1961 je v Trstu zagledala luč pesniška zbirka tržaške pesnice Brune Marije Pertot z naslovom *Moja pomlad*. Izid te zbirke je postavil temelje založniški dejavnosti majhne založbe, ki je dotlej že štiri leta izdajala revijo *Mladika* in je z leti rasla in se krepila, posebej pa se razmahnila po slovenski osamosvojitvi. Založba iz Donizettijeve ulice v Trstu ima danes pester knjižni program, izdaja leposlovnna dela, otroško literaturo, zgodovinske študije, slovarje, priročnike, predvsem pa so ji pri srcu domači, v zamejstvu živeči avtorji, katerih dela promovira in širi v celotnem slovenskem prostoru. S prevodno literaturo nagovarja založba tudi italijansko govoreče bralce.

Razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani z izborom knjig obiskovalcu približa razvoj te založbe, njene avtorje in vlogo, ki jo je imela in jo ima na južnem robu slovenskega ozemlja. Odprta bo do 17. decembra.

V dvorani Fundacije Goriške hranilnice seminar Politika in ekonomija

V četrtek, 1. decembra 2011, bo ob 18.30 v dvorani Fundacije Goriške hranilnice (ul. Carducci 2, Gorica) na sporedu prvi seminar iz letošnjega ciklusa *Politika in ekonomija*. O temi ekonomske demokracije in socialnega nauka katoliške Cerkve bo predaval Bartolomeo Sorge. Predavanje bo v italijanščini; prisotni bodo lahko svoja vprašanja predavatelju postavili v slovenskem jeziku.

Poslušajmo ... z branjem

The Black Keys - Brothers (Nonesuch, 2010)

Brskal sem po uspešnih rokarskih ploščah zadnjega leta in ugotovil, da nimam nič, kar bi vam lahko predstavil. Prodajna slava The Strokesov ali medlo penzionistično delo Paula Simona mi nista bila dovolj. Zato se obračam za korak oz. leto nazaj in za tokratno poslušalnico izbiram album, ki je že stopil med kraljestvo legend. Gre za eksploziven dvojec, da, rokarski dvojec iz Akrona, Ohio, ZDA, ki že desetletje sporoča svetu, kaj pomeni kvalitetna rock glasba 21. stoletja.

Daniel Auerback, pevec in kitarist, ter Patrick Carney sta The Black Keys, črne tipke. Skupaj soustvarjata natanko deset let, za sabo pa imata že sedem studijskih izdelkov, med katerimi kar nekaj prodornih, da ne rečem revolucionarnih. Thickfriciness (2003), Rubber factory (2004) in Attack and Release (2008) so mejniki rock glasbe v dvoje.

Take surove, rudimentalne, a vendar spevne in osupljivo blueserske. Igrati rock glasbo na kitaro in bobne je na prvi pogled nemogoče: manjka veliko, predvsem zvočne "polnosti", ki je v sodobni glasbeni produkciji tako rekoč pogoj. Bluesmana iz Ohia se poživigata na to in rešita uganko s pomočjo analogne tehnologije: nič efektov, računalniških igrač, le udarna moč starih ojačevalcev in uigranih bobenskih open.

The Black Keys vso kariero stavita na svojo blues dušo iz garaže, igrata namreč garage blues. Sta predvsem pesnika, pa čeprav velikokrat le instrumentalna: tudi instrumenti lahko veliko povejo. V prejšnjih ploščah sta bila v dvoje povsem samozadostna, Daniel bradat in nekoliko zavaljen, Patrick oster in vitek, njuna glasba tako polnoznanata, da povsem preplavi poslušalčeva čustva.

V zadnji plošči *Brothers* dopolnita in razvijeta svoj koncept bratovstva. Poslušajte slavno skladbo "Tighten up" in vse bo jasno. Z dodatkom drugih instrumentov, denimo bas kitare in klaviatur, ne odstopata od prvotnega načrta, saj ostaneta elementarno preprosta in pustita glasbo, da poje zase. Nič virtuosnih pretiravanj, nikoli se jima ne mudi. Glasba veleskupine The Black Keys deluje ponavljajoče, hipnotično, s tistim pridihom brit-popa, ki nam je tako všeč.

Plošča za vse, ki bi radi blues glasbo popeljali v prihodnost. Vrhunsko!

Jernej Šček



Gorica / V KCLB razstava del slikarja Roberta Faganela

Očarljiva svetloba in barve, ki omamijo gledalca

V spodnjih in zgornjih galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž bodo do 20. januarja 2012 na ogled čudovita velika in manjša platna Roberta Faganela, enega izmed najbolj vidnih predstavnikov tiste umetniške ustvarjalnosti pri nas, ki je ponovno oživele po drugi svetovni vojni.

Razstava z naslovom *Svetloba in barve*, na kateri se umetnik predstavlja z izborom del, z olji na platno, zadnjih dveh desetletij, želi biti poklon ob njegovem lepem življenjskem jubileju in mejnik na njegovi petdeset let dolgi umetniški poti, ki se je "razrasla v mladosti, ko je odložil violino, iz katere je diplomiral na tržaškem konservatoriju, in jo zamenjal s čopičem", kot je zapisala umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn v spremni besedi kataloga, ki je izšel ob odprtju razstave v Kulturnem centru Lojze Bratuž in ob razstavi malih olj in akvarelov v galeriji Ars na goriškem Travniku, ki so jo odprli v torek, 29. novembra, in bo odprta do 10. decembra 2011. V katalogu je Koršičeva napisala, da je "trdne osnove slikarske obrti pridobil na Likovni šoli v muzeju Revoltella: takrat jo je vodil Nino Rizzi, že v mladosti znan kot dober risar, pri katerem se je učilo več slovenskih slikarjev. Bogato se je obrestovala tudi večletna 'tlaka' pri slikarju Riccardu Tostiju, ki je usmerjal Faganelovo ljubezen do barv v teoretično in praktično poglobljanje". Iz kataloga izvemo tudi, da je Roberto Faganel začel razstavljanje že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in da je navdihel najprej iskal v

domačem okolju, potem pa je s potovanji v razne daljne dežele razširil svoja umetniška obzorja in prelil na platno čudovite izseke iz narave, ki je, poleg drugih motivov, njegova neizčrpna navdihovalka. V slike je vtil svoja intima občutja. Ta z veliko lahkoto prehajajo na gledalca, ki se ne more načuditi barvam, svetlobi in dinamičnosti naravnih sil, ki jih vsebujejo Faganelova dela. O umetniku in njegovi zazrtosti v naravo je na odprtju spregovorila dr. Verena Koršič Zorn. Njeno poglobljeno predstavitev objavljamo v celoti.

Udeležence odprtja, med katerimi je bilo kar nekaj likovnih umetnikov – glede na pomembnost dogodka bi sicer pričakovali kaj več ljudi –, je nagovorila predsednica KCLB Franca Žgavec, ki je povedala, da sta svojo odsotnost opravičila deželni odbornik za kulturo Elio De Anna in goriška prefektinja Maria Augusta Marroso. Glasbeni utrinek sta tokrat pričarala dva mlada gojenca SCGV Emil Komel iz Gorice. Urška Kumer iz razreda Neve Klanjšček je na klavir zaigrala *Pesem brez besed* Karla Pahorja, mladi Aleš Lavrenčič iz razreda profesorja Jurija Križničja je ob klavirski spremljavi očeta Hilarija Lavrenčiča na violino zaigral *Preludij in Allegro* skladatelja Fritza Kreislerja. Nastop obetavnega violinista je v slikarju vzbudil spomina na njegovo prvo ljube-

zen – glasbo. Faganel je rosno mlademu izvajalcu, ki šele začel glasbeno pot, medtem ko se njegova umetniška pota že izpeva, iskreno zaželel veliko uspehov.

IK
Govor dr. Verene Koršič Zorn



Foto JMP

V svojo razgibano razstavno dejavnost je Kulturni center Lojze Bratuž želel ponovno uvrstiti predstavitev goriškega slikarja, ki letos praznuje pomemben življenjski jubilej in večdesetletno umetniško ustvarjanje. Robert Faganel je eden vidnejših ustvarjalcev med Slovenci v Italiji.

Posebej je treba poudariti dejstvo, da Faganel sodi v generacijo umetnikov, ki so po koncu druge svetovne vojne prispevali k ponovni oživitvi in rasti umetnostnega ustvarjanja na skrajnem robu slovenske zemlje, ki je bil po svetovnem spopadu dodeljen Italiji in prepuščen novim izzivom.

Robert Faganel je v svoje slikarstvo in s tem tudi v slovensko umetnost vnesel širino in velikopoteznost svetovnih obzorij, ki sta bili podarjeni le nekaterim slovenskim umetnikom, živečim

svetlobnih odbleskov. Z leti se je njegovo oko izostrilo, ni se več zadovoljilo z zunanjo podobo vidnega sveta: obrnilo se je navznoter in začelo opazovati veličino in nepredvidljivost narave iz drugačne perspektive. Iz tega se je rodil umetnik, ki mu narava pomaga pri izpovedovanju tudi lastnih občutij in razmišljanj. Z neukrotljivo barvno paletno, spleteno v harmonijo tonskih in svetlobnih učinkov pripoveduje o naravi, o življenju v njej in z njo kot njen večno zaljubljeni oboževalec. Faganel vseskozi ohranja pristen odnos do klasičnega slikarstva kot obrtniškega izdelka

v najplemenitejšem pomenu besede; v današnjem času se namreč klasično pojmovanje umetniških vrst odmiha novim oblikam izražanja z uporabo najrazličnejših modernih tehničnih sredstev, ki jih res ne moremo uvrščati v ustaljeni pojem upodabljalne umetnosti. Faganel vzdržuje intimno povezavo razuma, srca in roke s čopičem, barvo in platnom. Z ekspresionistično vizijo in včasih skoraj apokaliptičnim zanosom trže iz narave podoče, ki se ga najbolj dotaknejo zaradi silovitosti naravnih pojavov, pridih pravadnine, oblik, ki jih je sila vetrov in voda izklesala v monumentalne naravne skulpture: včasih se dihati tudi podlagi, ki svojevrstno sodeluje pri ustvarjanju končnega učinka. Razstava potrjuje, da Goriška kot v preteklosti tudi danes ohranja živo umetnostno tradicijo in bogati skupno slovensko, in ker umetnost ne pozna meja, tudi splošno umetnostno zakladnico. Umetniku iskreno čestitamo za življenjski mejnik in bogat umetniški opus. Iz srca mu želimo še veliko ustvarjalnih let in podobnih razstav.

ne torbe dolgih umetnikovih raziskovalnih popotovanj po Havajih, ZDA, Kanarskem otočju, Indiji in Tuniziji. Očarajo nas daljna obzorja širokega oceana, dolge peščene obale z vitkimi palmovci in bujnim podrastjem; prevzamejo nas urejenost nasadov čajevca v Indiji, vrvež na tržnici, vsakdanji kruh ribičev, tišina tempeljskega miru, elegantne ženske postave, nežnost vodne flore, lebdeča svetloba puščavskega dneva, silovitost morskih valov in šarenje ognjeniškega sveta, pa še barvna skladnost s simboličnim pridihom in svetloba, nepogrešljiva soigralka upodobljenih motivov.

Umetnik enakovredno prisluhne tako omamnemu klicu širnega sveta kot domačemu okolju oz. širši domovini. S sunkom burje nas prestavi v Vipavsko dolino, z žarečim rujem nas odnese v zaslanjeno jesensko kraško idilo. Morda se bo kdo vprašal, kaj ima skupnega kraški ruj z ribiškim motivom iz Indije; povezovalni element je narava, skupni imenovalec pa je genius loci – duh kraja, ki ga slikarju z izredno občutljivostjo in pretanjenim poslušum uspe vpeti na slikarsko površino tudi s pomočjo skrbno izbranih barvnih odtentov in vseobsegajoče svetlobe, v kateri zaživijo posamezna dela. Izbranim motivom umetnik skladno prilagaja poteze čopiča, zdaj krepke, odločne in široke, zdaj nežnejše in drobnejše, pa spet zabisane in razredčene, da pustijo dihati tudi podlagi, ki svojevrstno sodeluje pri ustvarjanju končnega učinka. Razstava potrjuje, da Goriška kot v preteklosti tudi danes ohranja živo umetnostno tradicijo in bogati skupno slovensko, in ker umetnost ne pozna meja, tudi splošno umetnostno zakladnico.

Umetniku iskreno čestitamo za življenjski mejnik in bogat umetniški opus. Iz srca mu želimo še veliko ustvarjalnih let in podobnih razstav.

Ljubljana / 27. slovenski knjižni sejem

Slovenske založbe v Italiji so se skupaj predstavile

Cankarjev dom v Ljubljani je tudi letos novembra postal prestolnica slovenske knjige. Slovenski knjižni sejem je namreč tradicionalna pobuda, ki že 27. zapored predstavlja knjižno bero slovenskih založb. Prav tako tradicionalna je prisotnost založniških hiš iz našega zamejstva, ki so se na tokratnem knjižnem sejmu predstavile na tiskovnem srečanju v petek, 25. novembra, v dvorani Lili Novy v Cankarjevem domu.

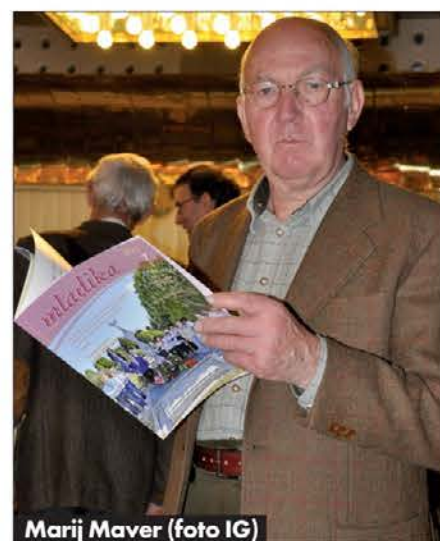
Kot je pravilno ugotovil predstavnik Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak, so se slovenske založbe v Italiji predstavile v "popolni zasedbi": Goriška Mohorjeva družba je namreč navadno delila tovrstna srečanja s sestriškimi, Mohorjevimi založbami: tokrat pa se je goriška založniška hiša pridružila Mladiki, Založništvu tržaškega tiska in Novemu Matajurju. Pravilno izbrilo je potrdil sam tajnik GMD Marko Tavčar, preden je razčlenil letošnjo ponudbo GMD, srčika katere je kot vedno vsakoletna knjižna zbirka. Temelj le-te pa je *Koledar*, ki ga urejuje g. Jože Markuža, oblikovalna plat nosilne publikacije pa je bila letos zaupana Mateju Susiču. Zbirka GMD namenja vsako leto posebno po-

zornost najmlajšim: letos je to knjiga pravljic novinark Helene Jovanovič, ki jo je ilustriral Stefan Turk. "Tretja knjiga naše zbirke pa je prava novost, saj je sad tokratnega sodelovanja GMD s krožkom Beseda slovenske Istre, ki ji predseduje Nadja Rojac. Krožek izdaja vsako leto zbornik z naslovom *Brazde s trumna*, v katerem so zbrani prispevki različne vsebinske narave, vsi zapisi pa želijo ovrednotiti avtohtono dediščino tega slovenskega etničnega prostora. Naša publikacija, ki jo je uredila Rojačeva, pred-

so prispevali svoje izkušnje in znanje k ovrednotenju slovenske besede v Istri". Poleg knjižne zbirke je Marko Tavčar omenil tudi druge knjige, ki so v zadnjih mesecih izšle pri goriški založbi, kot na primer *Kobariško berilo*, v katerem je prof. Peter Stres zbral literarne in druge spise o kobariškem kotu, *Avtobiografijo Štefana Maurija*, ki jo je uredil Franc Križar, antologijo *Zgodbe s Trnovske planote*, urednik katere je nekdanji diplomat Jože Sušmelj, in pesniško zbirko *Amebno* razkošje Aleksija Pregarca.

daja vodnika po Trstu *Kako lep je Trst*, zanimiva pa je tudi letošnja podoba rokovnika *Jadranski koledar*, ki se neposredno veže na drugo publikacijo, ki je izšla ob 10. obletnici enogastroske pobude *Okusi Krasa*. Pri ZTT-ju so posebno pozornost namenili poeziji in tudi italijanskim bralcem: v zbirki *Loro tornano la sera* je zbranih sedem slovenskih avtorjev sodobne slovenske poezije. "Iz tiskarne je komaj prišla knjiga pričevanj Cirila Zlobca, velikega pesnika in prevajalca, v kateri se spominja številnih srečanj s pomembnimi osebnostmi italijanskega leposlovnega miljeja. Zlobec je zaradi svoje prevajalske dejavnosti veliko prispeval k poznavanju slovenske literature v Italiji in italijanske v Sloveniji", je poudarila Martina Kafol, ki je med novostmi ZTT omenila še izbor kolumn Aceta Mermolje *V izpostavljeni legi – Prostor in čas Slovencev v Italiji 1996-2011*, knjigo *Živim v besedi*, v kateri je Zarko Rovšček zbral dela tigrovca Zorka Jelinčiča, in publikacijo *Misliti s telesom* Jaderja Tolje in Francesce Speciani, v kateri je govor o pomenu, ki ga ne samo glava, ampak celotno telo

najmlajše". Poleg običajne revije Galeb in skorajda tradicionalnega Galebovega šolskega dnevnika je založba letos izdala dve lični publikaciji za otroke, in sicer duhovito knjigo receptov *Škro-*



Marij Maver (foto IG)

bek kuha Petra Ferluge in Chiare Sepin in zbirko pesmi *Tipitapi v rusi kapi* Martine Legiša z ilustracijami Štefana Turka. Založba Mladika je letos doživela na knjižnem sejmu prav lepo počaščenje, saj je bil njen urednik Marij Maver odlikovan s Schwentnerjevo nagrado. "Odlikovanje si štejem v veliko zadoščenje, kot pa sem poudaril v sami zahvali ob podelitvi v Linhartovi dvorani, ga obenem pojmujem kot priznanje vsem sodelavcem, ki so z mano v vseh teh letih sodelovali. Veliko je bilo oseb, ki so se pri založbi in pri reviji Mladika prostovoljno trudili za skupni cilj. Ta nagrada je pomembna tudi za celotni zamejski prostor, saj ni običajno, da tovrstno priznanje prejme oseba, ki deluje zunaj meja matične domovine", je povedal Marij Maver,

po čigar mnenju je ljubljanski knjižni sejem pomembna prireditel, "na kateri lahko imamo popoln pregled nad založništvom v Sloveniji in založniškimi novostmi minulega leta. Šest tisoč naslovov je kar velik kulturni zalozgaj". Nagrado je Marij Maver prejel ravno ob 50-letnici založbe Mladika: ta prelomnica in nagrada sama pomenita izziv za prihodnje načrtovanje založniške dejavnosti. "Upam, da bomo v prihodnje nadaljevali na ravni, ki smo je bili vajeni doslej. Založba Mladika je začela svojo pot v zelo težkih pogojih, ki so se od osamosvojitve dalje krepko izboljšali. Žal moramo danes beležiti drugačne probleme, ki jih pred nekaj leti nismo pričakovali: mislim namreč na gospodarsko krizo in na vse zastoje, ki jih žal prinaša tudi na kulturnem področju: to občutimo tudi člani slovenske narodne skupnosti v Italiji, saj je dan za dnem vedno bolj očitno, da se prostor za slovensko besedo in knjigo krči". Kljub temu je delovanje založbe prestop, saj je Nadia Roncelli v imenu založbe nanizala celo vrsto naslovov, ki prikazujejo dinamično založniško politiko Mladike. Prva knjiga založbe je bil pesniški prvenec Brune Marie Perrot leta 1961 z naslovom *Moja pomlad*: in ravno tržaški pesnici je bila letos posvečena nova publikacija *Črnike dobre na nabrežju*, ki vsebuje izbor poezij njenih pesniških zbirk.



Nadia Roncelli, Martina Kafol, Marko Tavčar in Alina Carli (foto IG)

stavlja izbor najbolj pomenljivih zapisov krožkovega glasila, tako da bo lahko bralec spoznal marsikatero skrito ali pozabljeno lastnost te naše zemlje, od rabe glagolice vse do začetka 20. stoletja, prek etnografskih, kulturnih in literarnih zapuščin, pa vse do pomenljivih osebnosti, med katerimi je bilo veliko duhovnikov, ki

Posebno bogata je tudi letošnja založniška dejavnost ZTT. Martina Kafol je razčlenila najnovejšo izdajo, začeni s posebnim dvojezičnim multimedijskim projektom *Boginja z zamudo – Dea in ritardo* Maje Gal Štomar, pri katerem je sodelovala tudi pevka Tinkara Kovač. Posebno dobrodošla je že druga, razširjena iz-

ima pri dobrem počutju. Alina Carli je zastopala revijo Galeb, ki deluje pod logotipom Novoga Matajurja. Carlijeva je obrazložila, da je za dejavnost Gal leba in založbe Novi Matajur letošnje leto prehodnega značaja, "saj iščemo nove vsebine za prihodnost. Tesno pa smo in bomo še ostali vezani na šole in

Kratke

Večer za prof. Marijo Pirjevec

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm vas vljudno vabi na večer, posvečen prof. Mariji Pirjevec ob njenem življenjskem jubileju, ki bo v petek, 2. decembra 2011, ob 17. uri v Mali dvorani Narodnega doma v Trstu (ul. Filzi). O jubilatki bosta spregovorila prof. Igor Škamperle in dr. Zoltan Jan.

Večer o aleksandrinhah v Rojanu

Društvo Rojanski Marijin dom je v nedeljo, 20. novembra, imelo v gosteh dramsko skupino Društva žena iz Prvačine, ki je s prizorom "Moda iz baula" predstavila zgodbe aleksandrinh. Iz Prvačine je namreč mnogo generacij žensk odšlo v Egipt za dojlje, da bi pomagale svojim revnim družinam. Članice Društva žena so v originalnih oblekah aleksandrinh pripovedovale njihove zgodbe in občinstvo seznanile s pomembnim delom zgodovine Primorske.

Na prireditvi je zapela pevka Laura Budal iz Prvačine, ki jo je življenjska pot popeljala na Tržaško, a se še vedno rada vrača v



svoj domači kraj. Dokler si ni ustvarila družine, je nastopala na številnih koncertnih odrih in sodelovala z uglednimi glasbeniki, tako z Mojmirom Sepetom in Jožetom Privškom. Spremljal jo je duo Janko in Valentina Zorn, glasbenik in pevka iz njene rodne Prvačine.

Prireditvev je bila v Marijinem domu v Rojanu.

Za študirajočo mladino / Dva natečaja in enkratna nagrada

V spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana Slovensko dobrodelno društvo v Trstu tudi letos, in to že 25. leto zapored, razpisuje natečaj za študijske nagrade, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz dežele Furlanije Juljske krajine, tokrat pa še enkratno študijsko nagrado v spomin na svojo dolgoletno odbornico Ireno Srebotnjak.

Redni razpis:

Maturantu ali maturantki, ki se je letos vpisal oz. vpisala v prvi letnik univerze, bo SDD podelilo nagrado, ki se bo ponavljala vsa leta študija, če bo dobitnik redno študiral. Komisija bo o tem odločala na podlagi potrdila o zahtevanih in opravljenih izpitih.

Prosilci morajo **do 31. decembra 2011** poslati po **navadni pošti** ali predložiti na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva (uradne ure so ob četrtkih od 16.00 do 18.00) naslednje dokumente:

a) prošnjo, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo, ki naj vsebuje osebne podatke, število družinskih članov, izčrpano sliko o opravljenem študiju, o kulturnem in športnem udejstvovanju ipd.;

b) potrdilo ISEE;

c) potrdilo o vpisu na univerzo;

č) potrdilo o opravljenem zrelostnem izpitu z oceno.

Prejemniki nagrade iz prejšnjih let morajo **do 31. decembra 2011** predložiti potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih ter fotokopiji prve strani univerzitetne knjižice (indeksa) ter potrdila o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2011-2012.

Enkratne nagrade:

Poleg glavne nagrade bo SDD v mejah svojih možnosti podelilo eno ali več enkratnih nagrad ("una tantum") tudi drugim proslcem vseh letnikov, pri čemer bo upoštevalo njihove zasluge in potrebe. Prosilci za enkratne nagrade, ki niso vpisani v prvi letnik univerze, naj prošnji, ki jo morajo oddati **do 31. decembra 2011**, priložijo potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih, potrdilo ISEE in fotokopiji prve strani univerzitetne knjižice (indeksa) ter potrdila o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2011-2012.

Nagrada "Irena Srebotnjak":

V spomin na dolgoletno odbornico razpisuje Slovensko dobrodelno društvo tudi natečaj za enkratno študijsko nagrado "Irena Srebotnjak", ki bo **prednostno namenjena študentom ali študentkam likovne ali glasbene umetnosti**.

Maturantu, ki se je letos vpisal v prvi letnik takega študija na univerzitetni stopnji, bo SDD podelilo nagrado, ki se bo ponavljala vsa leta študija (največ pet), če bo dobitnik redno študiral. Komisija bo o tem odločala na podlagi potrdila o zahtevanih in opravljenih izpitih.

Prosilci morajo **do 31. decembra 2011** poslati po **navadni pošti** ali predložiti na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva (uradne ure so ob četrtkih od 16.00 do 18.00) naslednje dokumente:

a) prošnjo, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo, ki naj vsebuje osebne podatke, število družinskih članov, izčrpano sliko o opravljenem študiju, o kulturnem in športnem udejstvovanju ipd.;

b) potrdilo ISEE;

c) potrdilo o vpisu;

č) potrdilo o opravljenem zrelostnem izpitu z oceno.

Upravni odbor SDD bo imenoval ocenjevalno komisijo, ki bo pregledala vse predložene prošnje ter na podlagi dokumentov in notranjega pravilnika sestavila prednostno lestvico. Upravni odbor bo na podlagi prednostne lestvice določil dobitnike nagrad.

Odlučitve upravnega odbora so dokončne in brezprizivne.

Za akademsko leto 2011/2012 znašata **glavna nagrada in nagrada "Irena Srebotnjak" po 1500 evrov za prvi letnik in 1500 evrov za vsak poznejši redni letnik**. **Enkratne nagrade** "una tantum" znašajo 500 evrov. / Upravni odbor SDD

LJUDSKI VRT Tržaški župan Cosolini in minister Žekš

Lipa zelenela bo ...!

Republika Slovenija je 20-letnico osamosvojitve želela obeležiti tudi na simbolni način: odločila se je, da bo veliko število lip, ki veljajo za simbol slovenstva, miru in sodelovanja, posadila tudi izven njenih meja. "To zato, da bi poudarili uspešno sodelovanje naše države z njenimi sosedi", je dejal kulturni minister in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš v sredo, 23. novembra, ko je v tržaškem Ljudskem vrtu ob Kosovelovem kipu posadil sadiko simbolnega drevesa. Že samo dejstvo, da bi občinska uprava privolila v tako dejanje, bi bilo še pred nekaj leti prerano upati, da pa je z lopato v roki ministru Žekšu pomagal sam župan Trsta Roberto Cosolini, potrjuje, da so se časi krepko spremenili na boljše.

To je poudaril sam župan v svojem pozdravnem nagovoru: "S tem simbolnim dejanjem danes potrjujemo prijateljstvo in sodelovanje med našima skupnostima. To je danes še kako pomembno storiti, saj smo v kočljivem gospodarskem in finančnem po-

ložaju, v katerem lahko preživimo le ob medsebojni pomoči in z gospodarsko rastjo". To vzajemnost je župan privoščil tudi ostalim evropskim državam in Uniji sami. Župan je zagotovil, da tržaška občinska uprava sodeluje pri posaditvi sadike lipe z velikim čustvenim nabojem, saj se globoko zaveda učinkov, ki jih tovrstna dejanja prijateljstva prinašajo slovenski narodni skupnosti v Italiji in italijanski v Sloveniji. "Rad imam take dogodke, ker me spominjajo na obisk treh predsednikov v Trstu pred letom dni. S posaditvijo te lipe še enkrat potrjujemo, da želimo skupno pognati korenine v to zemljo", je sklenil Cosolini in se poleg ministru Žekšu zahvalil Generalnemu konzulatu RS v Trstu, s katerim njegova uprava lepo sodeluje.

"Ali bo ta lipa preživela burjo", se je na začetku svojega posega

vprašal minister Žekš. Pričan je, "da bo, tako kot ste Slovenci na tem koncu v preteklosti prestali še kako hujšo burjo in viharje zgodovine"! Po mnenju ministra so se časi spremenili, ni pa pozabil na skrb vzbujajoče administrativne zastoje, "zaradi

Podobno se bomo otresli tudi splošne gospodarske krize: izhod iz stagnacije bo pa mogoče le v primeru, da bomo probleme reševali sozvočno in da bomo čim bolj podkrepili sodelovanje: "V teh hudih časih bomo zbrali moči in dokazali naše in vaše najprejšnje lastnosti".



Foto IG



Foto IG

katerih se 'tu pa tam' na poti iz Rima v Trst izgublja kakšen milijon prispevkov..." Kljub temu pa je bil dr. Boštjan Žekš mnenja, da se bo tudi ta problem rešil.

Pred spomenikom in - vsaj za zdaj - krhko lipo so se zbrali tudi predstavniki manjšine. Ob predsedniku SKGZ Rudiju Pavšiču in predsedniku SSO za Tržaško Igorju Švabu so bili prisotni tudi predsednik občinskega sveta Iztok Furlanič, kulturni odbornik Andrea Mariani, predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali in ostali ljudje dobre volje, ki so prisluhli priložnostni glasbeni spremljavi kvarteta ricmanjske godbe.

IG

DSI Predstavitev Slovenskega zgodovinskega atlasa

Dogodki na Slovenskem v več kot dva tisoč letih

Po desetih letih priprav, truda in trdega dela slovenskih strokovnjakov je letos v trdi vezavi, na 280 straneh z 243 kartami, 59 skicami, s tlorisi, tabelami in z grafičnimi prikazi pri Novi reviji izšel najpopolnejši vodnik razvoja Slovenije na današnjem ozemlju od antike do današnjih dni. To je Slovenski zgodovinski atlas, ki zaobjema štiri kronološke razdelke: Antično obdobje, Srednji vek, Novi vek, 19. in 20. stoletje. V Društvu slovenskih izobražencev so prejšnji teden na ponedeljkov večer spregovorili prav strokovnjaki, ki so se ukvarjali s tem obsežnim in dolgoročnim načrtom. Prisotne je najprej pozdravil predstavnik založbe Tomaž Zalaznik, ki je dejal, da so se leta 2001 odločili za večji projekt in na kn-

jižnih sejnih v tujini iskali vzorce. Šele nato so sestavili ekipo in se lotili dela s Slovenskim zgodovinskim atlasom. "Zadnja tri leta je bilo delo zelo intenzivno, po desetih letih pa je projekt pred nami". Zalaznik je predstavil glavne avtorje, ki so sodelovali pri tem projektu. Tomaž Nabergoj je prevzel prazgodovino in rimsko dobo ter predstavil slovensko ozemlje v kamenu, bakreni, bronasti in železni dobi, v času poselitve Kelto v Rimljanov, selitve ljudstev v pozni antiki in v dobi zgodnjega krščanstva. Miha Kosi je bil odgovoren za srednji vek, od naselitve Alpskih Slovanov, nastanka Karantanije in Spodnje Panonije, preko širjenja krščanstva iz Ogleja in Salzburga, pa do nastanka slovenskih dežel, mest, gradov in utrd s

Celjskimi grofi na čelu. Boris Golec se je lotil dogodkov do leta 1847, in sicer protestantizma, kmečkih uporov, širjenja Habsburžanov, baročne kulture, uveljavljanja slovenskega jezika, nastajanja novih posvetnih in cerkvenih upravnih tvorb v času Marije Terezije, jožefinskih reform in francoske zasedbe v času Ilirskih provinc. Zadnje obdobje je predstavil Aleš Gabrič: predmarčno dobo, 1. svetovno vojno, vključitev Slovenije v Jugoslavijo, obdobje 2. svetovne vojne in povojnih sprememb vse do osamosvojitve Slovenije in njene vključitve v Evropsko unijo. Prvi urednik zgodovinskega atlasa je bil Drago Bajt, lekturo pa je prevzela Alenka Božič.

Tomaž Nabergoj je s projekcijo zemljevidov občinstvu na-

zorno prikazal, kaj vse zaobjema zgodovinski atlas. Sam se je ukvarjal z najstarejšim obdobjem zgodovine, ki zajema petino celotnega atlasa: "Karte nudijo temeljna spoznanja po obdobjih in so dovolj pregledne za bralca, da jih skuša umestiti v širši zgodovinski pregled".

Vsako poglavje je prikazano z uvodnim besedilom, ki pomaga ustvariti ustrezen zgodovinski kontekst. Dr. France Dolinar je prispeval določene karte posameznih obdobj. Zemljevidi in meje so začrtani na podlagi urbarjev. V atlasu dobimo celo rodovnik Celjskih grofov, Mateja Riharšič pa je narisala vse karte, na katerih je prikazana politična, gospodarska, cerkvena in kulturna preteklost slovenskega zgodovinskega ozemlja.

Aleš Gabrič je poudaril težave z gradivom v nemškem jeziku. Lektorica Alenka Božič pa je ob koncu opozorila na dileme glede poimenovanja naslovov posameznih kart.

Šin

FINŽGARJEV DOM Predavanje psihologinje Suzane Pertot

Dvojezičnost otrok: zgled odraslih je pomemben

Četrtek, 17. novembra, je bilo v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah drugo srečanje v nizu celoletnih predavanj, ki jih organizira domače društvo. Tokrat smo lahko poslušali Suzano Pertot, specialistko za problematiko mešanih zakonov, vzgoje otrok v dvojezičnem okolju in družinah ter poznavalko sedanje situacije v slovenskih šolah v Italiji.

Gre za vprašanja kompleksne narave, ki pa so v zadnjem dvajsetletju zaradi velikih notranjih sprememb naših izobraževalnih ustanov ključnega pomena. Kaj je pravzaprav dvojezičnost oz., ali je znanje drugega ali tretjega jezika dovolj, da smo dvo-, trojezični? Ne, zanjo je potreben čustven element, stroka pa dopolnjuje, da smo dvojezični tisti, ki uporabljamo dva jezika v vsakdanjku. Pertotova

je svojo pozornost nato usmerila v otroško specifiko, s katero je vezana družinska in šolska vzgoja enega ali več jezikov. Pomislimo na ustaljeno prepričanje: ali je res, da se otroci naučijo drugega jezika brez napora? To absolutno ne drži, prestati morajo kognitivne in čustvene težave. Učiti se drugega jezika, dokler se možgani še razvijajo, t. j. do najstništva, je vsekakor priporočljivo, tudi odrasli pa naj priznajo, da učenje jezika traja celo življenje. Prav vloga odraslih je v vzgoji "dvojezičnih" otrok ključna. Otroci bodo odraslim vedno sledili, zato je njihov zgled in okolje, v katerem otrok odrasča, izredno pomembno. Mešanje besed in pravil med jeziki je, denimo, normalen pojav, dokaz jezikovne fleksibilnosti, ki pa ga je potrebno znati odstraniti, na primer, v šolskem

okolju. Podobno velja za narečja, ki za otrokovo rast niso škodljiva, se namreč stilistična varianta prvotnega jezika. Res pa je, da "pravi" dialekt danes govori večinoma starejša generacija, drugo je tako rekoč mešanje.

Suzana Pertot je otrokov odnos do dvo- ali večjezičnosti razdelila v tri razvojne faze, ki odločilno vplivajo na to, kako bodo malčki doživljali in čutili jezik, ki ni nikoli le sredstvo sporočanja, ampak vedno tudi element kulture, torej identitete. Če se dvojezično znanje razvija od rojstva, bo otrok oboje jezika stalno prepletal v svojih kognitivnih funkcijah, ju čutil bližje svojemu jazu in pogljobljeno poznal njuna registra pravil in socialnih uporab. Če se otrok drugega jezika uči po tretjem letu starosti, se bo nov jezik vklopil sekundarno, t.

j. "preko" materinega jezika, čeprav ga bo lahko kmalu do potankosti osvojil. Učenje drugega jezika v osnovni šoli, denimo od sedmega do dvanaestega leta starosti, pa je daljnoročni proces, v katerem bo ta jezik težje postal "naš".

Predavateljica je še poudarila prednosti dvojezičnih/večjezičnih ljudi in tovrstne vzgoje, ki pomeni tudi kulturno rast. Jezik staršev bo vedno ostal jezik srca, pa čeprav se preselimo na drugo stran sveta, v sedanjih problematikah mešanih zakonov pa je vedno opazno ustvarjanje hibridnih, "tretjih" identitet, ki presegajo vsoto dveh staršev. Ob prisotnosti številnih mešanih parov in italijansko govorečih staršev si je predavateljica pomagala z italijanskimi projekcijami, veliko pa je bilo konkretnih vprašanj številnih prisotnih mladih družin. Predavanja v Finžgarjevem domu se bodo nadaljevala šele v četrtek, 26. januarja, ko bo priznani psiholog Bogdan Žorž razmišljal o razvijanosti kot raku sodobne družbe.

Jernej Šček

Knjižnica Dušana Černeta in NUK

Še kako je treba utrditi prihodnje sodelovanje

Tesno sodelovanje med Knjižnico Dušana Černeta ter Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani je že vrsto let na zelo visoki ravni. "Pozitivne učinke smo doslej zabeležili zlasti glede našega zbiranja knjižnega in raznovrstnega materiala Slovencev izven meja Republike Slovenije. Prav na podlagi tega sodelovanja smo navezali zelo plodne stike z argentinskimi Slovenci in izpeljali prvi načrt digitalizacije glasila Svobodna Slovenija, ki izhaja v Argentini: ta material dosledno digitaliziramo in ga objavljamo v sklopu digitalne knjižnice Slovenije".

To so bile besede, ki nam jih je ravnateljica NUK-a Mateja Komel Snaj namnila ob koncu srečanja z vodstvom tržaške Knjižnice Dušana Černeta, ki je bilo v sredo, 23. novembra, v prostorih knjižničarske ustanove na Donizettijski ulici. Kot je poudaril predsednik KDC Ivo Jevnikar, je bilo srečanje, na katerem sta sodelovali tudi vodja zbirke tiskov Slovencev zunaj RS Helena Janežič in njena predhodnica Rozina Švent, namenjeno predvsem utrjevanju že utečenih stikov: "Tudi danes smo se enkrat potrdili, kako pomembni so na tem področju osebni stiki: že pri samem zbiranju gradiva mora knjižničar pridobiti zaupanje oseb, ki hranijo najrazličnejši material. Prav tako pomemben je tovrsten odnos med izvedenci, ki sodelujejo na ravni knjižničarskih ustanov. Veseli nas zato, da je NUK sprejel naše vabilo in da neposredno zasujemo sodelovanje za prihodnje. Danes smo obravnavali tudi čisto tehnična vprašanja, ki so za tovrstno delovanje še kako pomembna".

Med temi je bilo kar nekaj tematik, ki so zadevale specifično knji-

žničarske dejavnosti ter že omenjene sinhronizacije pomoči med zamejsko in osrednjo slovensko ustanovo. Nekaj tovrstnih izhodišč je med srečanjem obnovila knjižničarka KDC Lučka Kremžar. "Dogaja se, da naša knjižnica lahko prevzema podatke iz Cobissa, nimamo pa še licence, da bi mi ustvarili zapise. Prevzeti moramo zato zapise, ki jih dobimo na vza-



Delovno omizje, na katerem je predsednik Knjižnice Dušana Černeta Ivo Jevnikar nagovarjal ljubljanske gostje (foto IG)

jemnem katalogu. Včasih pa so podatki posameznih gesel napačno zapisani, a žal zaradi prejemljenega razloga jih ne moremo popraviti", je dejala in predlagala ljubljanskim gostom tudi odstop dvojnikov tržaške knjižnice NUK-u: "Tako bomo večje število izdaj dejansko rešili, saj jih boste lahko vi v Ljubljani hranili ali jih odstopili ostalim slovenskim knjižnicam. Poleg tega hrani naša knjižnica še veliko gradiva, ki ga ni še v Cobissu".

Poudariti gre, da je srečanje potekalo v sproščeni in neformalni duhu, kar je najbrž botrovalo pozitivnim izsledkom sestanka: izhodiščna podlaga NUK-a in KDC je namreč zavzeta ljubezen do slovenske besede in literature, ne glede na kraj, kjer nastaja. Kot je uvodoma povedal predsednik KDC Ivo Jevnikar, je KDC izrazito specializirana knjižnica, saj se posveča zamejski in izseljeniški pi-

sani kulturi ter na tak način idealno povezuje matično domovino s Slovenci izven njenih meja. Dejavnost KDC je po večini usmerjena v zbiranje in katalogizacijo različnih knjižnih fondov in periodičnega tiska, po zaslugi ravnatelja knjižnice Marijana Pertota pa od časa do časa nastajajo tudi študije o različnih dejavnostih izseljeniških Slovencev: ravno

izdali italijanski prevod Rebulovega romana Nokturno za Primorsko, ki plastično opisuje tragično usodo slovenskega človeka v prejšnjem stoletju. Rebulova teološka razglabljanja bomo objavili v knjigi z naslovom Smer Nova zemlja, njegove eseje - ki jih je sam avtor namenil italijanskemu bralcu in jih zato napisal v italijanski - pa bomo prihodnje leto zbrali v tretji publikaciji". Zanimiv je še načrt, o katerem je spregovoril umetnik Edi Žerjal: njemu je bila namreč poverjena naloga zbiranja raznovrstnega materiala, ki obravnava likovne umetnike zunaj RS. Predsednica NUK-a je poudarila pripravljenost na še večje sodelovanje, ne samo glede digitalizacije knjižnega in raznovrstnega materiala iz slovenskega zamejstva. "Še naprej bi potrebovali vašo podporo in vaš dragoceni material tudi v zvezi s pripravami na razstave v NUK-u. Tokrat smo pripravili razstavo ob 50-letnici založbe Mladika, prihodnje leto pa načrtujemo prav razstavo o slovenskih izseljencih v Kanadi".

Srečanje v prostorih KDC je bila priložnost, da so se predstavnice NUK-a soočile z razvejeno dejavnostjo predvsem katoliškega tabora v zamejstvu. Jevnikar je tako razčlenil zlasti slovensko revialno, publicistično in medijsko ter kulturno dejavnost v FJK. Omenil je delovanje založbe Mladika, Slovenske prosvete, Društva slovenskih izobražencev; poudaril je dragoceno štirinajstdnevnik Dom in istoimenske zadruge v Benečiji, glasila Slovenske duhovske zveze Naš vestnik, glasila SSK Skupnost, glasila DS Delo, založbe ZIT in Novega Matajurja ter Galeba. O ustroju krovne organizacije Sveta slovenskih organizacij pa je spregovoril njen predsednik Drago Stoka, predsednik goriškega KTD Damjan Paulin pa je razčlenil delovanje Goriške Mohorjeve Zadruga, njene založbe GMD, našega tednika Novi glas in otroške revije Pastirček.

IG

dekan takrat 33-letni Viktor Kos, drugi velikan slovenske duhovščine, ki je s kaplanom Mirkom Rennerjem hotel prostovoljno v nemško deportacijo skupno z vaščani iz Komna, Tomačevce, Divč, Malega Dola in Branika. A to je druga veličastna zgodba. Kulturni program ob 80-letnici smrti dekana Bogumila Nemca je bil v četrtek, 24. 11. 2011, na obletnico pogreba ob prisotnosti češkega veleposlanika, komenškega župana g. Danijela Božiča in Emila Švare, ki so šli na grob dekana Bogumila Nemca v Komnu, potem pa še na vojaško pokopališče iz 1. svetovne vojne na Brjah pri Komnu, kjer so pokopani češki vojaki. Po ogledu sta bila krajša pogostitev in pogovor. Sledila je maša zadušnica, ki jo je daroval župnik g. Peter Černigoj, nato pa je bilo na vrsti krajše predavanje profesorice dr. Jasne Fakin Bajec.

Tomaz Špacapan
svetnik Slovenske skupnosti občina Zgonik

Ob izgubi drage tete

SEVERINE

izrekata

iskreno sožalje

Nadji Hrovatin

DARKO IN ZINKA
CERKVENIK

li ga bodo: Matjaž Zobec-ogle, Dana Furlani-sopran, Aldo Žerjalbas, Trio MaRoSa, ki ga sestavlja: Marco Bernini-prva oboa, Salvatore Perri-druga oboa, Rossana Lonza-angleski rog. Povezava Igor Gherdol. Toplo vabljeni!

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj vabi, da obiščemo goste doma za starejše Itis, ul. Pascoli 31, kjer bo v sredo, 7. decembra, ob 16. uri molitev rožnega venca, nato sv. maša.

Na Katinari se za poskusno dobo obnavlja slovenska sveta maša ob delavnikih ob 16.30, v soboto ob 17.15. Maša ob delavnikih je v Tarcizijevem domu ob cerkvi Svete Trojice. Ob nedeljah in praznikih je slovenska služba božja ob 9.15 v cerkvi.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na

revijo odraslih zborov

PESEM JESENI 2011

sobota, 3. decembra, ob 20. uri

Kulturni dom v Trstu

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

iskreno čestita

MARIJU MAVERJU

ob prejemu Schwenterjeve nagrade

za dolgoletno in uspešno

založniško dejavnost

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

iskreno čestita

dr. ALDU STEFANČIČU

ob prejemu papeškega odlikovanja

viteza reda sv. Silvestra

V gledališču Rossetti

Znani muzikal Rocky Horror Show

V dvorani gledališča Rossetti v Trstu so privrženci najbolj znanega britanskega off-muzikala, ponovno oživili zabavni obred, ki nepogrešljivo spremlja vse njegove izvedbe. *Rocky Horror Show* v novejši različici s pravoslavim protagonistom se je vrnil v Trst po zelo kratki odsotnosti in publika ga je ponovno sprejela, kot se spodobi; s toaletami v rock-fetiš-kičastem stilu, z glasnim sodelovanjem v točno določenih trenutkih izvedbe, skupnim plesom v obveznem dodatku. Doktor Frank 'n' Furter in njegov bizarni dvor bosta kmalu praznovala štirideset let in kulturna predstava je res postala "klasika", ki si je v tem obdobju privoščil nekaj malenkostnih sprememb, a ne potrebuje temeljnih "liftingov"; znanstveno-fantastična, humoristična provokacija o norem planetu transvestitov živi v samostojni, izvenmodni, parodistično ekscitivni dimenziji. Situacije, polne film-prizorjene zgodbe, ki ni opremljena z nadnapisi, saj se predstava poslužuje tudi koristne funkcije "lokalnega" napovedovalca, ki pred zaveso krajša publiki čas med menjavo scen. V vlogo napovedovalca se je tokrat spretno in duhovito vživel novinar tržaške televizijske postaje Umberto Bosazzi, ki je moral seveda oblič

obvezne mrežaste nogavice s pasom.

Pevski ansambel in glasbeniki so poskrbeli za kakovostno izvedbo, čeprav rahlo prenovljena postavitev vzbudi domotožje po bolj kičasto "umazanem" izvorniku, v katerem je kontrast med moško figuro in njegovo žensko preobleko še bolj očitna v primerjavi z večjo kredibilnostjo uglajene, skoraj burleskne podobe nove različice. Mednarodna produkcija BB promotion je prepričala bolj s profesionalnostjo kot s karizmatičnostjo izvajalcev, med katerimi so po vokalnih sposobnostih izstopali Matthew McKenna kot transvestit Frank 'n' Furter (ki je zadnji trenutek nadomestil znanega nositelja vloge Roba Fowlerja, ki je komaj postal oče), Sam Cassidy kot "toy-boy" Rocky in Daisy Wood-Davis kot Janet. S ponovitvijo muzikala, za katerega je bilo veliko povpraševanja, je Stalno gledališče FJK uradno odprlo letošnjo sezono mednarodnih muzikalov, ki se bo nadaljevala 8. decembra z broadwajskim, jazzovskim poklonom afroamerškemu pianistu, skladatelju in pevcu Fatsu Wallerju Ain't misbehavin'. Osrednji dogodek letošnjega programa pa bo sijajni dunajski muzikal Elisabeth o Elizabeti Avstrijski, ki bo na sporedu 26. aprila.

PAL

Zgoniška in devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti Počastili so spomin mučeniške smrti g. Bogumila Nemca

V torek, 22. novembra, se je sekcija Slovenske skupnosti iz Zgonika z zimzelesnim vencem poklonila spomenu na komenskega dekana Bogumila Nemca, ki je bil prej tudi 13 let župnik v Zgoniku in je umrl prav na ta dan, nekaj dni po nasilnem mučeniškem zaslišanju na goriški kvesturi leta 1931. Nemec je bil namreč označen za prepričanega antifašista in so ga zaradi tega hudo preganjali do smrti. Svoje sočutje in spoštovanje do Bogumila Nemca je sorodnikom izrazil tudi sam predsednik Republike Slovenije Danilo Türk, ki se je v pismu spomnil na splošno fašistično zatiranje Slovencev. Grob komenskega dekana Nemca, ki se nahaja prav na komenskem pokopališču, sta tako obiskali zgoniška in devinsko-nabrežinska sekcija, prisotni pa so bili tudi drugi vidni predstavniki civilne družbe s Tržaškega, Miro Opetl in drugi sorodniki pokojnega dekana ter krajani. Na pokopališču sta se sekciji spomnili tudi župnika Kosa, ki je šel z izgnanci v Nemčijo in tako preprečil postrelitev več stotin talcev, ter Jeze, ki je prav tako pokopan na komenskem pokopališču. V torek je namreč poteklo osem-

deset let od mučeniške smrti komenskega dekana Nemca, na čigar grobu se je 46 duhovnikov z obljubilo, da se bodo navalu fašističnega poganstva uprli ter da bodo vztrajali pri pouku v slovenskem jeziku, če bo treba tudi do mučeništva. Ni šlo za revolucionarje, ampak za duhovnike, ki so si upali se upreti poganškemu fašizmu leta 1931, dve leti po konkordatu. Bogumila Nemca so položili v grob 24. novembra. Za obljubo so ponovili nekaj dni zatem na pogrebu dejansko odstranjenega nadškofa Sedeja 3. decembra v baziliki na Sveti Gori. Nekdanji nadškof Frančišek Borgia Sedej, prizadet tudi zaradi nadaljevanja preganjanja duhovnikov, je preminil le osem dni za Nemcem. Komenski dekan je umrl v goriškem sanatoriju Sv. Justa 22. novembra 1931, nekaj dni po nasilnem zaslišanju na goriški kvesturi. Po prisilnem umiku nadškofa Sedeja 28. oktobra in imenovanju škofijskega upravitelja Sirottija, ki je rovaril proti nadškofu, so italijanske oblasti okrepile zatiranje slovenske duhovščine. Kvestura je spet postavila nekaj duhovnikov pod policijsko nadzorstvo, dekana Nemca pa so poklicali v Gorico

na zasliševanje. Kot razbojnika so ga fotografirali in mu odvzeli prstne odtise. Ko se je vrnil v Komno, je služabnica Cilka opazila krvne madeže na srajci. Pod nadzor je bil postavljen že 31. oktobra kot antifašist, kar je razvidno iz osebne mape, ki jo hrani Osrednji državni arhiv v Rimu. Dekan Nemec, ki se je rodil v Chvalenicah na Češkem 23. decembra 1868 in obiskoval goriško sementišče, je bil goreč duhovnik, priljubljen pri ljudeh, kjerkoli je služboval. Nemec je bil imenovan najprej za župnega upravitelja v Zgoniku l. 1908, nato za župnika l. 1911, kjer je ostal do leta 1922. Torej 13 let. Leta 1922 je prevzel komensko faro in dekanat. Nemec je bil pobožen in napreden duhovnik, saj je že l. 1929 posvetil v Brjah Kraljevo cerkev Svetih Cirila in Metoda, ki je bila prva posvečena slovanski svetnikoma na Slovenskem po mali padriški cerkvi. Nadškof Sedej ga je odlikoval za častnega konzistorialnega svetnika. Fašisti so mu stalno delali težave, do ostrih napadov pa je prišlo po Velikem šmarnu l. 1931. Dekan je nastopil proti plesu v Dopolavoru za Marijin praznik. Nemcu je v Komnu nasledil kot

Koncertna turneja goriškega okteta v Buenos Airesu in Mendoza

“Vrtnica” prebujala občutke domotožja med rojaki

Po prvih dveh odmevnih koncertih, ki jih je goriški oktet Vrtnica (zadnjih pet let ga umetniško usmerja maestro Marko Munih) pripravil v slovenskem klubu Carapachay in v prostorih Slomškovega doma v Buenos Airesu, se je sestav tretji dan svoje koncertne turnee po južni Ameriki preselil še na zeleno Pristavo. Tu je Društvo Slovenska Pristava v nedeljo, 30. oktobra, pripravilo pestro večurno druženje ob blagoslovitvi novih prostorov in dvigala ter ob domiselnih *Pogledih in občutkih ob 20. obletnici samostojne Slovenije* v sliki, besedi in pesmi. Kulturno dogajanje je s slavnostnim govorom oplemenitil prof. Avguštin Vivod, za vrhunsko zborovsko doživetje pa so



Vrtnica pred celovečernim nastopom v Nave cultural

(najprej v dvorani, nato pa tudi na vrtu) poskrbeli člani Vrtnice, predvsem seveda z izvajanjem slovenskih ljudskih in domoljubnih pesmi, ki jim potomci Slovencev v Argentini vedno radi prisluhnejo. A da jih z radostjo, občudujočo vneto in občuteno nostalgijo prepevajo tudi sami, smo lahko prav kmalu odkrili na slavlju na zelenici pod lipo. Ob kresu so se zbrali mladi in stari in marsikoga presenetili s poznavanjem zakladnice slovenskih pesmi, izštevank in ljudskih plesov iz različnih slovenskih pokrajin. Slovenci v Argentini zagotovo predstavljajo poseben fenomen v ohranjanju svojega materinega jezika. V vseh slovenskih domovih še vedno ob sobotah potekajo slovenske šole, še vedno delujejo slovenski zbori, igrajo dramske skupine ... in ob opazovanju tistih najmlajših, ki so na Pristavi ob ognju prepevali slovenske pesmi

argentinskih oblasti, kulturnih krogov, medijev in slovenske skupnosti je nastop pozdravilo s stoječimi ovacijami. In tudi tu so goriški pevci obveznemu programu dodali še različne dodatke na družabnem srečanju. Vidno zadovoljni so jim prisluhli argentinski poslušalci in tudi zelo raz-

borom sakralnih skladb mojstrov, kot so Gallus, Grieg, Miškinis, Čajkovski, Mokranjac, Čopi, na tem mendoškem pevskem prazniku osvojili naziv super evropskih zvezdnikov. Vrtnica je doživela evforično navdušenje in prestižne pohvale že na otvoritvenem večeru v gledališču Independencia, kjer se ji je z izvedbami treh skladb (dveh primorskih: *Ljubavne iz Rezije* R. Simoničja in *Na Vipavskem* V. Vodopivca) pridružil slovenski Mendoški oktet. Ko pa je sestav zapel na drugem koncertu v dvorani Nave cultural (3. novembra) in v dodatku številnim obiskovalcem postregel še s priljubljenimi *Žabami* Vinka Vodopivca, je slavje slovenske pesmi doseglo vrhunec. Umetniški vodja festivala Alejandro Scarpetta je po koncertu strastno pripovedoval, da je že pred štirimi desetletji osvojil

to prikupno Vodopivčevo skladbico, jo nato v španščini kot Ranas prepeval s številnimi mladinskimi zbori. In ko smo ga povprašali, ali jih lahko zapoje, je brez premisleka interpretiral celo prvo kitico.



Umetniški vodja Cantapuebla Alejandro Scarpetta prepeva Vodopivčeve Ranas (Žabe)

Gostovanje v Mendoza je goriški oktet končal s koncertom v Slovenskem domu, kjer so se mu pridružili tudi člani slovenskega Mendoškega mešanega pevskega zbora pod vodstvom Argentineca Diega Bosqueta. Celovečerni koncert v spomin na dr. Andreja Bajuka in kratek priložnostni nastop ob nedeljski slovenski maši sta tako zaokrožila enajstdnevno glasbeno “avanturo” po Južni Ameriki, popotovanje, ki nam je ponudilo vrsto novih poznanstev z nekaterimi izjemnimi Slovenci v Argentini, pevcem vtilo nove energije za nadaljnje delovanje, saj so bili odzivi občinstva na vseh koncertih avtentični, srčni, vzpodbudni. In čeprav se je tudi v Argentini od leta 1997, ko je bila “Vrtnica” tu prvič na obisku, do danes marsikaj spremenilo in tudi tu globalizacija (ali bolje sindrom ameriškega potrošništva in nekatere manj sprejemljive poteze predsednice Cristine Kirchner) opravlja svoje, nas je še vedno marsikaj prijetno presenetilo. “Predvsem dejstvo, da slovenska skupnost deset tisoč kilometrov od matične domovine, v velenosti, kot je Buenos Aires, še vedno vztraja in govori slovensko in da so Slovenci tu še vedno tako zelo povezani. To je nepojmljivo! Resnično bi se morali učiti domoljubja v Argentini, se vsaj enkrat pridružiti njihovemu druženju ob vikendih, prostih dnevih, ki jih sicer redno žrtvujejo za ohranjanje slovenstva. To spoznanje me je na tej turneji najbolj presunilo”, je ob vrnitvi povedal Radovan Ličen.

Tatjana Gregorič



Udeleženci festivala Cantapueblo pod goro Aconcagua

in plesali slovenske plesne, sem si morala priznati, da je Slovenija bolj slovenska v Argentini kot doma. Da je vztrajno in občudovanja vredno ohranjanje slovenske in bogata dejavnost društev in organizacij Slovencev (tako potomcev tistih, ki so v Argentino prispeli že v 70. letih 19. stoletja in kasneje v obdobju med obema vojnama kot povojne emigracije) dovolj enkrat pojav tudi v sami Argentini, sem kasneje lahko izvedela tudi v pogovoru z veleposlanikom Tomažem Mencinom. Na pobudo slovenskega veleposlanstva v Buenos Airesu v sodelovanju s Hišo province Buenos Aires je namreč nastal tudi koncert, ki ga je goriška “Vrtnica” imela 31. oktobra v dvorani Astor Piazzolla v Hiši province Buenos Aires in več kot 150 predstavnikov

posreden most z matično domovino”, je po koncertu povedal Rok Fink. Po štirih odmevnih in dobro obiskanih koncertih v Buenos Airesu smo Edi Florenin, Robert Ličen, Dušan Sedmak, Kristjan Pregelj, Marko Trošt, Fedor Bernard, Radovan Ličen, Bogdan Breclj in dve ženski spremljevalki z letalom poleteli v Mendoza, kjer nas je z ekipo (in zelo natančnim programom našega bivanja v tem mestu) pričakoval Božidar Bajuk. Že prav kmalu sem lahko ugotovila, da je 23. mednarodni zborovski festival Cantapueblo resnično bolj množična turistično zanimiva pevska manifestacija (ki bi jo lahko primerjali z našo revijo Primorska poje) in da bodo med 69 udeleženi pevskimi sestavi, goriški pevci s tehtnim iz-

Opčine / Nove jaslice



Dne 24. novembra so se člani konzorcija Skupaj na Opčinah srečali v openski cerkvi sv. Jerneja, kjer so predali nove jaslice. Prisoten je bil vikar Tone Bedenčič, župnik Franc Pohajač je bil namreč odsoten zaradi bolezni. Letos so se pri konzorciju odločili, da del stroška, namenjenega božični cestni razsvetljavi, namenijo raje novim jaslicam. Po kratkem govoru vikarja Bedenčiča in predsednice konzorcija Marte Fabris so se preselili v bližnje gostilno Veto, kjer so nazdravili uspešnemu letu. Vsi člani konzorcija so dobili zvezdo, ki bo razobešana med trgovinami in v izložbah kot prepoznavni znak članov konzorcija.

Debatna kavarna Ob 160-letnici mohorjanske ideje

Debatne kavarne na letošnjem knjižnem sejmu so bile priložnost, da so obiskovalci lahko prisluhnili zelo različnim temam, ki zadevajo slovensko založniško dejavnost in razne vidike literarne ustvarjalnosti, pa tudi odnos do jezika in novih elektronskih sredstev, ki so vse bolj prisotna tudi na ravni knjižnih izdaj.

Med takimi lepo obiskanimi srečanji je bila tudi ‘debatna kavarna’ o temi 160-letnice mohorjanske ideje in vloge, ki jo danes imajo sestrske Mohorjeve družbe v vseslovenskem prostoru. Razprava, ki jo je vodila Tina Kozin, je izrisala zgodovinski okvir razvoja treh vej Mohorjeve družbe, ki je nastala v Celovcu, od koder se je ob nevarnosti izgrediv ob koroškem plebiscitu umaknila na Prevalje in nato še v Celje, kjer ima še danes svoj sedež. Medtem pa so leta 1923 v Gorici ustanovili Goriško Mohorjevo družbo, po

drugi svetovni vojni, zlasti ko so zavezniške oblasti v Avstriji slovenski narodni skupnosti vrnile Mohorjevo hišo v Celovcu, ki so



jo zapolnili nacisti, pa se začenja povojna zgodba o uspehu celovške Mohorjeve založbe. O teh okoljih so spregovorili prof. Jože Faganel kot direktor Celjske Mo-

horjeve, mag. Hanzi Filipič za Celovško Mohorjevo in Marko Tavčar za GMD. Zgodovinsko vlogo vseh treh stvarnosti ni treba posebej poudarjati, prav zato je bilo zanimivo slišati, kako se v Celovcu, Celju in Gorici odzivajo na sodobne izzive.

Zelo posrečeno in zanimivo pa se je v ta okvir vključevalo pripovedovanje Iztoka Iliča o vlogi, ki jo je imel Fran Saleški Finžgar v de-

lovanju Mohorjeve družbe, ki je z njim dobila široke kulturne in ustvarjalne dimenzije evropskih razsežnosti.

MT

Z 9. strani

Slovenske založbe ...

Ob 75-letnici Miroslava Košute, ki je letos prejel tudi osrednjo Prešernovo nagrado, se je Mladika odločila za objavo izdora njegovih poezij z naslovom *Drevo življenja*. Roncellijeva je k novostim pristala še knjigo esejev o temi tržaške poezije z naslovom *Pesniki pod lečo*, ki je nastala izpod peresa Vilme Purič. Tatjana Kokal in Jana Kolarič pa sta pri tržaški založbi izdali lju-bezenski roman *Zima z ognjenim šalom*. Poleg omenjenih publikacij je Roncellijeva našela še zgodovinsko delo *Pozabljeni Kras* Mitje Jurena, Paola Piz-

zamusa in Nicole Persegatija, biografijo o glasbeniku Antoniu Banfiju, ki jo je napisala Luisa Antoni, vsakoletni zbornik študijskih dni Draga in še posebej podvig, to je objava treh novel Alojza Rebule v italijanskem prevodu: dela je izbrala prof. Marija Pirjavec, ki je hotela z vsakim nakazati ključna Rebulova kulturna in verska zanimanja. Nadia Roncelli je še napovedala, da bo Mladika v kratkem izdala publikacijo o gledališki dejavnosti slovenskih izseljencev v Argentini in novo pesniško zbirko Davida Bandlja. Resnici na ljubo je bilo na ti-

skovnem srečanju bolj malo gostov iz Slovenije, slovensko državo je sicer zastopal Rudi Merljak iz Urada za Slovencev v zamejstvu in po svetu, ki je dejal, da obstajajo odnosi med matično domovino in zamejci vsaj na institucionalni ravni in da so dokaj trdni. “Upam, da se bo vez med Uradom za Slovencev v zamejstvu in po svetu tudi v prihodnje razvijala na pravem tiru. Po moji oceni je bilo to sodelovanje doslej razmeroma solidno: želim si, da bo tudi naprej tako ali pa še boljše. Odvisno pa bo od tega, kdo bo Urad v prihodnje vodil: vemo, da ljudje imamo različne prioritete in zanimanja. Verjamem pa, da za podporo zamejski založniški dejavnosti ne bo zmanjkalo razumevanja ...”

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (12) Življenje je zgodba ...

Ko smo poskusili še s četrtem seznamom, je vojaška oblast prošnjno zavrnila s pripombo, da vendar vsi v Italiji internirani niso protikomunisti. Vojaška oblast je po decembru 1. 1942 ustavila izpuščanje velikih skupin in je ustanovila posebno komisijo, ki je pregledovala prošnje. Zato smo začeli s prošnjami reševati majhne skupine in posameznike, in to tudi iz drugih taborišč (Gonars, Renicci). Tako smo rešili hiranja in umiranja v koncentracijskih taboriščih približno 450-500 občanov obširne poljske občine. Morda bo kdo očital: reševali ste le svoje. Toda dejstvo je, da tisti dan med pobranimi in interniranimi iz poljske občine ni bilo nobenega znanega levičarja-komunista, kvečjemu kak prikrit terenc OF. Odpeljani so bili možki, ki so jih našli doma ali v delavnicah ali

na polju. Niso bili prijete ne železničarji, med katerimi je bilo mnogo komunistov, ne delavci večške papirnice, v kateri je bilo zaposlenih precej komunističnih pristav in aktivistov OF. Nekateri delavci iz izmene, ki tisti dan ni bila na delu, so se zatekli v tovarniške prostore, kot da bi bili obveščeni in kot da bi vedeli, da ne bodo odpeljani. Glavne aktiviste OF in vodilne komuniste je verjetno opozorila načelnica VOS Zdenka Kidrič (kar je že enkrat prej storila – to omenja Zbornik 1965), da so se pravočasno umaknili v skrite bunkerje, ki so bili v letih 1941-1942 zgrajeni na več krajih iz ilegalno delo. V enem od teh bunkerjev se je do odhoda na teren maja 1942 skrivalo poveljstvo NOV (Franc Leskošek in drugi – tudi to omenja Zbornik 1965). Naše reševanje iz taborišč omenja

tudi komunistični poljski Zbornik 1965, a le v treh vrsticah:

“V tem obdobju (okt. – nov. 1942, op. pisca) so po Ketejevem (župnik v Polju, op. pisca) posredovanju izpuščali iz internacijskih taborišč več ljudi iz občine Polje; nekateri so se priključili beli gardi, drugi so se pasivizirali, več pa jih je ponovno začelo delati za OF (str. 136).

V sezname za izpuščanje smo torej vključili tudi pristave OF!

Z zadovoljstvom smem reči, da smo s tem prizadevanjem rešili mnoge internirance gotove smrti. Če bi kdo naše reševanje označil kot kolaboracijo, se ne čutim prizadetega. Reševali smo življenja! In takrat smo v praksi izkusili, da ves narod ne more v ilegalo. Vemo pa tudi, česar takrat nismo vedeli, da je bilo naše reševanje internirancev v skladu z določbami haaške in ženevske konvencije za “zaščito ranjenec, vojnih ujetnikov in civilnega prebivalstva v vojnem času”.

/ konec
Martin Kranner

Škofje vabijo k udeležbi na volitvah

Po volitvah možne velike težave pri sestavljanju vladne koalicije

V Sloveniji se predvolilno obdobje končuje in v nedeljo, 4. decembra, se bodo volivci izrekli o tem, kateri premier in kakšna koalicija naj v naslednjih štirih letih vodita in usmerjata državo. Volitve naj bi bile najpomembnejše v dosedanjih zgodovini samostojne in neodvisne Slovenije; zaradi krize, ki je vseobsegajoča, najrazličnejših programov s prvimi ideologije in politike, ki jih ponujajo tradicionalne in nove politične stranke ter gibanja in liste tako imenovane civilne družbe, pa nemara tudi zaradi tega, ker bodo volivci odločali o dveh zasnovah in izhodiščih politike, ki ju razglašata in utemeljujeta v marsičem še zmeraj karizmatični osebi, Milan Kučan in Janez Janša.

Volivci seveda vedo in občutijo, da so mnogi programi, ki so jih politiki ali kandidati za nove poslance v naslednjem mandatu parlamenta in vlade predstavili, nestvarni in jih najbrž nikoli ne bi mogli uresničiti. Razmere v Sloveniji so resne in stanje na mnogih področjih kritično, nekatere postajajo celo dramatične. Gospodarstvo ne napreduje, več kot 250.000 ljudi živi v revščini, širi se bojazen, da država pripravlja prodajo najbolj donosnih podjetij tujcem, zaradi česar bi si veliko število Slovencev moralo zagotoviti svojo prihodnost s preselitvijo, skoraj begom, v tujino. Po nekaterih predlogih za premostitev gospodarske in finančne krize naj bi Banka Slovenije prodala zlate rezerve države - koliko so vredne, ni znano - in začela prodajati državno premoženje, katerega vrednost ocenjujejo na skoraj 10 milijard evrov.

V vzdušju splošnega nezadovoljstva

na, napetosti in protestov, ki se širijo v javnosti in na ulicah, je zelo aktualna in resnična trditev nekdanjega predsednika ustavnega sodišča in ministra za pravosodje v prejšnji Janševi vladi, dr. Lovra Šturma, da imamo v Sloveniji dve pravni državi. Eno, ki naj bi bila za vse, pa ne velja, in drugo, ki velja samo za izbrance. V članku z naslovom Enoten pravni vatel, ki ga je objavil v Mohorjevem koledarju za leto 2012 Celjske Mohorjeve družbe, je zapisal, "da je Slovenija postala družba, v kateri ima čedalje večjo moč kleptokracija. To je, po domače povedano, vladavina pretekanih zmikavtov ali tatov, ki združeni v

Mladina od preteklega ponedeljka vsak dan objavljajo izide javnomnenjskih anket in raziskav o tem, kakšne volilne rezultate lahko pričakujejo stranke, gibanja, liste in kandidati za 90 mest v slovenskem parlamentu. Sodeč po omenjenih anketah in raziskavah javnega mnenja, bi predsedniki vlade v novem mandatu lahko postali Janez Janša, Zoran Janković, dr. Grega Virant ali celo Borut Pahor. Parlamentarno in vladno koalicijo pa bo očitno težko sestaviti, saj bosta mogoča samo dva zmagovalca. Ali bo prevladala levosredinska ali pa desnosredinska opcija prihodnje oblasti. Tudi če bo na volitvah do-

volitvah ter odgovorna in pre-mišljena izbira pravih kandidatov pomembna moralna dolžnost, ki izvira iz naše soodgovornosti za gnotno in duhovno blaginjo vseh prebivalcev Slovenije. Glas vsakega je enako pomemben in enako potreben". V dokumentu je nadalje omenjena kriza v državi, nato pa so slovenski škofje zapisali: "Kot katoličani pa bomo pozorni tudi na to, da bomo izvolili poslance, ki poznajo pomembnost krščanskih vrednot v družbi in so v svojem okolju dokazali, da so vredni našega zaupanja".

V Slovenijo so medtem že prispeli opazovalci Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, ki bodo spremljali nedeljske izredne parlamentarne volitve. Podpora vodi opozicije Janezu Janši je izrekel tudi predsednik finske vlade Jyrki Katainen, ki je dejal: "Zelo cenim Janeza Janšo in je zame najbolj zaupanja vredna oseba, kar jih poznam. Resnično potrebujemo evropske voditelje, ki so odgovorni za svojo državo. Janez Janša je zelo

izkušen evropski voditelj, zato si ne morem zamišljati boljšega predsednika vlade za Slovenijo". Priznanje iz Helsinkov je zelo aktualno in zanimivo tudi zato, ker je tam sedež družbe Patria, finska država pa je njena lastnica. Posel Patrie s Slovenijo se je sprevrgel v afero, ki jo zdaj obravnava okrajno sodišče v Ljubljani. Primer Patria so v Sloveniji na prejšnjih in tudi pred sedanjimi volitvami izkoristili predvsem za gonjo zoper Janeza Janšo.

Marijan Drož



Borut Pahor in Zoran Janković

posamezne interesne skupine samo gledajo, kje bi lahko upeleli zdaj ta, drugič pa drugi del nekdanjega skupnega premoženja in se z njim okoristili, velikokrat pod lažnim plaščem nacionalnega interesa. To seveda ni tržni kapitalizem, to je bil plenilski načrt tranzicijske levice in pomeni karikaturu tržnega gospodarstva". Sicer pa zdaj v Sloveniji, po kampanji, ki je javnost psihološko in tudi čustveno utrudila, štejejo čas in ure do volitev naslednje nedelje. Na spletni strani tednika

bila največ glasov Slovenska demokratska stranka Janeza Janše, se bo lahko zgodilo, da jo bodo politični nasprotniki poskušali osamiti tako, da bi vladno koalicijo sestavili s pristankom manjših strank na levosredinsko opcijo. Le-to poosebljata ljubljanski župan Zoran Janković in Borut Pahor, sicer premier sedanje vlade v ostavki. Zanimanje javnosti, zlasti katoliškega dela, je nekaj dni pred volitvami vzbudilo pismo slovenskih škofov. V njem poudarjajo, "da sta udeležba na

Kako bodo parlamentarni palčki vplivali na sestavo vlade?

Manjše stranke za preboj v DZ

Do prelomnega trenutka, predčasni volitve, nas loči le še nekaj dni. Stanje v Sloveniji je, tako kažejo bolj ali manj vse ankete, ki so bile objavljene vse do konca prejšnjega tedna, nagnjeno v korist desnosredinske oziroma pomladanske politične opcije. Izhajajoč iz teh anket naj bi na nedeljskih volitvah prvo mesto pripadlo Janševi SDS, drugo mesto naj bi zasedla Jankovičeva Pozitivna Slovenija, na tretje mesto pa naj bi se zavihтела novoustanovljena Virantova lista. Spremembe so v zadnjem tednu volilne kampanje seveda še vedno možne, do njih pa najbrž lahko pride samo v primeru kake nove afere v dneh pred volitvami. Glede na vse povedano, bodo za sestavo nove vlade zelo pomembno vlogo igrale ostale stranke, ki bodo prestopile parlamentarni prag. Različne ankete so sicer namerile manjšim strankam različno podporo, usodo naslednjega mandata pa bodo skupaj z vnaprej razglašeno veliko trojico najverjetneje krojile naslednje stranke.

SD – predsednik Borut Pahor: Največja koalicijska stranka iztekaajočega se skrajšanega mandata bo tudi nedvomno največja poraženka na bližajočih se volitvah. Zaradi krize v levem spektru slovenske politike je stranka, ki je še pred tremi leti pobrala skoraj 30% glasov, danes, le nekaj dni pred volitvami, ocenjena na okoli 10% glasov. K tako nizki priljubljenosti prispe-

vata v glavnem dva dejavnika: zelo slab obračun triletnega mandata na čelu vlade in vstop Zorana Jankoviča v državno politično areno. Drži, da je Borut Pahor vajeti vlade v svoje roke vzel v najslabšem trenutku, ko je gospodarska kriza začela pretresati ves svet. Res pa je tudi, da se je izkazal za nasprotje tega, kar bi državljeni pričakovali od predsednika vlade v kriznih časih. Njegova neodločnost in pomanjkanje karizme sta veliko pripomogla k stagnaciji delovanja vlade. V njegov zagovor velja omeniti dejstvo, da je bil tudi edini predsednik vladnih strank, ki je predčasni mandat končal brez afer na svoj račun. V morebitno koalicijo bi verjetno stopil z Zoranom Jankovičem, čeprav je med njima danes slaba kri. Veliko manj verjetna je njegova povezava z Janezom Janšo. Zaradi povprečnih medijskih nastopov Gregorja Viranta bi Pahor lahko na koncu celo zasedel tretje mesto, za Janšev SDS in Jankovičev Pozitivno Slovenijo.

SLS – predsednik Radovan Žerjav: SLS je stranka, ki ne dosega visokih volilnih rezultatov vse od časa, ko jo je vodil Marjan Podobnik (sredi devetdesetih let). Je pa tudi stranka, ki se vsakič brez težav prebije čez parlamentarni prag. Zdašnji predsednik Radovan Žerjav je po daljšem času v stranko vnesel občutek umirjenosti: njegov predhodnik Bojan Šrot je namreč celotno predvolilno kampanjo leta 2008 "porabil" za branjenje brata Boška Šrota, ki je takrat veljal za

najhujšega slovenskega tajkuna, in ne za promoviranje stranke. SLS velja danes za idealnega partnerja Janševi SDS. Njena volilna moč je močna lokalna strukturiranost. Gre za stranko, ki se ponaša s številnimi župani, tudi v največjih mestnih občinah (Maribor, Celje).

Desus – predsednik Karl Erjavc: generacijske stranke v Evropi niso kdo ve kako pogost pojav. Upokojenci pa so v Sloveniji postali že prava stalnica parlamentarne demokracije. Karl Erjavc je s svojimi prijemi stranki vdahnil izrazito populistično noto. Stranka je danes prepoznavna zaradi njegovega obraza in njegovih posegov v javnosti. Apriorno nasprotovanje pokojninski reformi, ki je bilo vse prej kot državniška drža, mu je prineslo široko podporo med volivci. In to je skušal Erjavc izkoristiti tudi v predvolilni kampanji. Nagovarjal je starejše džavljane: večkrat je ob spremljavi televizijskih kamer obiskoval domove za ostarele, da bi tako še utrdil generacijsko naravnost svoje stranke (čeprav je sam star šele 51 let). Z vici in, na prvi pogled, naivno držo pa skuša odščipniti glasove tudi pri drugih kategorijah volivcev.

SNS – predsednik Zmago Jelinčič: Tudi v tem primeru govorimo o stranki, ki svojo kariero v Državnem zboru dolguje retoričnim in populističnim sposobnostim svojega predsednika. SNS je verjetno tista stranka, ki jo najbolj enačimo z eno samo osebo, Zmagom Jelinčičem. Čeprav je

Kratke

Odkritje plošče in posvet o aleksandrinhah v Novi Gorici

"Ko se zazrem v nebo, je nebo povsod enako, tudi valovi so enaki, tako tukaj v Trstu kot v aleksandrijskem pristanišču, le občutki v meni so drugačni in me begajo..."

Društvo za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrinh vabi v petek, 2. decembra 2011, ob 16.30 na ploščad pred Goriško knjižnico Franceta Bevka v Novi Gorici. Od tu se bodo sprehodili v Borov gozdiček, kjer bo Rotary klub ob spomeniku, posvečenem aleksandrinhkam, odkril spominsko ploščo "V spomin aleksandrinhkam".

V veliki dvorani Mestne občine Nova Gorica bo ob 17. uri sledil posvet o aleksandrinhah. O njih bodo spregovorili nekoliko drugače, saj bo le moška beseda govorila o tem ženskem specifičnem migracijskem fenomenu: zgodovinar dr. Branko Marušič, novinar Ervin Hladnik Milharčič, novinar Jurij Paljk in Gilberto Civardi, sin aleksandrinhke. Pogovor bo vodil direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič. Ob koncu posveta bo priložnost za pogovor.

Evropska noč gledališč tudi v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica se je letos prvič udeležilo mednarodnega projekta Evropska noč gledališč, ki je vsako leto na tretjo soboto v mesecu novembru, v letošnjem letu je to bila sobota, 19. novembra. V SNG Nova Gorica so pripravili program, ki je vseboval predstavo Cifra, mož, po predstavi pa sta igralki izmed občinstva izžrebali enega nagradjenca, ki je prejel dve darilni vstopnici, nato pa je sledil nočni ogled gledališča.

European Theatre Night oz. Evropska noč gledališč je projekt, ki je nastal leta 2008 in se vsako leto širi po evropskih državah ter stremi k svetovnemu nivoju. Pobudnik tega projekta je Otroško gledališče Dubrava iz Zagreba (Dječje kazalište Dubrava). V letu 2008 se je projekt začel razvijati na idejni osnovi, v letu 2009 pa so se mu že pridružila gledališča iz Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore in nato tudi Slovaške. V letu 2010 se je projekt širil in začeli so se dogovori s Srbijo, Češko in Francijo, kjer je bila ideja vseevropske noči gledališča pred leti pravzaprav rojena. V letu 2011 pa so se k projektu pridružili koordinatorji iz Slovenije (Gledališče Glej) in Avstrije.

Gre za večer, ko naj bi vsa gledališča, kulturni domovi, društva, zavodi in javne ustanove odprli vrata in pokazala občinstvu, kaj ustvarjajo oz. so ustvarili v preteklih sezonah.

Dolgoročni cilj projekta Evropska noč gledališč je v naslednjih letih doseči raven, ko bi si države na določen dan v letu tudi mednarodno izmenjale predstave in svoji publiki ponudile možnost ogleda ne le domače produkcije, ampak tudi projekte mednarodnih partnerjev. Evropska noč gledališč bi lahko dosegla raven evropske kakovosti, evropske prepletenosti in udeležbe. Projekt odpira vrata sodelovanjem na ravni gledališč in gledališkega ustvarjanja.

V SNG NG predstava Gledališča slepih in slabovidnih Nasmeh

Edino gledališče slepih in slabovidnih v Sloveniji Nasmeh, ustanovljeno l. 1996, je bilo v torek, 29. novembra 2011, gost v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Igralci Gledališča slepih in slabovidnih Nasmeh so zbrali pogum in uprizorili dramo Slepici Mauricea Maeterlincka. Drama simbolno prikazuje dogajanje v sodobni družbi, slepoto in ujetost sodobnega človeka v svetu kapitala in potrošništva. Uprizoritev pa tudi kletko slepih v svetu videčih. Gledališče slepih in slabovidnih Nasmeh dviga zastor edinemu tovrstnemu gledališču na Slovenskem. Predstava Slepici je svojevrsten fenomen v svetovnem gledališkem prostoru, saj v njej igrajo samo slepi igralci. Predstava je natančen pokazatelj izgljubljenosti sodobnega človeka v svetu in hkrati odnosa tega človeka do hendikepiranih. Velicina Maeterlincovega dela je prav v njegovi širini in brezčasnosti. Delo je režiral Mateja Mlačnik, mentorica pa je bila Alenka Bole Vrabec. V predstavi igrajo Ladka Hunjet, Zlatko Cigič, Miha Jakopin, Frenk Mlačnik, Ivan Mlačnik, Metka Pavšič, Irena Temlin in Darjo Vogrič.

Večer je organiziralo Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica.

Literarni četrtak z Majo Vidmar na Mostovni

V četrtak, 8. decembra, ob 20. uri, bo na Mostovni v Solkanu literarni večer s pesnico Majo Vidmar. Vidmarjeva se je rodila v Novi Gorici, po študiju slovenščine in primerjalne književnosti pa že več let živi v Ljubljani, kjer deluje kot svobodna umetnica. Ob Svetlani Makarovič spada med najvidnejše pesnice svoje generacije. Izdala je že šest knjig: Razdalje telesa (1984), Način vezave (1988), Ihta smeri (1989, izbor), Ob vznožju (1998), Prisotnost (2005) in pesniško zbirko Sobe (2008). Leta 1999 je za zbirko izbranih pesmi dobila literarno nagrado Hubert-Burda-Stiftung, za zbirko Prisotnost pa je prejela Jenkovo nagrado, nagrado Prešernovega sklada in dunajsko štipendijo v okviru Grosser preis für osteuropäische Literatur. V tujini je izšlo pet knjig njene poezije. Za poezijo Maje Vidmar je značilna senzibilnost, erotična motivika in eksistencialna tematika. Mnogi pravijo, da gre v njenih pesmih za žensko pisavo oziroma žensko poezijo, ali kakor pravi Dane Zajc v spremni besedi k njeni zbirki: "Pesmi Maje Vidmar Ob vznožju so take, da jih je lahko napisala samo pesnica. Noben pesnik namreč ne obvlada takih zvokov, kot so zapisani v teh pesmih". S pesnico se bo pogovarjala Anja Mugerli.

Primorci beremo 2011 v Novi Gorici

V petek, 2. decembra 2011, ob 18. uri, bo v Goriški knjižnici Franceta Bevka končna prireditev akcije Primorci beremo 2011. Gostja večera, ki ga je podprla Založba Modrijan, bo prevajalka, pisateljica in publicistka Erica Johnson Debeljak. Z njo se bo pogovarjal David Bandelj. Pogovoru bo sledila podelitev priznanj in knjižnih nagrad Primorci beremo 2011. Ta projekt sofinancira: Javna agencija za knjigo RS, podprli pa so ga tudi: ARSEM d. o. o., BUČA d. o. o., Celjska Mohorjeva družba, LITTERA PICTA d. o. o., založba, LUD LITERATURA, MIŠ založba, Mladika - Trst, MODRIJAN, Mohorjeva d. o. o., Študentska založba, Študentska založba Litera, Tržiški muzej, Založba GOGA, Založba Sanje, Založba /*cf., ZTT-EST Trst

Andrej Černic

Advent, mesec pričakovanja

Čas osvetljevanja temin srca

Kljub precejšnji temačnosti je december bil in je še vedno poseben mesec. Mesec pričakovanja. Adventa. Čisto na začetku je to pričakovanje povezano z dobrim možem, svetim Miklavžem. Poleg pisanja pisma so bili v mojih otroških letih dnevi pred tem praznovanjem povezani tudi s sodelovanjem pri dramskih uprizoritvah, ki so bile vedno polne zabavnih dogodivščin in nenadnih preobratov. S svojo neusahljivo razigranostjo smo spravljali ob pamet naše prizadevne mentorje, ki so podlegali prepričevanju župnika in so poskušali iz vaše mularije izvabiti kolikor toliko igralskega in pevskega talenta. Talenta smo navadno kazali veliko, a običajno ne pri znanju besedila, ampak z vsakovrstnimi improvizacijami ob najbolj nemogočih trenutkih – z vidika mentorjev, seveda. Mi smo se sami sebi zdeli neskončno zabavni. Uprizoritve je vedno uspela – ne glede na naše izvajanje je bil zvezda večera Miklavž s prijaznimi angelci in "hudobnimi" parkeljnicami... V resnici je pečat samemu prazniku dalo dogajanje "prej": obiskovanje vaj, iskanje ustreznih kostumov, priprava odra, kulis, pa še tisoč drugih drobnarij, ki so nujne za izvedbo takega dogajanja. Spominim se občutka, ko smo iz rok "Miklavža" igralci prejeli darilo in sem se počutila kot sozarotnik pri ustvarjanju nečesa dobrega in lepega. Mi smo namreč vedeli "skrivnost": gledali smo tega Miklavža, kako se oblači, kako si namešča brado in kapo in poskuša hoditi z veliko palico, ne da bi se po nesreči kdo spotaknil obnjo, predvsem pa živčno ponavlja tekst... s tem ni bilo čisto nič okrnjeno družinsko pričakovanje. Doma so sestro in mene starši kar nekaj tednov prej začeli opominjati, "da se angelci že sprehajajo naokoli in opazujejo, ali kaj ubogava in spravljava in se sploh lepo obnašava. In bodo vse povedali svetemu Miklavžu. "Ko sta zagrata na to struno, ni bil noben problem ubogati na prvo besedo... Za darila se je vredno potruditi! Pred dobrim mesecem sta me starejša otroka med jutranjim hi-

tenjem (otroci se zelo zgodaj naučijo spraševati zamotane stvari ob najbolj neugodnih trenutkih!) začela spraševati, ali bo kmalu prišel Miklavž. Pritrdilni odgovor je takoj sprožil vneto načrtovanje, kaj vse mu bosta "naročila" zanju in za mali dve. Vedno se naježim ob tem izrazu, kadar ga kdorkoli uporablja v zvezi z Miklavžem. Seveda je bilo premalo časa za kakšne poglobljene debate, pri katerih že pri sedmih letih zavijata z očmi, ampak sta hitro zaznala, da mi nekaj ni prav. Spretno sta ubrala druge strune, češ da bosta seveda lepo prošila in še napisala prav lepo pismo. "Ampak bo treba napisati tudi, koliko dobrega sta naredila", nisem tako hitro odnehala. Debata je bila končana. Do prve situacije, ko sva tudi midva uporabila preverjeno vzgojno metodo z "angelci". In ugotovila, da še vedno presenetljivo hitro učinkuje. Če ne drugega, je odlično za pridobitev časa pri raznih konfliktnih, ker začnejo vsi hkrati gledati v mansardna okna, če bo-

položil tri zlata jabolka in jim s tem omogočil poroko... In kot velja za mnogo stvari, ne bi bilo slabo, če bi takega "duha Miklavža" ohranili večino dni v letu, če ne rečem, da vse! Potrebe so namreč velike in bodo vedno večje. Z odraščanjem sem postala ena izmed "mentorjev", ki pomagajo pripravljati različna župnijska dogajanja. Eno takih je tudi priprava božičnice, kar pri nas pomeni, da pol ure pred polnočnico na različne načine - s pesmijo, govorno besedo, tudi kakšnim igranim prizorom, naredimo prehod iz adventa v božično praznovanje. Meni osebno to pomeni poglobljanje v pomen Božiča in kako to vsem znano dogajanje prenesti ljudem, ki bodo v cerkev prišli praznovati, pa četudi samo zaradi "navade". Priprava namreč naredi praznik lep. Zunanje okolje nam pri tem prav nič ne pomaga: imamo namreč "veseli" december, trgovine so okrašene že sredi novembra (najkasneje!), police se šibijo od ponudb vseh vrst za darila. Advent naj bi bil čas umika vase, čas ozaveščanja lastne minljivosti in čas pripravljanja srca za novo rojstvo Boga v nas. Praznovanju in rajanju je namenjen čas po Božiču. Vsaj nekaj je bilo tako. Razmere v družbi so bile take, da druge možnosti nisi imel. Mama mi je pripovedovala, kako niso smeli okrasiti pisarne s snežinkami ali kakšnimi drugimi okraski do 26. decembra. Tudi sama se še spominjam, kako so mi starši pisali opravičilo za šolo, ker smo praznovali Božič. In kako sem se razveselila, ko mi je učiteljica rekla: "Kdor bo šel danes k polnočnici, lahko jutri ostane doma. Ni potrebno prinesiti opravičila". Zato sem vesela, da so ti časi minili. A sedanjim časom je še iz adventa uspelo narediti trgovski hit. Kot da je to prazno-



Foto A. Trček

vanje omejeno na tiste, ki imajo dovolj sredstev, da si to lahko privoščijo. Da lahko štiri tedne adventa skrbiš samo za to, ali boš imel dovolj okraskov, daril, lučk... Rada imam razsvetljene ulice in mesta - to bi pogrešala. A obenem vem, da mora advent ostati čas, ki je namenjen predvsem čiščenju, zračanju, osvetljevanju temin srca. Ne morem vplivati na trgovce. Lahko pa vplivam nase, na najine otroke, ker jim želim ohraniti vzdušje adventa, ki je seveda težje in bolj trpko, a prinaša veliko lepše sadove. Da iz "štale" v mojem srcu nastaja "hlev", kjer se bo lahko rodilo Najsvetejše.

Alenka Hvalica

GORICA Bliža se sv. Miklavž ...

Gledališka skupina "O'Klapa" pripravlja igrico

Končno se je od nas poslovil otožni november in stopili smo v čarobni december, ki ves drhti od pričakovanja na najljubši praznik v letu, Božič. V tem mesecu obišče vse pridne otroke dobri sivobradi svetnik Miklavž. Kljub krizi se bo gotovo tudi letos ustavil v našem mestu. Najstniki, člani gledališke skupine "O'Klapa", ki se je v letošnji pomladi pod mentorstvom zagnane in temperamentne Katerine Ferletič prvič prikazala na ljubiteljskem gledališkem obzorju in se lepo uveljavila z lutkovno igrjo v verzih Miroslava Košute Štirje fantje muzikantje v režiji Franka Žerjalu, se v razigrani navdušenosti pripravljajo na nov gledališki podvig. Tudi tokrat jim stoji krepko ob strani mentorica Katerina, tudi v vlogi korepetitorke, režijsko paličico pa spet potrpelivo in skrbno suče Franko Žerjal, ki si je za mlade lutkarje omislil predstavo po vzoru senčnega gledališča. Tokratne lutke so iz lepenke, kakor tudi scenske podobe. Gledalci bodo dogajanje spremljali skozi "tančico", za katero bodo osvetljene lutke in mladi igralci, saj se bodo tudi oni pojavljali za njo. Zami-

sel takega uprizoritvenega pristopa gre pripisati režiserju Žerjalu, igrico z naslovom Trije dobri možje in Ljubezen v režiji Katerine Ferletič. Predstavo, ki nastaja v sodelovanju s Skupnostjo družin Sonč-

s premičnimi usti so izdelali igralci ob režiserjevi pomoči. Naj ob tem novem odrskem nastopu spomnimo, da je Gledališka skupina "O'Klapa" svojo prvo predstavo Štirje fantje muzikantje do sedaj ponovila dvanaestkrat in še zmeraj prejema povabila za nastope po raznih društvih, tudi na Tržaškem. Februarja jo bodo morda uprizorili v društvu Kremenjak v Jamljah. Preteklega oktobra so jo v Trstu posneli v studiu slovenskega televizijskega programa deželnega sedeža Rai. Kdaj bodo predstavo oddajali, pa ni še znano.



Trije dobri možje in Ljubezen

nica, Slovenskim pastoralnim središčem v Gorici in Kulturnim centrom Lojze Bratuž, bodo prvič odigrali v nedeljo, 4. decembra, ob 11. uri v Domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici, kjer bo miklavževanje. V njej nastopajo Manuel Persoglia, Tadej Pahor, Simon Čavdek, Mitja Pahor, Ivana Fajt, Chiara Bergnach, Katja Terčič, Marta Fajt, Mojca Pintar in Sanja Vogrič. Igrico pestri kar nekaj petja; za to in za glasbeno spremljavo je poskrbela Michela De Castro, za tehniko pa Niko Klanjšček. Kartonaste lutke

Mladi igralci so tudi pevci v otroško-mladinskem zboru naše slovenske duhovnije v Gorici; na nastop pred letošnjo polnočnico v cerkvi sv. Ivana jih pripravila Michela De Castro. Peli pa bodo tudi v nedeljo, 8. januarja 2012, popoldne, ko bo v kapucinski cerkvi v Gorici Frančiškansko srečanje ob jaslicah. 'Svetoivanški' birmanci bodo dneve od 28. do 30. decembra preživeli na Mirenskem Gradu. Po tem srečanju bodo s svojim obiskom osrečili ostarele.

IK

Župnija Štandrež

Praznovanje sv. Andreja in podelitev priznanja Klas 2011

Prva adventna nedelja je bila v Štandrežu zelo slovenska, saj je sovpadala s praznovanjem zavetnika sv. Andreja. Ob somaševanju domačega župnika je slovesno mašo vodil Marko Rijavec iz Vipave, ki je tudi blagoslovil adventne vence; te so izdelali otroci in starši dan prej na posebni adventni delavnici. Bogoslužje je obogatil mešani zbor pod vodstvom Tiziane Zavadlav ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava.

Po sveti maši in po razdelitvi adventnih hlebkov je bila na trgu podelitev priznanja Klas 2011, ki ga že več let pripravljajo rajonski svet; vsako leto nagradi zaslužnega domačina. Letos je priznanje prejel Viljem Zavadlav, ki se je rodil v Štandrežu 15. aprila 1924 v kmečki družini, kot so takrat bile skoraj vse v Štandrežu. Januarja 1943 so ga orožniki odpeljali na goriško železniško postajo in nato v kraj Fos-

ta. Doma je ostala sama mati s tremi nedoraslimi otroki. Čeprav ni imel veliko prostega časa, je sodeloval pri pevskem zboru, ki ga je vodil Franc Lupin in pri dramski družini. Kot najstarejši sin je prevzel kmetijo in začel obnavljati domačijo. Kot kmet se je izpopolnjeval v kmetijskih vedah pri Francu Lupinu, ki je veliko znal in imel veliko izkušenj, predvsem na področju vrtnarstva. Bil je med pobudniki ustanovitve Kmečkega društva na občnem zboru 8. februarja 1951.

izlete in tečaje. Leta 1962 je za predsednika bil izvoljen Viljem Zavadlav. Istega leta se je začelo postavljati vprašanje razlaščenja štandreške zemlje in društvo je postalo glavni pobudnik vseh oblik protesta in pritiska, da bi ohranili štandreško zemljo. Priredilo je več protestnih manifestacij. Ko je postal pritisk na Štandrež čedalje hujši in ko so se začela obsežna razlaščenja zemlje, so prizadeti štandreški kmetje ob pomoči krajevnih organizacij sklenili, da ustanovijo združenje, ki bo skrbelo za zaščito njihovih interesov in za ohranitev etnične in kulturne značilnosti Štandreža. Za predsednika društva je bil iz-



Ettore Romoli, Viljem Zavadlav in Marjan Breščak (foto DP)

voljen Viljem Zavadlav. Združenje je kljub vsemu doseglo, da je štandreška skupnost postala aktivnejša v prizadevanju za ohranitev svojih značilnosti in da je zabeležila tudi nekaj stvarnih uspehov.

Viljem Zavadlav je za svoje aktivnosti in prizadevanja prejel več priznanj. Italijanski predsednik Sandro Pertini mu je podelil Železni križ za od-

porniško gibanje. Združenje je neposrednih obdelovalcev zemlje zlato medaljo in plaketo za dobro organizacijo, Trgovska zbornica pa priznanje za 40 let del na kmetijskem področju. Predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak je prebral zasluge Viljema Zavadlava, Klas pa mu je izročil goriški župan Ettore Romoli. Na trgu so bile tudi stojnice, na katerih so bili na voljo knjige Goriške Mohorjeve družbe, adventni venčki in razne slaščice. Praznovanje vaškega zavetnika se bo nadaljevalo še ta teden z različnimi prireditvami.

DP

NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 29. novembra, ob 14. uri.

Vse manj je prostora za sočloveka Ko bi bil svet bolj prijazen

Ustroj naše družbe in njene ekonomske smernice določenih stvari ne dopuščajo več. Predvsem tega, da bi bil svet bolj prijazen, bolj človeški. Prijaznosti in človečnosti si pravzaprav vsi želimo in sprašujem se, ali pomanjkanje teh osnovnih človeških lastnosti ne pripomore k vsesplošni rasti nasilja, nepoštenosti in kriminala. Posameznik je namreč tak, kakršno je okolje. In nekatera čustva in obnašanja, ki bi morala biti temelj medčloveških odnosov, doživljajo danes prej zasmeh kot odobravanje. Vsakič, ko se peljem po avtocesti iz Sežane proti Ljubljani, me boli srce. Ni ga namreč dneva, ko bi ob nekdanji cestninski postaji ne videvala tujih voznikov, ki so jih uslužbenci Darsa ustavili, ker so na prometnico zapeljali brez vinjete. Vem in verjamem, da je med njimi vsaj nekaj takih, ki so hoteli biti bolj prebrisanji od nas poštenih državljanov in se izogniti plačilu cestnine. A prepričana sem, da je to le manjšina, večina izmed njih se je le znašla na začetku avtoceste, ne da bi vedela, kako in kaj. O tem sem prepričana, kajti marsikdo izmed njih o pupano pritiska na gumb ob cestninski postaji in čaka, da bo iz av-

tomata prišel cestninski listek. Cestninskih listkov pa ni več in na avtocesto moraš po vseh predpisih zapeljati že z nalepljeno vinjeto.

Marsikdaj osebja Darsa ni ob cestninski postaji in tedaj vsakič, ko z možem zagledava zmedenega turista, največkrat gre za Italijane, vsi pa vemo, kako so Italijani v tujini nerodni in neboljani, skušava vzpostaviti stik z njim, ga presmeriti na prvo postajališče in mu razložiti, da mora takoj kupiti vinjeto. Kaj si hočem, taka sem, da se mi ljudje še vedno smilijo. Ko jih vidim tam, nemočne pred uslužbenci Darsa, nekako vem za njihova čustva. Srečni so bili, da so se odpravili na dopust v novo deželo, po vsej verjetnosti so se že čudili lepotam naše Slovenije, predvsem pa so si želeli in pričakovali prijaznosti in vljudnosti. Vem in čutim njihovo razočaranje, obup, ker bodo morali plačati visoko globo in se morda zaradi tega odreči nekaj dnevom dopusta ali večerji. Vem, kako jim je pri srcu, in smilijo se mi, ne morem si kaj.

S tem, da nekatere kaznujemo, se strinjam. Predvsem tiste, ki ne dajejo prednosti pešcem, vse tiste, ki



voztijo prehitro ali pod vplivom alkohola. Veliko je takih, ki za volanom nimajo nikakršnega spoštovanja do sočloveka, niti do otrok, še najmanj do živali in narave. Take ljudi bi tudi jaz kaznovala. Obstajajo pa tisti, ki prekršek naredijo nehote, v dobri veri, in spominjam se, kako je bilo pod nekdanjo Jugoslavijo takim namenjeno samo pisno opozorilo in ne kazen. Tako opozorilo sem dobila tudi sama, ko sem parkirala ob dovozu na gozdno cesto. Prišel sem, da sem listek na vetrobrano pазljivo prebrala, razumela, bila hvaležna policistu oziroma miličniku, kajti to je bilo v času Jugoslavije in nikoli, nikoli več v svojem življenju nisem avtomobila parkirala tako, da bi oviral dostop na poljsko ali gozdno stezo. Ljudje namreč ne pozabimo na prijaznost, vsaj mi poštene ljudje ne. Neprijaznost pa je vsem zoprna in vedno boli. Pošten človek zagotovo zaradi neprijaznosti ne bo postal zločinec, marsikdo izmed turistov pa se bo vendarle nerad vrnil v Slovenijo in bo domov odnesel grenak spomin. In to ni

nikomur v korist.

V današnji družbi ima denar k-ravno prednost pred človekom, pred čustvi, pred sanjami. In država, vsaka država, denar še kako potrebuje. In občutek imam, da moramo biti vsak dan bolj pazljivi, bolj previdni, kajti prijaznosti in pozornosti do človeka nihče več ne premore, pomemben je le zaslužek, dobiček, pa čeprav na račun nasmeha, pa čeprav na račun človeške bolečine.

Že dolgo let zahajam na vaško pošto in z uslužbenko imam dober odnos, za praznike se vedno z malenkostjo spomnim nanjo in na poštarja, ki v dežju in mrazu prihaja do našega nabiralnika. Zadnjič, ko sem brala bančni mesečni izpisek, pa sem ostala globoko razočarana. Ker doma nikoli nimam gotovine in sem morala nujno plačati položnico za nakup kurilnega olja, sem pač na poštnem uradu uporabila bančno kartico. Saj ne bo odvečnih stroškov, sem vprašala in občutek sem imela, da sem slišala odgovor "ne". Morda pa je bil samo občutek, morda odgovora ni bilo. Vsekakor sem iz bančnega izpiska ugotovila, da sem plačala 20 evrov (pomislite, 20 evrov!) stroškov za dvig gotovine na pošti. V obupu sem telefonirala na svojo banko in povedali so mi, da na Pošti Slovenija pač namesto plačila s kartico opravijo dvig s Poss terminala, kar je za stranko zelo draga zade-

va, pošta pa seveda pri tem prihrani stroške plačila s kartico.

Bila sem razočarana zaradi dvasetih evrov, kajti denarja ne pobiram na cesti ..., predvsem pa zaradi medčloveških odnosov. Saj bi uslužbenka lahko povedala, da je tako, saj sem vedno prijazna z njo, saj ... Toliko je teh saj in če, toliko je vprašanih in razočaranja. Dejstvo pa je, da je prijaznosti med ljudmi vedno manj. Cilj je denar in samo denar. In zaradi njega se rušijo čustva, izginjajo nasmehi, umirajo sanje. In svet postaja vsak dan slabši, pa ne samo slabši, ampak tudi denarno bolj ubog. Da, vsaj mi navadni smrtniki smo vsak dan bolj revni, kajti tistim, ki imajo, ni nikoli dovolj. Še bi imeli, še bi grabili na račun vseh soljudi, vsak dan več. In zaradi tega se tresejo temelji držav, naš vsakdan pa lebdi v negotovosti. V tej negotovosti je vse manj prostora za nasmeha, za sočloveka ... in za sanje.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

90

Če kaj zadnje čase zelo pogrešam, so to gotovo knjižne predstavitve, ki jih velike knjižne založbe prirejajo v Ljubljani, saj se jih lahko izjemno porredko udeležujem. Nanje ne morem pogosto zaradi vsesplošnega varčevanja pri našem tedniku in zaradi pomanjkanja časa, v uredništvu nas je premalo, da bi si lahko privoščili luksuz pogostih odsotnosti v redakciji. Seveda je to slabo, zame gotovo, saj je Ljubljana naša prestolnica, tudi kulturna, in ni je večje založbe, ki se tega ne bi zavedala. Slabo pa je tudi zato, ker to še enkrat kaže, kako smo se v obdobju navideznega približevanja, o čemer nam pričajo socialna omrežja na svetovnem spletu, vsi le še bolj odmaknili vsak v svoj krog. Namesto da bi bili še bolj povezani, se oddaljujemo. Vsakdo, ki opravlja časnikarski poklic, ve, kaj pomenijo živi, neposredni stiki z ljudmi, s kulturniki, pisatelji, s politiki, z ljudmi torej, ki so v prvih vrstah naše kulture, družbenega življenja. Doba interneta nas je sicer res zblžala na svetovnem spletu in smo navidezno dosegljivi povsod, a prav časnikarji se pri svojem delu še kako zavedamo pomenbnosti srečanj v živo, tkanja osebnih stikov, poznanstev in, zakaj ne, tudi prijateljstev. Gajo, imenitni jazz bobnar, glasbenik in tudi kulturnik, je v svojem istoimenskem jazz klubu, ki ga žal v Ljubljani ni več in ga vsi pogrešamo, prirejal knjižne predstavitve. Spoznala sva se pred leti in postala iskrena prijatelja; bil sem med podpisniki peticije kulturnikov, pesnikov in pisateljev, slikarjev in vseh, ki nam je pri srcu slovenski jezik in kultura, lepo in dobro, peticije, ki je sicer imela odmev v javnosti, a učinka ni imela nobenega, saj danes jazz kluba Gajo ni več. Podpisali smo namreč, da naj vrh slovenske vlade doseže, da Gaja in njegovega jazz kluba ne bi nasilno izselili iz prostorov, katerih lastnik je postal tržni uspešnež, kateremu pomeni denar več kot kultura. In tako so Gaja in vse nas, ki smo se v njem srečevali, od svetovno znanih jazzistov, ki so v klubu ob slovenskih kolegh igrali, do nas, zaljubljenecv v slovensko knjigo, preprosto vrgli na cesto. Gajo sicer še vztraja na vrtu Društva slovenskih pisateljev, katerega član sem tudi sam, a tam lahko prireja glasbene in literarne dogodke samo poleti, in še to samo ob lepem vremenu. Tako pač je, boste rekli, po načelu: "Primum vivere, deinde philosophari!" Najprej je treba živeti in šele nato filozofirati". Pa ni res tako enostavno in gotovo ne tako preprosto. Če novodobni pridobitneži skrbijo samo za svoj račun v banki, bi pa morala slovenska politika skrbeti za kulturo, slovenski jezik. Pa ne bi tokrat o tem, ker se ob teh vprašanih stalno sprašujem, kaj sploh počnem tukaj, ko pa čakamo na posodobitev slovarja slovenskega knjižnega jezika že desetletja in nič ne kaže, da bi ga kaj kmalu dobili, o čemer so pisali imenitni slovenski književniki, med njimi tudi zelo natančno in zgovorno pred kratkim prijatelj Aleš Berger, o katerem lahko na kratko povem samo to, da sem vesel, da sem ga spoznal, da sva postala prijatelja in da poznam zelo malo takih ljudi, saj je po eni strani Aleš kot urednik uredil več kot 700 knjig, vse so izšle v slovenskem jeziku!, prevedel ničkoliko imenitnih del svetovnih književnikov, kot je tudi odlični pisatelj, če tokrat njegovo delo v gledališču pustim ob strani. Tudi Aleša sem spoznal na eni od knjižnih predstavitev. Pa saj sami veste, kako to gre! Bog mi je na Vipavskem v zibelko položil, ker sem rojen med brbljavimi Vipavci, dvema Vipavcema, prosto po Župančiču, lastnost, da rad spoznavam nove ljudi, da se v družbi najdem, da se, kot mi je slikovito

rekla pred časom prijateljica, "znam gibati na parketu". Mislila je na dejstvo, da rad in z lahkoto navežem stike z ljudmi, ker je zraven dodala še dobrodušen občutek, da nečesa pa ne znam, namreč tega, da bi koga prosil za kako osebno uslugo. A to je druga zgodba, o kateri ne bi, najbrž pa izvira iz časov otroštva, ki sem jih preživel v socialnih in drugih krivicah. To te zaznamuje za vse življenje. Mene je gotovo, saj nepotizma tudi danes ne prenašam, kaj prenašam, sovražim ga iz dna duše in srca! In prav zato še kako pogrešam knjižne predstavitve v Ljubljani!

Pred časom sem po letu dni le šel na predstavitev knjige o Kocbeku, o čemer sem v Novem glasu z veseljem pisal, kot z veseljem, po načelu, ki se ga držim, da je treba lepo in dobro v življenju deliti, pišem o vseh knjigah. Predstavljali so jo urednica

Nela Melečkar, poznam jo še iz časov Nove revije, dr. Mihael Glavan, spoznal sem ga preko Aleša Bergerja in njegovih skupnih imenitnih knjig, ter akademik dr. Boris Paternu, ki sem ga spoznal osebno tudi na knjižnih predstavitvah, nanj pa sem navezan predvsem zaradi njegove imenitne študije o literarnem delu meni ljubega Pavleta Zidarja, na katerega tudi danes ostajam še kako navezan, saj si drugače ne morem razložiti, da sem minuli teden v edini novogoriški knjigarni, kjer so napradaj tudi knjige iz druge in tretje roke, izbrskal na plan njegovi deli Medeni teden in Hra-

stov med ter doma še isti večer ugotovil, da sem pred leti že obe kupil. Štiri evre sem odštel za obe Zidarjevi knjigi, ju položil na nočno omario in začel z Medenim tednom ter takoj pomislil na "ljubo mladenko s Krasa", kot sam rad imenujem Jolko Milič, ki sem jo spoznal prav zaradi pisatelja Pavleta Zidarja, katerega v življenju nisem niti enkrat samkrat osebno srečal, pa čeprav je on vedel zame in za mojo navezanost na njegovo pisanje in so najini skupni prijatelji - znanci načrtovali najino srečanje. Smrt ga je iznenada prehitela, vem, da sem takrat po naročilu bolj kot po navetu Jolke, z njo se namreč ni 'hecati', ko gre za leposlovje!, napisal za Primorski dnevnik zapis o njem, nato je takoj naslednji dan sledil zapis Jolke, ki mi je dala dobesedno po glavi, saj je našla v mojem pisanju toliko napak, da je čutila dolžnost, da jih obelodani v istem dnevniku. Pa ji nisem zameril, ker jo poznam, rada nas ima, tiste, ki pišemo. Zakaj sem pomislil na Jolko, boste vprašali. Zato, ker sem v Medenem tednu našel Zidarjevo misel: "Ženska je zato na svetu, da ti zažene strah v kosti, kosti, ki jih je na svet spravila sama. Kako čudno res"! Jolko sem namreč spoznal zaradi Zidarja zato, ker ga je zares brez dlak na jeziku učila odnosa do žensk..., seveda javno, v časopisju. Kje so časi!

Akademik dr. Boris Paternu je eden redkih znanih slovenskih razlagalcev književnosti, ki je Zidarja umestil tja, kamor spada, na slovenski Olimp, berite in boste uživali! Zakaj omenjam njega? Zato, ker sem vedno vesel, ko ga imam možnost poslušati, kot tudi njemu podobne, kot pisatelje, pesnike. Vesel sem njegove nenarejene prijaznosti in zanimanja za nas, ja, vesel sem ga, vedno, ko ga srečam. Ker se ob poslušanju "prve lige", kot sam naše velike imenujem, vedno česa novega naučim in mi je to všeč, predvsem pa zato, ker znajo in imajo radi slovenski jezik. Tisti slovenski jezik, brez katerega sam zares ne bi mogel živeti. To lahko in moram povedati na glas: če ne bi mogel s svojimi otroki govoriti slovensko, bi raje umrl, zares. Tako je, če imaš rad Zidarja, ki je z našim jezikom znal, kot to zna danes le malokdo!



Pavle Zidar

Dobri obeti za naše košarkarje kljub strmi poti Bor in Breg v finalu za državno C ligo?

Začetek košarkarske sezone pri nas je bil sijajen. O uspešnem startu najvišje postavljene slovenske peterke - Jadrana Zubik Caffè' v državni C ligi smo že obširno poročali, še daljša pa je bila uvodna serija zmag Bora v deželni C ligi. Po prvi tretjini rednega dela prvenstva so namreč Svetoivančani sami prvi na lestvici daleč pred ostalimi, v skupinici njihovih prvih za-

za preskok v višje tekmovanje. Njuna pot se torej obeta še izjemno dolga in strma. Kakorkoli že, v tem začetnem delu sezone borovci naravnost navdušujejo svoje vse bolj številne privrženca. Drugo sezono zapored fantje vodi sežanski trener Boban Popovič, ki je v preteklosti že uspešno treniral tudi Jadran in Sokol. Moštvo označujeta dve glavni lastnosti: prva je ta, da raz-

vratnik po več izkušnjah na višji ravni pri Jadranu, tržaškem Acegasu, tržaškem Falconstaru in videmskem NBU), Niko Štokelj in mlada Martin Devčić ter Andro Pertot so namreč produkt Borove košarkarske šole, ki je v zadnjem desetletju na primer vzgojila tudi nekdanja drugoligaša Daniela Baticha, danes Jadranskega nosilca, in Ivana Kralja, ki je nato iz študijskih razlogov prenehal z igranjem in se odselil na Škotsko. Omenjeni garnituri je na igrišču in v garderobi v veliko pomoč trojica veteranov Alan Burni, Attilio Fumarola in Matteo Zanini, ki so že več let v društvu, poleti pa se je pridružil še Sežanec Marko Meden, dolgoletni član slovenskega prvo in drugoligaša Kraškega Zidarja, ki pri Boru tudi vodi tečaj minikošarke.

Zelo kvalitetno postavbo (na papirju bolj močno in izkušeno kot Bor Radenska) je sestavila tudi Bregova uprava, ki - tako kot Borova - seveda želi nadgraditi lanske dosežek še s korakom več. Trener Tomo Krašovec iz Ankarana računa na domačina Štefana Samca, Koprčana Elvise Klarico, nekdanje jadrance Kristjana in Sašo Fergoglija ter Alena Semca in vrsto izkušenih tržaških košarkarjev (Bozic, Giacomini, Grimaldi, Visciano, Robba, Schillani). Tudi Brežani imajo zvestega zaveznika v glasni in navdušeni dolinski publiko, zaradi težav med pripravami in nekaterih poškodb pa so zmagoviti korak letos ubrali malce kasneje kot bratranci iz mestnega kluba. Ponavljamo pa, da bosta o državni C ligi odločala šele meseca maj in junij; morda pa se bosta v velikem finalu za napredovanje spopadla ravno Bor in Breg...

HC



Lanski derbi Bor-Breg 14.5.2011

sledovalcev pa je tudi Breg, ki je ravno tako (ali še bolj) ambiciozen. Lani so se Brežani pod taktirko trenerja Toma Krašovca, kot znano, prebili vse do tretje tekme finala končnice, v kateri so naposled podlegli krminski Albi. Proti istemu nasprotniku pa se je v polfinalu končala pot borovcev. Tudi pred letošnjo sezono so poznavalci uvrščali naša dva kluba med kandidate za vrh deželnega tretjeligaškega prvenstva. Napredovati je sicer zelo težko, saj bo na državno raven prestopila samo ena ekipa, nikakor ne neposredno po rednem delu, pač pa šele po dolgem play-offu najboljše osmerice. Skratka, odlični začetek naših barv sicer kaže, da bosta Bor in Breg zagotovo med protagonisti podaljška prvenstva, nikjer pa ne piše, da sta favorita

polaga trener z velikim številom enakovrednih kakovostnih igralcev (vsakič je akter uspeha kdo drug), druga pa, da je ekipa postavljena po večini iz košarkarjev, ki so se rodili in igralno dozoreli v športnem središču na Stadionu 1. maja pri Svetem Ivanu v Trstu. Miran Bole, Daniel Crevatin, Miko Madonia, Peter Sosič (po-

NOGOMET

Elitna liga: Kras - Gemonese 0:0
Promocijska liga: Martignacco - Juventina 1:3, Lumignacco - Vesna 0:1
1. amaterska liga: Pries - Primorec 0:1, Sovodnje - Medea 1:1
2. amaterska liga: CentroSedia - Primorje 0:2, Breg - Muglia 2:3, San Canzian - Zaria 2:0
3. amaterska liga: Fiumicello - Mladost 1:2
KOŠARKA
Državna C liga: Jadran - Cadroipo 75:54

Deželna C liga: Romans - Bor 53:71, Basket Tino - Breg 68:76
Deželna C liga: Kontovel - Fogliano 82:90
ODBOJKA
Moška B2 liga: Sloga Tabor - Padova 1:3
Ženska C liga: Vivil - Zalet 3:0
Moška C liga: Volley Club - Olympia 0:3, Sloga - Basilliano 3:1, San Vito - Val 3:0, Soča - FerroAlluminio 0:3
Ženska D liga: Cadroipo - Zalet 1:3
Moška D liga: Olympia - Altura 1:3

S 3. STRANI Občni zbor SSO

Iz zdravih korenin v nove čase

Zakaj tako radi pozabljam na to, kar smo zgradili s skupnimi močmi, in to večkrat tudi z velikim trudom in nesebično požrtvovalnostjo?

Prihajam do zaključkov svojege posega. Tri stvari so še, na katere ne smem danes pozabiti.



Boris Jesih

ti. Prva stvar zadeva Slovenijo: mi smo sestavni del matične domovine in želimo v svoji svobodi in samostojnosti imeti do naše matice vedno lojalno iskren odnos. Ne želimo pa vtikavanja v naše interne zadeve, kot se tudi mi nočemo vtikavati v interne politične probleme v Sloveniji. Sprejemamo pa nasvete in tudi kritike, a naj bodo te vedno konstruktivnega značaja. Odnos do Italije.

V Italiji smo Slovenci že nekaj desetletij, Slovenci na Tržaškem, Goriškem in v Karnalski dolini po razpadu avstro-ogrske monarhije, torej nekaj čez 90 let, Slovenci na Videmskem pa od takrat, ko je pred 150 leti nastala Italija kot država oz. monarhija.

Doživeli smo marsikaj bridkega v teh letih, a ni tu časa, da bi o tem podrobneje govorili. Želim le, da bi se Italija enkrat dokončno posvetila vsem še odprtim problemom svoje slovenske manjšine in jih rešila tako, da bomo lahko mirno in zadovoljno živeli v njenih mejah. Mislim, da je to najmanj, kar danes od države, v kateri živimo, tudi pričakujemo. Bo v tem smislu zaživel tudi skupno delovno omizje? Tretjič: mladi in njihovi problemi. Nikdar v povojnem obdobju niso imeli mladi toliko problemov, kot jih ima njihova današnja generacija. Eko-

nomskim problemom ni videti konca, recesija preži na obzorju, prav tako brezposelnost in zbežnost. Bodimo mladim v teh hudih časih zraven, bodimo z njimi, iskreno in pošteno, in jih ne izrabljajmo v svoje take ali drugačne namene. Jutri nam bodo gotovo hvaležni za naš objektivni pristop do njihovih težkih problemov.

Sklepna misel: SSO praznuje svojih 35 let. To ni dolgo obdobje, a to obdobje je polno problemov, a tudi pozitivnih izzivov in bla-



Tamara Blažina

godejnih izkušenj. Polno težav, pa tudi zadoščeni in konkretni dosežki. Polno pregrad, a tudi trajnih in pomembnih uspehov. V svojih nastopih niso bili člani Izvršnega odbora nikoli napadani do nikogar, čeprav je marsikatero pismo v raznih časopisih kar vabilo k takojšnjemu odgovoru. Odzvali smo se le takrat, ko je bilo to nujno potrebno za SSO, pa tudi za širši krog naše slovenske narodne skupnosti. Ta umirjenost, preudarnost, pa tudi odločnost, ko je bilo treba, je naši krovni organizaciji pripomogla k pozitivnemu priznanju, ki ga ima danes SSO v celotnem slovenskem prostoru, pa tudi pred italijanskimi, evropskimi in drugimi dejavniki. SSO se je vedno zavedal svoje velike odgovornosti. V svojih dejanjih, v svojih poročilih ni nikdar iskal tega, kar nas morda ločuje, in bil vedno na strani mirnega dialoga, konstruktivnega iskanja sodelovanja in skupne rešitve v vseh problemih, pred katere je bila naša narodna skupnost postavljena. Tak bo SSO tudi naprej. Zvest svojim idealom in vred-

notam slovenstva, krščanstva in demokratične zavzetosti si bo še naprej prizadeval za naše skupno dobro, za dobrobit naše narodne skupnosti, za njen obstoj in razvoj na tem koščku naše zemlje, ki iz zdravih korenin, ki so pognale ob Jadranskem morju preko soške in beneške pokrajine vse tja do naših sončnih alpskih vrhov, želi le v nove čase, ko se ne bo treba več bati za naš obstoj, za miren razvoj naše identitete. Zato da nas ne bo asimilacija požirala, ampak zato, da bomo z narodnim sosedom v konstruktivnem dialogu in lepem vsakdanjem življenju. Hočemo v nove čase, ko bo po tej hudi ekonomski krizi končno le zasijalo sonce, ki ga prinašata mireni dialog in strpno sožitje med tu živčima narodoma, katerima naj bo Evropa skupen in pravičen dom, tudi v problemih, ki so nam najbolj pri srcu: to je pri življenju in delu za našo zemljo, za naš jezik, za našo tradicijo, za našo slovensko narodno skupnost.



Rudi Pavšič

Po predsednikovem govoru je za krajši pozdrav stopil pred mikrofon goriški župan Ettore Romoli: izrazil je zadovoljstvo nad velikimi koraki, ki so bili storjeni v zadnjih letih, da se slovenska in italijanska mestna skupnost približujeta in se počasi presega preteklo "zapleteno" vzdušje. Birokratske in ekonomske probleme, ki še ostajajo, naj rešita deželna uprava in Rim. V imenu slovenske vlade in ministra Žekša je SSO-ju prinesel "tople želje" podtajnik na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu Boris Jesih. Kriza je lahko pozitivna ali negativna, je dejal. Lahko je namreč tudi priložnost, Slovenci v Italiji pa smo jo po njegovem mnenju sposobni izkoristiti, če se bomo znali strpno pogovarjati, iskati skupne poti in bomo skušali doseči čim več. Urad ima zglede odnose z obema krov-

nima organizacijama, je dejal. Glede "nesporazumov" in povezanih polemik glede nižanja prispevkov je dejal, da "nihče noče od zgoraj ukazovati ali vsiljevati manjšini", kajti "pluralizem je bogastvo". Denarja bo itak vedno manj, zato "smo vsi odgovorni, da se izrabi čim bolj smotrno". Pokrajinski odbornik Federico Portelli je pohvalil dobre odnose med SSO-jem in pokrajinsko upravo ter delovanje organizacije v korist širše skupnosti. Senatorica Tamara Blažina je poudarila "dodatne odgovornosti", ki jo krovnikom nalaga deželni zakon za slovensko manjšino. Zato bi morali "premostiti prepirljivost zadnjih mesecev, ki ne koristi nikomur". Imamo skupne cilje, do



Igor Gabrovec

katerih pa lahko pridemo le s spoštovanjem in enotnim nastopanjem. Prvenstveno skrb bi morali danes posvečati kakovosti, skrbi za slovenski jezik in mladim. Konzulka RS Bojana Cipot je podčrtala dobre odnose, ki jih ima generalni konzulat s SSO-jem in sploh z vso manjšino. Deželni svetnik Igor Gabrovec, ki je pozdravil tudi v imenu odbornika Elia De Anne in deželnega tajnika SSK Damijana Terpina, je opozoril, da Programska konferenca ni bila cilj, temveč je pot. Ideali, iz katerih je nastal SSO, so še aktualni, je dodal. Orisal je svoja prizadevanja, da bi se rešila finančna stiska naših ustanov, in izrazil upanje, da bi nova vlada rešila "birokratski problem" poltretjega milijona evrov, ki naj bi se "izgubil". Njegov kolega Igor Kocijančič je zatrdil, da dialektični odnosi pač predvidevajo različnost stališč. Novi časi naj s seboj prinašajo tudi novosti, je dejal; "če teh ni, časi niso novi". Maurizio Tremul, predsednik Italijanske unije, "krovne" organizacije italijanske manjšine v Sloveniji in Hrvaški je dejal, da bi morali njegovi rojaki pri nas razumeti, da je slovenska

manjšina sestavni del in pomemben dejavnik tega prostora. Zato naj dosledno izvajajo naše pravice; deželno in državno vlado pa je pozval, naj rešijo še odprte probleme. Čakajo nas težki časi, zato "iščite sintezo", kajti delitve šibijo skupnost. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je poudaril, da "dialektika ne pomeni napade". Skrb organizacije, ki jo vodi, je: kje smo danes in kaj hočemo? Kakšni hočemo biti



Maurizio Tremul

v naslednjih 10-15 letih? Smo nadpovprečno dobro organizirani, a potencial moramo znati udeležati. Potrebujemo sodobno manjšinsko organiziranost, sredino, ki bi odločala o bistvenih manjšinskih zadevah. "Potrebne bodo vse-manjšinske volitve" za vodstvo s pravo vizijo naše organiziranosti. V imenu Furlanskega filološkega združenja je prisotne pozdravila in zaželela še tenejšje sodelovanje s slovensko narodno skupnostjo v deželi Anna Madriz. Da bi še naprej uspešno delovali in lepo sodelovali s koroškimi Slovenci pa je zaželel predsednik NSKS Valentin Inzko, ki je na kratko tudi orisal upe in težave rojakov na severni strani Alp. V drugem delu občnega zbora je bil še čas za razpravo. Janko Ban je poudaril, da mladih ne gre obremenjevati s travmami starih. Edi Bukavec je izrazil nujno, da bi posvečali več pozornosti koreninam in teritoriju. Damjan Paulin je odprl več vprašanj; med drugim je poudaril, da hudih finančnih težav nimata le Primorski dnevnik in SSG, temveč tudi članice SSO-ja, ki bi jim morala krovna dati primerno pozornost. Če nočemo ubožati, moramo čim prej rešiti sedanje probleme, "časi so težki in niso časi za kreganje"! Marijan Terpin je prinesel pozdrav Svetovnega slovenskega kongresa in izrazil zaupanje Štoki. Ivan Peterlin se je vprašal, komu koristijo naelektreno ozračje, zatohlost,

moreče vzdušje, moteča žgečkanja itd. Naj pride do razčiščenja odnosov med krovnikoma, pa tudi do analize obstoječega stanja s posodo-



Marij Maver

bitvijo kriterijev razdeljevanja sredstev. "Multižupnik" Marijan Markežič je poudaril, da bi bilo pomembno biti navzven politično enotni, saj "skupaj imamo večjo težo". Za odpravo dvojnikov očitno ni še čas, s podatki v rokah pa je še zatrdil, da je število pevcev v cerkvenih zborih in sploh nedeljnikov "dogodek", katerega razsežnosti se morda ne zavedamo. Marij Maver je dejal, da o povezovalju vedno govorimo "s figo v žepu", "govorjenje o združevanju je puhalica, velika laž". Giorgio Banchig je mnenja, da sodelovanje ne pomeni odprave identitete, saj "vsaka identiteta je bogastvo". Marko Tavčar je izrazil zadovoljstvo nad konstruktivnim občnim zborom in poudaril, da so cerkveni pevski zbori "postojanke slovenstva", ki imajo posebno vlogo. Igor Švab je obžaloval napade na Štoko in "rdeči kartonček" slovenske vlade, češ da se kregamo. Marilka Koršič je bežno orisala nastanek in neverjeten razvoj SCGV Komel ter dodala, da je "sodelovanje zelo pametno; za združevanje pa ni dovolj odločitev zviška". Razrešnici staremu izvršnemu odboru so sledile volitve novega odbora, ki ga sestavlja petnajst članov. Izvoljeni so bili: za tržaško pokrajino Drago Štoka, Ivan Peterlin, Marij Maver, Matjaž Rustja in Igor Švab; za Goriško: Walter Bandelj, Irena Ferlat, Bernard Spazzapan, Julijan Čavdek in Albert Devetak; za Videmsko: Giorgio Banchig, Ezio Gognach, Riccardo Ruttar, Sandro Quaglia in Anna Wedam. Nadzorni odbor: Marko Brajnšek, Robert Petaros in Miha Koren; razsodišče: Kristian Tommasi, Aldo Štefančič in Larissa Borghese.

Druga številka mladinske revije Galeb Jesenski motivi v likovni in pisani besedi

V posodo, okrašeno z raznobarnimi kvadrati, je Sofia Blason, drugošolka OŠ F. Milčinski s Katinare, položila jesensko sadje, Galeb pa je z risbico okrasil naslovno drugo, oktobrsko številko, ki je na splošno jesensko obarvana. Bina Štampe Žmavc je prispevala pesem Jesenska, pokrajino z zlatim padajočim listjem je pridala Alenka Sotler. Rdeče in rumeno obarvano listje grabi dedek, pridno pa mu pomagata vnuka, ki zvedavo poslušata, kako so nekoč v lesenem čebriču ženske na glavi nosile vodo iz potoka za domačo rabo. Opis je kot vselej mikavno in natanč-

no napisala Darinka Kobal, Magda Tavčar pa ga je lepo prikazala v likovni podobi. Vera Poljšak ponuja bralcem v sprostitev dopolnjevanke jesenskega nabiranja gob in kostanja. Jesenski, že skoraj zimski motiv je v Galebovi delavnici izdelala Jasna Merku', ki otrokom razlaga, kako nastane "striženka". Košarice z jesenskim sadjem se bohotijo tudi v rubriki Šolarji pišejo in rišejo; narisali so jih učenci OŠ Fran Milčinski s Katinare. Greta Legiša, Arianna Moro in Urška Terpin, četrtošolke OŠ J. Jurčič iz Devina, so napisale cel strip o medvedu in miški, ki sta šla v Hollywoood. Prav

pridne! "Junak si, če zmoreš / sam sebe ošteti, / kadar ne nehaš / jezika vrteči", tako pravi prva kitica pesmice Junak si, če... , ki jo je napisala Zvezdana Majhen in kot vselej vanjo natrosila veliko drobnih in velikih življenjskih resnic. Stihe je z nežno ilustracijo obogatila Mojca Cerjak. Kako nebojgljen in nikjer zaželen je strahec, pa pripovedujejo verzji Strah Martine Legiša. Objokanega straha s skodelico čaja v rokah je učinkovito naslikal Štefan Turk. Mojstrske, dinamične ilustracije Klavdija Palčiča spremljajo stihe Angel za pridne, ki so izšli iz pojočega peresa nedavno umrlega, vsem ljubega pesnika Toneta Pavčka. Mladi "požiralci" zgodbic bodo v oktobrski številki našli veliko lepega branja. Nadaljujejo se dogodivščine male čarovnice Česminke, ki ni ljubila črk, in zato je nastala zmešnjava; piše jih Tatjana

Kokalj, ilustrira pa Daša Simčič. V zgodbi Pingvi Štefke Kac Marn se učiteljica huduje nad učenci, ki ne vedo, da ptiči niso sesalci, Marjeta Zorec pa spretno tke priredbe ljudskih pravljic: tokrat je na vrsti Šen-



Kalc, se grejo sodnice. Deklici Eli, ki ima zelo rada slaščice, je šinila v glavo misel, da bi odprla slaščičarno; kako je bilo, pripoveduje nadaljevanje pripovedi Slavka Pregla ob ilustraciji Zvonka Čoha. Kako in zakaj je Mala osa postala vsa

zelena, bodo bralci izvedeli iz tokratnega nadaljevanja Jožeta Sevljaka Osabosa in se prepričali, da ni dobro "delati račune brez krčmarja". V kakšni meri najdemo medveda v reklah in besednih zvezah, pojasnjuje Klarisa Jovanovič ob razpoznavni ilustraciji Vena Dolenca. Berta Golob pod naslovom Večkrat vesel, večkrat otožen predstavlja trdo življenjsko pot in delo enega izmed predstavnikov moderne, Josipa Murna Aleksandrova, ki mu je bila lepota narave vir pesniškega navdiha. V oktobrski številki Galeba je še marsikaj: "presahnjeni ribnik" kuharja Škrobka, križanka, Galebov kviz ... pa tudi zapis Federice Papi Speleofantazija, ki bralce vabi, naj si ogledajo Postojnsko jamo. V naslednjih številkah bodo Galebovi prijatelji z avtorico odkrivali podzemski svet.